

Karel Kania

TEORETICKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE
BcA. Veronika Křížová

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Opava 2017

Karel Kania

BcA. Veronika Křížová

TEORETICKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: prof. PhDr. Vladimír Birgus
Oponent: Miroslav Myška

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Opava 2017

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Veronika KŘÍŽOVÁ**
Osobní číslo: **F140847**
Studijní program: **N8204 Filmové, televizní a fotografické umění a nová média**
Studijní obory: **Tvůrčí fotografie**
Tvůrčí fotografie
Název tématu: **T: Karel Kania**
Téma anglicky: **T: Karel Kania**
Zadávací ústav: **Institut tvůrčí fotografie**

Zásady pro vypracování:

Život a dílo Ostravského fotografa Karla Kania.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

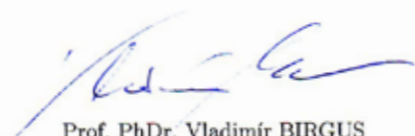
Seznam odborné literatury:

Rozhovory s pamětníky a osobní archiv.

Vedoucí diplomové práce: **Prof. PhDr. Vladimír BIRGUS**
Institut tvůrčí fotografie

Datum zadání diplomové práce: **14. října 2016**

Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2017**

Prof. PhDr. Vladimír BIRGUS
vedoucí ústavu

V Opavě 15. října 2016

Abstrakt

Tématem mé teoretické diplomové práce je osobnost a fotografická tvorba Karla Kaniie. Karel Kania byl ostravský fotograf, člen amatérského Fotoklubu Vítkovice, který byl aktivní především v 50. až 70. letech 20. století. Ve své tvorbě se zaměřoval na dokumentární fotografie zachycující životy Ostraváků v duchu poezie všedního dne, snímky s pracovní tematikou z prostředí Vítkovických železáren a surrealistické fotografie. V jednotlivých kapitolách se věnuji jeho osobnímu životu, dokumentární a surrealistické tvorbě a Fotoklubu Vítkovice. Vzhledem k tomu, že na fotografa Karla Kaniu se téměř zapomnělo, je text bohatě doplněn autorovými snímky.

Klíčová slova

Ostrava, Česká fotografie, dokumentární fotografie, poezie všedního dne, socialistický realismus, informel, surrealistická fotografie, fotokluby

Abstract

The subject of my diploma work is personality and photographic work of Karel Kania. Karel Kania was an Ostravian photographer who was active mainly in 1950's to 1970's. His creation was focused on documentary photography capturing lives of Ostrava Citizens within everyday poetry, photographs on the subject of work at steelworks in Vítkovice and surrealist photography. Particular chapters of my work are dedicated to his personal life, documentary and surrealist work and Photoclub Vítkovice. Since photographer Karel Kania was almost forgotten, the text is illustrated by a number of author's pictures.

Key words

Ostrava, Czech Photography, documentary photography, everyday poetry, socialist realism, informel, surrealist photography, photoclubs

Poděkování

Děkuji Lucii Křikavové, která mi dala první impuls ke zpracování života a díla Karla Kaniie a také její mamince Danuši Králové a tetě Anně Siwkové za podporu, zapůjčení fotografického archivu Karla Kaniie a poskytování informací o jeho životě.

Děkuji za vedení práce prof. PhDr. Vladimíru Birgusovi a Miroslavu Myškovi, za jejich čas a cenné rady, které mi dali.

Děkuji Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě a především prof. PhDr. Vladimíru Birgusovi za to, že mi umožnili uspořádat Karlu Kaniiovi retrospektivní výstavu v galerii Opera v Divadle Jiřího Myrona v Ostravě.

Ráda bych poděkovala také všem, kteří mi poskytli pomoc při hledání informací o Karlu Kaniiovi a to především Viktoru Kolářovi, dále Fedoru Gabčanovi, Jaroslavu Hanzlíčkovi, Martinu Smékalovi, Ondřeji Durczakovi a všem dalším, které jsem při svém hledání kontaktovala.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat svému manželovi za velkou podporu při psaní mojí práce a za její konečnou korekturu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně za použití literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury a záznamů mých rozhovorů s pamětníky.

Diplomová práce má celkem 118 433 znaků vlastního textu.

Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a umístěna na internetové stránky ITF.

Obsah

Úvod	13
Život Karla Kanií	17
Karel Kania fotograf	31
Dokumentární fotografie Karla Kanií	49
Poezie všedního dne	49
Socialistický realismus	55
Ostravská dokumentární fotografie v 30. až 70. letech 20. století	59
Surrealistický vliv ve fotografiích Karla Kanií	75
Fotoklub Vítkovických železáren	85
Výstava Karla Kanií v Ostravě v březnu 2017	101
Závěr	139
Fotografické aktivity Karla Kanií	141
Seznam použité literatury a informačních pramenů	147
Jmenný rejstřík	149

Úvod

Když jsem se po osmi letech vracela na Institut tvůrčí fotografie do magisterského ročníku, přemýšlela jsem, na jaké téma budu psát svoji závěrečnou diplomovou práci. Nechtěla jsem psát o věcech, o kterých už toho bylo napsáno mnoho, chtěla jsem napsat něco, co by mělo aspoň nějaký přínos pro fotografii. V tom přišla moje velmi dobrá kamarádka Lucie Křikavová s nápadem, jestli bych nechtěla psát o jejím dědečkovi, ostravském fotografovi Karlu Kaniovi, který ve své době býval velmi uznávaným fotografem amatérem a v současné době se na něj téměř zapomnělo. Prohlédla jsem si jeho fotografie, které měla doma uskladněné a v archivu jsem našla i snímky významného ostravského fotografa Viktora Koláře. Lucie mi povykládala, jak se její dědeček s Viktorem Kolářem přátelili a že byl pro něj Karel Kania velmi důležitým člověkem v začátcích jeho tvorby. Osobnost a život Karla Kaniie mě začaly čím dál víc zajímat a začala jsem pátrat po dostupných informacích o něm. První věc, kterou jsem udělala bylo to, že jsem jeho jméno zadala do internetového vyhledávače. Bohužel jsem zde moc velký úspěch neměla. Našla jsem pouze tři odkazy a to bakalářskou práci studenta ITF Michala Popielucha s názvem „Dokumentární fotografie ostravských autorů po roce 1989 do současnosti“, publikaci „Ostrava fotografická 1860-2009“ od Jiřího Hrdiny a nakonec rejstřík na stránkách abART-full a ještě k tomu ve všech těchto zdrojích byla zmínka o Karlu Kaniovi velmi malá, pouhé dvě až tři věty. Začala jsem se na Karla Kaniu vyptávat u různých fotografů, ale nikdo ho neznal. Nakonec jsem si vzala s sebou na přednášky ITF pár jeho fotografií a šla se zeptat přímo profesora Vladimíra Birguse, jestli fotografa Karla Kaniu zná a jestli bych o něm mohla psát svoji diplomovou práci. Tu se mi opět potvrdilo, že pokud je někdo aspoň trochu významný v oblasti fotografie, profesor Birgus ho určitě bude znát. Samozřejmě tedy profesor Birgus Karla Kaniu znal a měl velkou radost z toho, že bych o něm napsala svoji diplomovou práci a připomněla tak tohoto významného a velmi často opomíjeného ostravského fotografa a souhlasil i s tím, že bude vedoucím mé diplomové práce. Tím začalo moje tříleté pátrání po informacích o Karlu Kaniovi, které vyvrcholilo uspořádáním jeho autorské výstavy v Ostravě a napsáním této diplomové práce.

Prvním krokem bylo, že jsem si od jeho rodiny – dcer Danuše a Anny a vnučky Lucie vypůjčila kompletní archiv fotografií, které se po Karlu Kaniovi dochovaly a poprosila jsem jeho dcery, aby mi sepsaly informace z jeho života, především fotografického, které si pamatovaly. Další krok byl, že jsem na internetu vyhledala ostatní autory, jejichž fotografie jsem našla v Kaniově pozůstalosti. Mimo již zmiňovaného Viktora Koláře to byli František Pajurek, Bohuslav Růžička a Stanislav Sedláček. Bohužel jsem při pátrání zjistila, že všichni tři jsou již po smrti. Dostala jsem tip a kontakt na fotografa Petra Sikulu, že by mohl Karla Kaniu znát. Po telefonickém rozhovoru jsem zjistila, že sice ví, o koho jde, ale že ho znal pouze z různých vernisáží a tak mi o něm nic nedokáže říct. Dal mi ale tip a kontakt na fotografa Herberta Thiela, který by si na Karla Kaniu mohl pamatovat. Pan Thiel si sice na Karla Kaniu pamatoval, znali se ze schůzek ve Fotoklubu Vítkovice a občas mu Karel Kania s jeho fotografiemi radil, ale byl z mladší generace než Karel Kania a tak také o něm nic osobního ani profesního nevěděl. Pouze to, že úzce spolupracoval a kamarádil se Stanislavem Sedláčkem, Bohuslavem Růžičkou a Viktorem Kolá-

řem. Dal mi zase tipy a kontakty na další fotografy, u kterých mám zkusit štěstí. Dalším v pořadí tedy byl poslední předseda Fotoklubu Vítkovice Jaroslav Hanzlíček. Bohužel ten si na Karla Kaniu také moc nepamatoval, ale zjistila jsem od něj, že pořád uchovává archiv a kroniky Fotoklubu Vítkovice a že tam možná nějaké potřebné informace naleznou. Mnohem úspěšnější jsem byla u Viktora Koláře, který si Karla Kaniu pamatuje velmi dobře a hned mi velmi ochotně začal s dalším pátráním pomáhat. Dále jsem ještě na doporučení jak Viktora Koláře, tak i Miroslava Myšky, kontaktovala fotografa Fedora Gabčana, který si některé věci spojené s Karlem Kaniou také pamatoval. Několikrát jsem vyjela do Ostravy, kde jsem navštívila Viktora Koláře, Fedora Gabčana a Jaroslava Hanzlíčka a snažila se zjistit vše, co bylo možné. Při svém pátrání jsem obeslala ještě mnohé další fotografy a instituce se snahou nalézt další zachovalé fotografie po Karlu Kaniovi a informace o něm. Při několikahodinovém rozhovoru jsem také důkladně vyzpovídala jeho dceru Danuši a zjistila vše, co bylo možné o jeho osobním životě.

Pátrala jsem i v dobových časopisech a tisku. Při hledání informací pro tuto diplomovou práci mi velmi pomohl můj spolužák Ondřej Durczak, který ve stejné době jako já hledal informace o ostravských fotografických publikacích a tak vždy, když v některém z archivů narazil na zmínku o Karlu Kaniovi, hned mi ji zdokumentoval a poslal.

Postupně se mi začal rozkrývat život a dílo Karla Kania a i když to byla časově a organizačně náročná práce, jsem moc ráda, že jsem se do ní pustila a poznala tak dílo i nelehký život tohoto fotografa a doufám, že ho touto svojí diplomovou prací aspoň trochu připomenu a zachovám pro další generace.

Bez názvu

Karel Kania se svými rodiči Annou a Karlem

Rodný dům Karla Kania, na fotografiích vidíme manželku Svatavu, maminku Karla Kania s dcerou KK a tatínka KK

Život Karla Kania

Karel Kania se narodil 4. května 1923 v Ostravě – Mariánských Horách jako první syn rodičům Anně (rozené Janoškové) a Karlu Kaniovi staršímu. V roce 1929 se poté narodil jeho mladší bratr Bohuslav.

Kaniovi rodiče Anna a Karel Kaniovi byli drobní zemědělci. Tatínek pocházel ze statku a maminka byla dcerou řemeslníka. Měli pole a velkou zahradu, kde pěstovali různé plodiny a také hospodářská zvířata, o která společně pečovali. Tatínek zároveň chodil i do zaměstnání, pracoval jako svářeč ve Vítkovických železárnách a k tomu ještě hodně cestoval po montážích do zahraničí. Poptávka po kvalifikovaných pracovnících byla tehdy velká. O hospodářství a o děti se tudíž starala především maminka a děti jí po škole pomáhaly s prací na poli a se zaopatřením hospodářských zvířat. Karel Kania studoval strojnickou školu a jeho bratr Bohuslav ekonomickou. Po úspěšném ukončení studií oba bratři nastoupili do zaměstnání ve Vítkovických železárnách na pozice odpovídající jejich vzdělání.

Karel Kania vystudoval Vyšší průmyslovou školu strojnickou v Ostravě – Vítkovicích, kterou kolem roku 1941 zakončil maturitní zkouškou. Už během studia na této škole se stal členem Klubu českých fotografů amatérů. V době okupace (rok 1939) ale byla činnost fotoklubu zastavena a tak se k aktivnímu působení ve fotoklubech vrátil až v roce 1947, kdy byl ustaven Fotoklub Krajské odborové rady a záhy po něm v roce 1948 vznikl i Fotoklub Vítkovických železáren, kde patřil Kania mezi zakládající členy. Později byl také předsdou Oblastního fotoklubu - Svazu českých fotografů Ostrava. Ve fotoklubech byl Karel Kania velice aktivní, nejenže se zapojoval do téměř všech soutěží a okruhů, kterých se fotokluby účastnily a na které následně navazovaly výstavy umístěných fotografií, ale také míval ve fotoklubech přednášky pro ostatní členy. Během svého života absolvoval také spousty profesních školení a seminářů. Hned po dokončení studia šel pracovat do Vítkovických železáren, kde na různých pozicích pracoval po celý svůj život. Od roku 1945 do roku 1950 pracoval jako fotograf v propagačním ateliéru. Na této pozici vytvářel společně s kolegy různé prospekty, letáky a propagační brožury. Jeho vzdělání ale bylo technické a v této době bylo kvalifikovaných techniků velmi málo. Bylo ho zapotřebí jinde a byl tedy přeřazen do výroby jako technický úředník. Fotografii se ale věnoval nadále jako amatérský fotograf a svými snímky dál přispíval například do propagačních kalendářů Vítkovických železáren. (V šedesátých letech dělal pro Vítkovické železářny barevné propagační kalendáře a patřil k jedněm z prvních fotografů, kteří se v Ostravě začali věnovat i barevné fotografii. Své snímky si, i přes náročnost zpracování barevného obrazu, nadále zhotovoval doma sám.) Tato pozice amatérského fotografa mu vyhovovala více – byl svobodný a mohl fotografovat jen to, co ho opravdu zajímalo, což dokazují i jeho vlastní slova z článku „33 let jsem u vás sloužil ...“ od Miloše Poláška otištěného v roce 1972 v Ostravském kulturním zpravodaji – „...troufám si tvrdit, že být amatérem a mít možnost výběru námětu, zpracování, prostě fotografovat co chci, je mnohem lepší.“ I když si nyní mohl náměty svých fotografií vybírat svobodně, stejně především v jeho starší tvorbě převažují fotografie z hutnického prostředí, na kterých zachycuje především pracovníky Vítkovických železáren při práci, ale také krajinu do které jsou Vítkovické železářny vsazeny. „Technika mě přivedla k námětu, tohle prostředí nejlíp znám, zajímá mě. To je výhoda...“. V rozsáhlé tvorbě

Tichá noc

Matka a dítě

Na fotografiích manželka Svatava s dcerou Annou

Karel Kania s manželkou a dcerou Danuší

děti spaly v obývacím pokoji. Zdálo by se, že se spory konečně uklidní a rodina bude spokojeně žít. Bohužel tomu tak nebylo, spory už byly tak velké a dlouholeté že i po odstěhování tchyně Anny hádky pokračovaly nadále, tentokrát už ale mezi samotnými rodiči – Karlem a Svatavou. Svatava stála na straně své maminky Anny a Karel Kania nadále býval málo doma. Spoustu času trávil společně s přáteli fotografy ve fotoklubu Vítkovice, který navštěvoval minimálně jednou týdně. Také se často vydával na své fotografické výpravy ulicemi milované Ostravy, nebo jen tak někam popít s přáteli. Svatava mu také vyčítala, že utrácí spoustu peněz za fotografický materiál, techniku a odbornou literaturu s tím spojenou a také za alkohol. V určitém období začal mít i kvůli nadměrnému pití alkoholu problémy v práci a šéf si ho začal hlídat. Naštěstí, jak už jsem zmínila výše, v té době bylo odborníků málo a ze státních podniků se vyhazovalo jen výjimečně a tak v práci setrval. Dle dcery Danuše byla situace nejhorší kolem roku 1968, kdy většina lidí v tehdejší Československu z politické situace propadala depresím. Období, které následovalo po tzv. Pražském jaru 1968, bylo pro většinu obyvatel velmi těžké a psychicky náročné. Naděje na uvolnění režimu a nástup demokracie, která jim svítla s nástupem Alexandra Dubčeka do funkce prvního tajemníka ústředního výboru Komunistické strany Československa, byla velmi rychle zničena vpádem vojsk Varšavské smlouvy v čele se Sovětskou armádou v srpnu roku 1968 na naše území. Okupací Československa se rozplynuly sny obyvatel a nastalo bezútesné období takzvané normalizace. Celá tato situace působila na Karla Kaniu velmi negativně a jen prohloubila jeho závislost na alkoholu. V jednu chvíli už i Svatava s Karlem přemýšleli, že své manželské soužití ukončí a rozvedou se. Nejhorší manželskou krizi ale naštěstí společně překonali a zůstali spolu až do Kaniovy smrti.

Ne všechno ale bylo jen negativní, Karel Kania brával pravidelně každý víkend svoji rodinu na výlety buď za různými památkami, o kterých uměl vždy velmi poutavě a odborně vykládat (dcera Danuše dodnes s obdivem vzpomíná, kolik toho její tatínek o všem věděl), nebo je brával na procházky jen tak do přírody, anebo na akce pořádané sdružením kaktusářů, do kterého Karel Kania patřil. Byl totiž nejen zanícený fotograf, ale i vášnivý kaktusář a kaktusů si doma i ve skleníku, který měl u svých rodičů v Mariánských Horách, pěstoval spousty. Na tyto víkendové výlety se celá rodina moc těšila a Karel Kania s sebou často brával buď své rodiče, nebo je doprovázeli někteří jejich společní přátelé se svými rodinami. Také každý rok jezdil s rodinou na dovolenou a to většinou po naší republice, kde se během pobytu Kania plně věnoval dcerám a manželce Svatavě. Jeden rok se Kainovým podařilo i získat povolení na pobyt v zahraničí a dovolenou strávili společně u moře v tehdejší Jugoslávii. Na všechny tyto výlety s sebou Karel Kania nosil svého věrného přítele - svůj fotoaparát a tyto příjemné okamžiky strávené s rodinou na památku zaznamenával. Rodinu na snímcích nikdy nearanžoval, zachycoval pouze autentické momentky – krásné chvíle zmrazené a navždy uchované na fotografiích. Doma měli Kaniovi několik cestopisných knih, například o Vysokých Tatrách a o Praze, doplněných spoustou hezkých fotografií, které si Kania společně s dcerami moc rád prohlížel. Také jim ukazoval publikace některých ze svých oblíbených českých fotografů, Karla Plicky a Josefa Sudka. Dcery ale nejvíc zaujala publikace plná barevných fotografií potápěče Hanse Haase s názvem „Podmořský svět“. V té době nebylo tolik snímků a filmů s tematikou podmořského života a proto pro ně tyto snímky byly něčím novým, fascinujícím. Obě dcery, když byly malé, rády prováděly tatínkovi různé lumpárny, když spal. Díky požití alkoholu míval Karel Kania velmi tvrdý spánek a dcery ho svými vtipky neprobudily. Například ho pomalovaly propiskou, která pak šla velmi těžce smýt, a Kania vypadal, jako by měl tetování. Nebo mu nalakovaly nehty maminčiným lakem, udělaly mu culíky, namalovaly obočí, přivázaly mu večer k palci u nohy maminčinu noční košili a ta, když se chystala večer ulehnout a převléknout se, manžela taháním za palec vzbudila. Karel Kania byl ale veselý člověk s velkým smyslem pro humor, a tak se za tyto vtipky na své dcery nikdy nezlobil. Když byla starší dcera Danuše malá, brával ji tatínek často s sebou o víkendech dopoledne fotografovat, pokud byly dobré světelné podmínky. Procházeli se po ranní Ostravě a hledali společně zajímavé náměty pro své fotografie. Při svých procházkách potkávali i tatínkovy kamarády fotografy, nebo se u některých zastavili na návštěvu. Karel Kania byl veselý a společenský člověk, který měl spoustu přátel a známých. Danuše vzpomíná i na pravidelné návštěvy tatínkových kamarádů fotografů u nich doma – Viktora Koláře, Stanislava Sedláčka, Bohuslava Růžičky a dalších. Časem ale Kania zjistil, že dcera o fotografii nejeví moc velký zájem a že nemá ani potřebný cit a talent pro fotografii a tak začal chodit na své fotografické výpravy zase sám. Celou rodinu ale brával na vernisáže svých výstav, aby se

Rodinný výlet Kaniových (hrad Hukvaldy)

Rodinné oslavy

s nimi společně o tyto úspěchy podělil. Při rozhovoru mi dcera Danuše řekla, že fotografie svého tatínka měla vždy ráda a ze všeho nejvíc se jí líbily jeho hravé snímky v surrealistickém stylu – různé kusy omítek, chodníků, kůry stromů a také dvojexpozice, které vytvářel v komoře spojením dvou negativů – nejčastěji kombinace portrétu a nějaké struktury. Z jedné fotografie bublinek ze sifonu fotografovaných na makro dokonce doma i vyrobil stínítko na lampu. Této surrealistické tvorbě se Karel Kania věnoval především ke konci života. Možná to bylo ovlivněno i tím, že ze zdravotních důvodů v této fázi života už neměl tolik potřebné síly a energie pro fotografování dokumentárních snímků Ostravy. Hravá práce v komoře přece jen nebyla natolik namáhavá pro jeho bolavou nohu. Dcera Danuše mu v dětství vždy v komoře pomáhala, když měl moc práce a musel zpracovat velké množství fotografií, ale nechal ji dělat jen nenáročné mechanické úkoly, jako je přendávání fotografií z ustalovače na praní a podobně. Stejně jako většině fotografů amatérů i Kaniovi jako fotokomora sloužila přestavěná koupelna. Trávil v ní tolik času, že na přítomnost zvětšovacího přístroje, spousty chemikálií na přípravy vývojek a dalších potřebných roztoků rozestavěných po policích a rozvěšených fotografií na šňůrách v koupelně si časem celá rodina, i když nerada, zvykla. Maminka Svatavy se časem od Karlových rodičů odstěhovala do jiného bytu podobné kategorie, ale blíž centru Ostravy. V malém bytě v Mariánských Horách u Karlových rodičů, který po ní zůstal prázdný, si tak Kania zbudoval svůj ateliér, do kterého postupně i přesunul své setkávání s přáteli fotografy. Komeru, kterou ale využíval velmi často, si nadále ponechal doma v koupelně. Kania jezdil na návštěvy ke svým rodičům velmi často a tak i garáž pro své auto a malou dílnu si zbudoval na jejich statku. Měli spolu velmi dobré vztahy a Kania si s nimi moc rád povídal u dobrého domácího vína, které si jeho rodiče vyráběli sami. Každý víkend se pak u rodičů setkala celá rodina – Karel Kania se svojí ženou a oběma dcerami a i jeho mladší bratr Bohuslav se svojí rodinou. Mimo tyto pravidelné návštěvy na statku, kde bratři vyrůstali, se jinak Karel Kania s Bohuslavem moc nestýkali. Bratr Bohuslav měl dobře finančně hodnocené zaměstnání a jezdil na drahé zahraniční dovolené, zatímco rodina Karla Kaniie se musela usmířovat. Tyto existenční rozdíly bratry rozdělily. Rodina Karla Kaniie na statku u babičky s dědečkem trávila i část prázdnin. Díky velké zahradě si děti mohly hrát hodně venku. Babička s dědečkem měli na statku zvířata – králíky, slepice, prase a jiná hospodářská zvířata. Na poli si pak pěstovali všechno možné - brambory, zelí, pšenici a různou zeleninu, v podstatě byli soběstační. Také měli hodně ovocných stromů a keřů, ze kterých ovoce babička i prodávala a trochu si tím přivydělávali. Karel Kania se Svatavou si odkládali peníze a časem se jim podařilo našetřit dost na koupi nového družstevního bytu na sídlišti, který byl větší, a dcera Anna dostala konečně svůj vlastní pokoj. Starší dcera Danuše v té době už bydlela bez rodičů a měla svou vlastní rodinu – manžela Pavla Krále a první dceru Lucii. Z nového bytu měla celá rodina velkou radost. Konečně měli byt, který odpovídal nárokům té doby. V předchozím bytě, který se nacházel ve čtvrtém patře bez výťahu, neměli ani teplou vodu. Topit si museli uhlím, které nosili do čtvrtého patra ze sklepa. Tato práce většinou připadla na starší dceru Danuši – tatínek často nebyl doma a maminka měla hodně práce v domácnosti. Danuše na to nerada vzpomíná. Říká, že si připadala jako nějaké dítě z první republiky. Také proto, když měla Danuše možnost dostat vlastní jednopokojový byt, hned toho využila a od rodičů se odstěhovala. Chtěla už bydlet v bytě, který odpovídá standardům té doby. Pohodlí nového bytu Ka-

nia velmi ocenil i proto, že v té době už začal mít zdravotní problémy – cirhózu jater způsobenou jednak prací v komoře – manipulace s chemikáliemi pro barevnou fotografii – jednak nadměrným pitím alkoholu. Také měl problémy s chůzí.

V roce 1975 Karla Kaniu přepadli a surově zbili příslušníci Státní bezpečnosti (STB) kvůli protistátním řečem. Po této události na tom byl velmi špatně – kopance, které od nich dostal všemožně po těle, i do jater, mu způsobily vnitřní zranění. Dcera vzpomíná, jak její tatínek vypadal hrozně – „stála jsem nad ním v nemocnici a brečela jsem, opravdu mi ho tehdy bylo moc líto“. Následky této události nesl Karel Kania do konce života. Hůř se mu chodilo, sotva si mohl jít nakoupit do blízkého obchodu a zhoršil se i jeho celkový zdravotní stav. Během dvou let pak nastoupil na následky zranění do invalidního důchodu. V této době, ze zdravotních důvodů a také z jakési rezignace, způsobené znechucením z celé této události, téměř úplně přestal s fotografováním. Od státu nedostal žádné odškodnění a celý případ byl „smeten pod koberec“. Příslušníci STB prohlásili, že je Karel Kania provokoval a policie to dál neřešila. Karel Kania byl z počátku, jako spousta občanů tehdejšího Československa v té době, také členem komunistické strany. Kvůli svému odmítavému postoji k okupaci ČSSR a nadměrné konzumaci alkoholu po roce 1968 byl ze strany ještě před touto událostí s STB vyloučen. V době (rok 1975), kdy se toto vše odehrálo, byla jeho dcera Danuše zrovna těhotná – čekala své první dítě - holčičku Lucii. Do nového bytu Lucii Danuše často vodila babička a dědečkovi – svým rodičům, na hlídání. A časem k ní přibyla i druhorozená dvojčata. Danuše musela chodit do práce a potřebovala od rodičů s péčí o své děti pomoci. Karel Kania měl svá vnoučata moc rád a plně se jim při návštěvách věnoval a fotografoval je. Možná si tím tak trochu i vyhrozoval to, jak málo času trávil s vlastními dcerami, kdy byl velmi aktivní ve fotografování a obětoval mu většinu svého volného času. V této době už měl takové zdravotní problémy, že ani moc nechodil za kamarády a nepil alkohol. Statek rodičů Karla Kaniie byl časem vykoupen a náhradou dostali jeho rodiče malý jednopokojový byt v panelovém bytovém domě. Karel Kania tak přišel o svůj ateliér a také o úložné prostory pro své fotografie a negativy.

Z cyklu „Polpelnice II.“

Bez názvu

Autoportrét Karla Kani, název „Fotograf“

Je možné, že právě tyto okolnosti spolu s určitou rezignací ho v té době vedly k tomu, že většinu svého fotografického archivu, včetně všech negativů, nadobro zničil. Dcera Anna mi k tomu napsala: „**V roce 1975, po incidentu s STB, který je ve Vaší práci zmiňován, taťka omezil fotografickou činnost na minimum. V roce 1977 jsme se přestěhovali do nového bytu na sídlišti. Protože to byl panelákový byt, nebyly tam v podstatě žádné prostory, kde by bylo možné to ohromné množství negativů umístit. Proto si taťka nechal jenom ty fotografie, které znáte od Lucky a Dany. Temnou komoru ale samozřejmě zařízenou měl. Jenomže to už dělal jenom fotky vnoučat a maximálně pro známé. Navíc se horšil jeho zdravotní stav.**“

Změna bydlení byla Karlovým rodičům bohužel osudná. Anna Kaniová byla celý svůj život zvyklá vařit na peci a na malé elektrické plotýnce. V novém bytě byl součástí kuchyně plynový sporák, s kterým Anna Kaniová neměla zkušeností a tak jednoho dne omylem místo toho, aby vařič vypnula, pouze zhasla plamen, ale plyn dál unikal. Byl zrovna večer a tak se manželé uložili ke spánku. Během noci se unikajícím plynem oba otrávil. Karlův tatínek, který v tomto malém jednopokojovém bytě spával v kuchyni, se otrávil hned. Maminka, která spávala v pokoji, a tak se plynu nenadýchala až tolik, byla ještě přibližně čtyři týdny v komatu v nemocnici, než také následkům otravy podlehla a zemřela.

Tohoto dramatického odchodu svých rodičů se Karel Kania už nedožil. Jeho rodiče zemřeli ve stejném roce jako on, ale až koncem roku, zatímco Karel Kania zemřel na začátku léta. Jeho smrt přišla celkem rychle. Dcera Danuše vzpomíná, že v polovině června roku 1981 byl ještě tatínek u nich doma na návštěvě, kde vypadal zdravě – zrovna v ten den měli výtah mimo provoz a tak Kania musel do čtvrtého patra vyjít pěšky, přičemž nešetřil nadávkami, jak mi při rozhovoru prozradila dcera. Po pár dnech se mu zdravotně přitížilo. 26. června ho odvezli do nemocnice a den nato 27. června 1981 zemřel na totální selhání organismu. Zemřel ve věku pouhých 58 let. Dcera vzpomíná, že těch posledních pár dní před smrtí vypadal už velice špatně. Karlovi rodiče nesli tehdy smrt svého milovaného prvorozeného syna velmi špatně.

Dcera Danuše

Vzpomínky z dětství na mého otce

Vzpomínky z raného dětství jsou příjemné, tatínek sice nebýval často odpoledne doma, ale v neděli ráno si rád přispal a v posteli si prohlížel obrázkové knihy. Vždycky jsem si k němu lehla a měli jsme „pyžamkové ráno“. Kупoval si obrazové publikace většinou zeměpisného zaměření – Prahu, Tatry apod. Uměl poutavě vyprávět o místech na fotkách, což mě velice zajímalo a bavilo. Vzpomínám si, že se mi nejvíce líbila kniha barevných fotografií potápěče Hanse Haase – podmořský svět, v té době asi focení pod vodou nebylo běžné.

V neděli dopoledne jsme spolu chodili fotit – samozřejmě pokud bylo dobré světlo. Procházeli jsme se po Ostravě a tatka fotil, každou chvíli jsme potkali někoho známého, tatínek měl mnoho přátel mezi ostravskými umělci, nejen výtvarnými, ale i divadelníky. On sám měl velmi rád hudbu, doma jsme měli spoustu gramofonových desek s nahrávkami oper a vážné hudby. Také chodili s mamkou pravidelně do divadla.

Z našich nedělních procházek mi utkvěla paradoxně nejvíce vzpomínka na to, jak jsme se stavovali v obchodě Slezský mlýn, který byl otevřený i v neděli a kupovali jsme nanukový dort, který tehdy měl podobu opravdového kulatého dortu. Byla to veliká pochoutka po nedělním obědě.

O prázdninách před první třídou jsme jeli s rodiči do Vysokých Tater, abych poznala ve skutečnosti to, co jsem znala z obrazových publikací. Moc se mi tam tehdy líbilo. Když mi bylo deset, jeli jsme s rodiči do Prahy. Tehdy tatínek opravdu dbal o můj duševní rozvoj.

Později se všechno pokazilo, doma bylo dusno, bydleli jsme totiž s babičkou (maminčinou maminkou), která nám vařila a starala se o domácnost a hlavně o nás dvě se sestrou, což se tatínkovi nelíbilo, docházelo k hádkám kvůli všemu možnému. Tatka jako správný bohém práskl dveřmi a odešel. Chodil často opilý, začal mít také problémy v zaměstnání, všechno se to zkomplikovalo a na nás se sestrou to působilo samozřejmě velmi negativně. Vůbec se mi na to nechce vzpomínat, z dětství jsme si obě odnesly trauma.

Dcera Danuše Králová

Foto: Veronika Křížová, dcera Danuše a vnučka Lucie při rozhovoru, Brno 2016

Dcera Anna

Vzpomínky z dětství na mého otce

Jako první vzpomínky na tatku jsou nedělní rána, kdy nám se sestrou ukazoval fotografie z časopisů a knih. Mě se nejvíc líbily fotografie zvířat z Afriky a vždycky jsem chtěla, aby mi je tatka ukázal. Další vzpomínky mám, jak jsme chodili pěšky z domu za babičkou přes pole, kde bylo možné zahlédnout divoké králíky. Alespoň to tvrdil tatka. Musím přiznat, že já žádného nezahlédla.

Ráda taky vzpomínám na tatkův skleník s kaktusy, hlavně když byly v květu. Tatka měl kaktusy vedle fotografie jako druhou velkou lásku. Jezdil za různými kaktusáři a nás bral s sebou. A vzhledem k tomu, že měl známých mnoho, měli jsme postaráno o krásné nedělní výlety.

Tatka byl velice společenský a nebyl pro něj problém se seznámit. Navíc měl dar bezprostřednosti. To se projevilo hlavně na dovolené v Jugoslávii v roce 1967, kdy byl schopný jeden den pomoci vybetonovat místním podlahu v domku a druhý den se spřátelit s chorvatským, tehdy začínajícím malířem, Smiljanem Popovičem. Mimochodem tomu se velice líbila sestra a přesvědčoval ji, aby mu stála modelem. To už se tatkově líbilo málo.

Po roce 1968 začaly problémy spojené s děním ve společnosti. Protože tatka byl vždycky velice impulsivní, jednal takto i po spojenecké invazi 21. srpna 1968. V souvislosti s jeho postojem ho vyloučili z KSČ a to ovlivnilo vlastně i můj další život. Byla jsem tehdy v sedmé třídě, a když se o dva roky později rozhodovalo o škole, začali se u nás objevovat různí zástupci občanských výborů a další lidé, o kterých jsme se později dověděli, že byli u STB. Už při přijímačkách na gymnázium jsem měla problémy a nebýt sestry a manželky jejího kolegy z práce, asi bych se tam vůbec nedostala. A o studiu na vysoké jsem si mohla nechat jenom zdát. Vědomí, že jsem se na školu nedostala z politických důvodů, tatkou docela otřásl. Měl pocit, že je to jeho vina a že mi zkazil život. Což samozřejmě nebyla pravda.

Po škole jsem nastoupila do práce. Tehdy došlo k tomu incidentu, kdy tatku napadli a zmlátili agenti STB. Potom už bylo všechno jinak. Tatka šel do invalidního důchodu, ztratil zájem nejen o kaktusy, ale i o fotografování. Ne úplně, ale o tvorbu umělecké fotografie ano. V roce 1977 jsme se přestěhovali do panelákového bytu, a to byl v podstatě konec. Fotky sice dělal, ale pouze pro potřebu rodiny nebo známých. Navíc náhle zemřel jeho bývalý kolega z práce a velký kamarád, který mu dělal často doprovod na jejich tazích Ostravou. To jej hodně ranilo. To bylo asi dva roky před jeho smrtí. Potom už se začaly objevovat další a další zdravotní problémy, až to v červnu 1981 skončilo.

Dcera Anna Siwková

Propagační kalendář Vítkovických železáren KG z roku 1962 s barevnými fotografiemi Karla Kania

Karel Kania fotograf

Karel Kania byl velice šikovný a zručný člověk, který si spoustu věcí dokázal vyrobit sám, jako například zvětšovací přístroj, leštičku na fotografie i svůj první fotografický blesk. Už kolem 16. roku svého života, kdy se teprve začal o fotografii zajímat, si sám zhotovil svůj první fotografický přístroj. Teprve později, až začal pracovat a vydělávat si peníze sám, mohl si za ně koupit další fotoaparáty. Jeho fotografická výbava rostla a brzy měl fotoaparátů povícero, aby si mohl na různé fotografické účely vybírat ten, který se mu nejvíce hodil. Do jeho sbírky patřila Exakta, Praktisix, Rolleiflex a Flexaret. Jeho nejoblíbenějším fotoaparátem, kterým často fotografoval, byla Praktica, postupem času si dokonce pořídil tři různé modely. Ke sklonku života si pořídil ještě další fotoaparát Zenit. Pro obohacení své sbírky měl doma jako raritu i starý měchový fotoaparát Voigtlander. Karel Kania po celou dobu fotografoval na svitkové filmy a to i v době, kdy se začal věnovat i barevné fotografii. I když fotoaparáty na kinofilmový materiál jsou menší a pro reportážního a dokumentárního fotografa tudíž praktičtější, Karla Kaniu nezaujaly a byl zastáncem fotografování na středofilmové přístroje, které se díky většímu filmovému formátu vyznačují vyšší obrazovou kvalitou. Dle slov Viktora Koláře byl Karel Kania mistrem, co se týče technické stránky fotografie. Karel Kania vyvolával své filmy v dvouláznové vývojce typu pextral, která zvyšuje citlivost materiálů a zároveň snižuje jeho kontrast. Díky tomu uměl maximálně využít citlivost použitého fotografického materiálu. V této době byly filmy dost drahé a málo citlivé a tak byli lidé velice vynalézaví v technikách, jak z dostupného materiálu dostat co nejlepší výsledky. Karel Kania společně s Františkem Kraslem byli v Ostravě průkopníci, kteří se začali věnovat také barevné fotografii. Na rozdíl od Karla Kania, který si své fotografie jak černobílé tak i barevné zvětšoval vždy sám, měl František Krasl na tuto práci svého asistenta. František Krasl jakožto profesionální fotograf – pracoval jako divadelní fotograf a k tomu se ještě stejně jako Karel Kania věnoval fotografování průmyslové Ostravy, měl příliš mnoho zakázek a neměl tak už čas věnovat se i zpracování svých fotografií. Z barevné tvorby Karla Kania se dochovaly pouze nástěnné propagační kalendáře, které dělal pro Vítkovické železářny a to z roku 1962 a 1964. Karel Kania vždy snil o tom, jak jednoho dne začne fotografovat také na velkoformátový přístroj, bohužel se mu tento jeho sen nikdy nevyplnil.

Dle vzpomínek Viktora Koláře, který býval v určitém období svého života (před svou emigrací do Kanady v roce 1968) blízkým přítelem Karla Kania, patřil mezi Kaniovy oblíbené autory, kterými se inspiroval, obdivoval jejich tvorbu a rád se díval na jejich fotografie, v první řadě francouzský fotograf Henri Cartier-Bresson. Ten je považován za zakladatele moderní fotožurnalistiky a dokumentu, na svých snímcích zachycuje rozhodující okamžiky a je jedním ze zakladatelů mezinárodní fotografické agentury Magnum Photos, kterou 27. dubna roku 1947 založil společně s dalšími čtyřmi fotografy – Robertem Capou, Davidem „Chim“ Seymourem, Williamem Vandivertem a Georgem Rodgerem. Stejně jako Cartier-Bresson se i Karel Kania ve svých snímcích soustřeďuje na obyčejné lidi a jejich běžné životy. Kania na svých snímcích lidi nijak nearanžuje a to ani svou nejbližší rodinu, kterou často zachycuje doma a při rodinných výletech. Má rád přirozené autentické snímky, tak zvané momentky. I dle slov Viktora Koláře byl Karel Kania po celý svůj

Bez názvu

Zvedání břemena

Bez názvu

Fotografie Karla Kania z prostředí Vítkovických železáren KG

Bez názvu

Podzim a láska

Život fascinovaný realitou a rád ji zachycoval na svých fotografiích. Na fotografiích Karla Kania si ihned povšimneme zajímavé práce se světlem, která dodává jeho fotografiím zvláštní atmosféru. Často na svých dokumentárních snímcích využívá protisvětlo. Také kompoziční řešení Kaniových fotografií je dokonale promyšlené. U některých snímků nechybí ani humor, kterým Karel Kania tak oplýval. Mezi další Kaniovy oblíbené fotografy patří také francouzský fotograf, člen klubu 30 x 40 - Daniel Masclat. (Klub 30 x 40 byl spolkem fotografů založeným v roce 1952 v Paříži a rozpuštěným roku 1998. Mezi jeho členy patřili nejenom fotografové, ale také galeristé.) Daniel Masclat se ve své tvorbě zaměřuje převážně na fotografování aktů v ateliéru, což je úplný opak toho, čemu se věnoval Karel Kania. Dozvěděla jsem se ale, že Karel Kania často potají snil o tom, že jednou bude fotografovat v ateliéru nahé ženy na velkoformátový přístroj. V některých Masclatových snímcích vidím určitou podobnost, blízkost fotografiím významného českého fotografa Františka Drtikola. Posledním z fotografů, u kterých podle vzpomínek Viktora Koláře hledal Karel Kania inspiraci, byl tentokrát německý fotograf Franz Lazi, který fotografoval především komerční zakázky na velkoformátový přístroj. Jeho produktová fotografie se ale od standardních komerčních zakázek velice liší a pravděpodobně tímto netradičním způsobem komponování také zaujal Karla Kania. Laziové snímky porcelánu a skla mi svými netradičními avantgardními kompozicemi připomínají tvorbu dalšího z významných českých fotografů Josefa Sudka, který, jak už jsem zmínila dříve, patřil také ke Kaniovým oblíbeným autorům a jehož knížku s fotografiemi si doma Karel Kania s rodinou velmi často a rád prohlížel. V některých snímcích Franze Laziho nechybí ani určitý humor, který byl Karlu Kaniovi tak blízký.

Část volné tvorby Karla Kania bychom mohli zařadit do tehdy aktuálního proudu poezie všedního dne. Jedná se o dokumentární fotografie ostravských ulic z let 1940 až 1970, na kterých autenticky zachycuje všední životy běžných Ostraváků – lidi pospíchající ostravskými ulicemi, nebo jen tak odpočívající v parku na lavičce, maminka na procházce s kočárkem, muž koukající do výlohy obchodního domu... Těmito fotografiemi se také nejčastěji prezentuje na svých autorských výstavách.

Karel Kania bývá také někdy řazen mezi autory socialistického realismu a to zejména díky své tvorbě, kterou dělal pro Vítkovické železárny Klementa Gottwalda, jak v době, kdy pracoval v propagaci, tak i později, kdy se podílel na tvorbě propagačních kalendářů a brožur VŽKG. Od Karla Kania jsou v tomto směru známé především jeho fotografie Vrtání skály, Z válcovny trub z roku 1951 a Svazačky zdraví první máj z roku 1953. Dle slov Fedora Gabčana: „Nikdo jiný nemohl z tohoto prostředí udělat tak dobrou fotku jako Karel Kania, protože tam pracoval a měl toto prostředí dobře okoukaný, možná jedině ještě František Krasl, který zde chodil také často fotografovat.“ V padesátých letech Karel Kania také občas musel fotografovat různé stranické delegace a různé zajímavé a důležité události odehrávající se v Ostravě.

Poslední část tvorby Karla Kania, které se věnoval především na sklonku svého života, je inspirována surrealismem a českým informelem. Zde se jedná o výrazně výtvarnou fotografii, kde na snímcích zachycuje různá nalezená zátěží, struktury popraskaných omítek a chodníků, ve kterých nalézáme snové postavy čarodějů a jiných bytostí. Na neutrálním pozadí fotografoje nalezené kusy dřeva – samorosty, ve kterých nalézáme různá zvířata, nebo torzo ženského těla. Druhou část jeho imaginativní tvorby pak tvoří dvojexpozice – nejčastěji spojení portrétu s určitou strukturou, které zhotovuje až v

Osamělý

Bez názvu

Radostné mládí

Bez názvu

komoře při zvětšování fotografií a vytváří tak jedinečné originály.

V dobových časopisech můžeme nalézt o Karlu Kaniovi jako o ostravském fotografovi – amatérovi různé články, nejčastěji vázané k některé z jeho autorských výstav. Pro bližší seznámení s osobou Karla Kania a pohledem tehdejší odborné společnosti na něj, zde uvádím pár úryvků z těchto článků.

V měsíčníku Červený květ z roku 1959 vyšel článek u příležitosti jeho samostatné výstavy v Domě umění v Ostravě, na které představuje divákovi svoje fotografie zachycující běžný život v Ostravských ulicích - „**Jedním z nejnadanějších a neznámějších fotografů-amatérů, jehož snímky Ostravy patří mezi nejkrásnější, je mladý vítkovák, absolvent Vyšší průmyslové školy, zaměstnanec údržby VŽKG – Karel Kania. Na jeho výstavě zachycující všední život ostravských ulic k nám promlouvá Ostrava ze všech ročních dob, Ostrava nerozlučně spjata s těžními věžemi, koksovými pecemi, spleti drátů, trub a trubek. Kaniovo citlivé oko objevilo pozoruhodné pohledy do ulic i nově postavených sídlišť, dívá se na Ostravu za všech stran, sleduje Ostraváky při práci i zábavě, prozrazuje zkušeného reportéra i sportovce. Karel Kania tu přesvědčivě odpovídá na pochybnosti těch, kteří prohlašují, že Ostrava nemá fotografickou tvář.**“ (citace: Červený květ, ročník čtvrtý, rok 1959, strana 18, jip)

O rok později, v roce 1960, nacházíme opět v měsíčníku Červený květ článek s názvem „Ulice ve fotografii Karla Kania“, který vyšel u příležitosti jeho další výstavy fotografií tentokrát v prodejní knih na Leninově třídě v Porubě a jsou zde opět prezentovány dokumentární fotografie ze života Ostraváků – „**S nepomíjejícím údivem pozorujeme nečekané záchvěvy, nárazy, pohyby, střetnutí a vzruchy, vznikající z ničeho nic a stejně tak i mizející, obvykle nikým nezaznamenané, protože patří k běžným projevům života, který ulic pulsuje. Ale to, co uniká, může kamera, nástroj citlivého, vnímavého fotografova oka, zvýraznit k našemu překvapení a vzrušení. A zde je počátek umělecké práce fotografy, tedy i práce Karla Kania. Je bystrý a rychlý pozorovatel a v okamžitém záchvěvu dovede postihnout zvláštní situace, i události běžné, ale často tím překvapivější. Kaniova kamera má smysl pro komičnost, ráda se usmívá i posmívá. Kania má smysl pro krásný tvar, jemuž k výrazu napomáhá rozvrh světla. S tím dokáže pravá kouzla... Kaniova kamera je nesporně objevná a nachází v životě, každodenním a běžném, mnoho půvabů, jimiž se až požitkářsky opájí. Má ráda život, dovede ho hodnotit a být plně dnešní. V tom je Kaniův hlavní klad i výsledek.**“ (citace: Červený květ, ročník pátý, rok 1960, strana 161, P. H.)

V časopise Československá fotografie z roku 1949 u příležitosti vydání publikace „120 let Vítkovických železáren“, která je ilustrována Kaniovými fotografiemi, se o něm píše: „**Její ilustrace jsou prací kamery Karla Kania a zobrazují živě a dynamicky dění podniku. Mají výtečná světla, průzračné stíny, osobitou perspektivu, vzduch, prostor, jsou tvarově plastické, obsahově hutné. Ač knížka čítá jen málo stran tisku a jen 14 celostranných fotografií, je fotograficky silná a hodnotná. Kania je tvořivý a osobitý fotograf.**“ (citace: Československá fotografie, ročník čtvrtý, rok 1949, strana 44, ček)

Fotografie Karla Kania byly pravidelně oceňovány v soutěžích a vystavovány v rámci klubových, celorepublikových a mezinárodních salónů a soutěžních výstavách fotografií, což dokládají štítky a razítka na rubu některých z jeho zvětšenin. Díky těmto mezinárodním soutěžím, pořádaným především pro členy různých fotoklubů, mohl své snímky vystavovat v rámci společných výstav nejen v naší republice, ale i různě po světě, například v australském Sydney, Pákistánu, Rumunsku, Portugalsku, Jugoslávii, Německu, Maďarsku, Jižní Africe a Velké Británii.

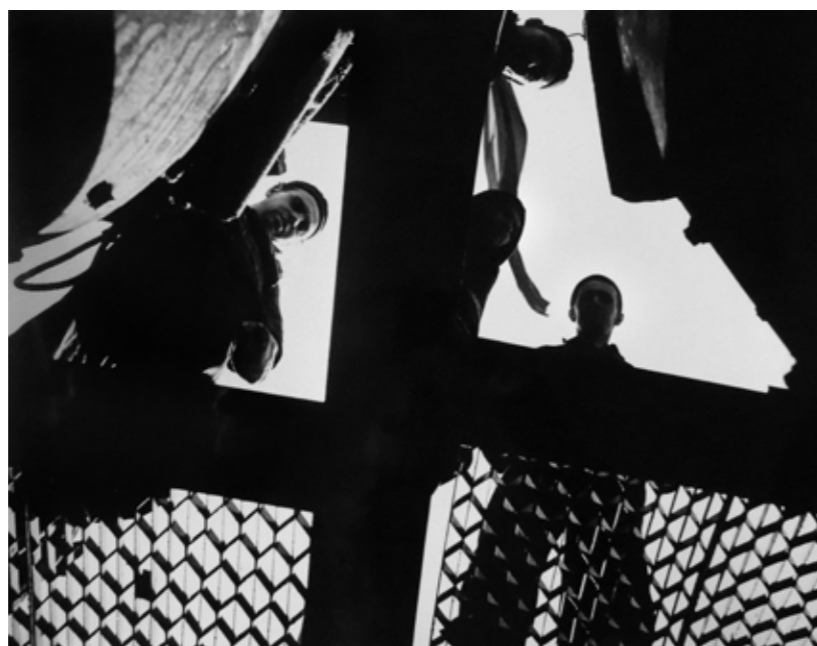

Ve své rodné Ostravě pak pořádal větší samostatné autorské výstavy a společné fotografické výstavy se svými přáteli fotografy především ve výstavní síni prodejny Fotochema v Ostravě. Tuto výstavní síň od roku 1967 přebírá do svých rukou Milan Karpala a umožňuje zde vystavovat své fotografie spoustě ostravských fotografů, a to jak profesionálům, tak i amatérům. Kromě Karla Kaniie, který zde vystavoval v roce 1966, 1968, 1970 a 1977, zde vystavovali také Miloš Polášek, Fedor Gabčan, Stanislav Sedláček, Viktor Kolář, Petr Sikula, Bohuslav Růžička, Vladimír Půlpán, Běla Sychrová, Věra Weinertová i sám Milan Karpala.

Karel Kania pravidelně publikoval své fotografie v kulturně-politickém měsíčníku Červený květ společně s dalšími ostravskými fotografy – Dr. Rudolfem Jandou, Milanem Karpalou, Viktorem Kolářem a Fedorem Gabčanem. Později k nim přibyl také další fotografové nejen z Ostravy – Bohuslav Růžička, Miroslav Stibor a Milan Borovička. V šedesátých letech, která byla velmi liberální, zde mohli tito fotografové publikovat své volné fotografie jako ilustrace k různým básním nebo článkům. Podle slov Fedora Gabčana byl pro fotografy velice důležitou a hlavní tvůrčí osobností grafik Červeného květu J. Rusek. Ten měl na starost výtvarnou a grafickou podobu každého čísla a proto nejvíc komunikoval s fotografy, kteří tento měsíčník obohacovali svými fotografiemi. Viktor Kolář si zase vzpomíná, že často jednával s posledním vedoucím redaktorem měsíčníku, básníkem Věnceslavem Juřinou. Na pozici vedoucího redaktora měsíčníku Červený květ se postupně vystřídali Jiří Průša (1956-59), Oldřich Šuleř (1959-60), Miloš Švácha (1960-66) a Věnceslav Juřina (1967-69). Dle dostupných informací zde tito fotografové mohli publikovat své snímky od dob působení prozaika Oldřicha Šuleře na pozici vedoucího redaktora. Vydávání tohoto literárního měsíčníku od roku 1962 zabezpečovalo Krajské nakladatelství (od roku 1965 pod novým názvem Nakladatelství Profil) a to až do roku 1969, kdy byl měsíčník komunisty zrušen.

Dále se s reportážními snímky pracujících dělníků od Karla Kaniie můžeme setkat v závodních novinách Vítkovických železáren Klementa Gottvalda Jiskra.

Při montáži

Karel Kania vedl bohatý společenský život. Znal se snad se všemi ostravskými fotografy té doby a často se s nimi i setkával buď u sebe doma, později pak ve svém zbudovaném ateliéru v domku u rodičů, nebo u nich doma, ve fotoklubu VŽ a v blízkých hospůdkách. Mezi jeho nejlepší kamarády fotografy, se kterými se často scházel, aby společně konzultovali svoje fotografie a vzájemně si předávali zkušenosti z technické oblasti fotografie, patřili především Stanislav Sedláček, Bohuslav Růžička a Viktor Kolář. S těmito přáteli se seznámil ve fotoklubu Vítkovických železáren, kde, jak už jsem zmínila, trávil Kania spoustu svého volného času. Mohl se zde potkávat a odborně diskutovat s lidmi, kteří měli stejný zájem jako on sám – fotografii. Společně se pak mohli radit o svých pořízených fotografiích a také se vzájemně inspirovat, motivovat a podporovat. V těchto diskuzích bývali k sobě upřímní a často až kritičtí, zbytečně si nepochlebovali, naopak správně zvolenými kritickými slovy se snažili svou tvorbu navzájem co nejvíce zlepšit. Před každou další schůzí fotoklubu se většinou předseda klubu zeptal, kdo chce příště přinést ukázkou svých nových fotografií a také vybral některého z členů, od kterého buď už dlouho nic neviděli, nebo byl ve fotoklubu nový, aby přinesl ukázat své nové fotografie na další setkání, aby se poté o nich mohlo společně diskutovat. Tímto konáním udržoval předseda klubu své členy fotograficky aktivní a plodné. Na těchto setkáních se ale diskuze nevedly pouze o fotografiích, které členové fotoklubu pořídili, sdělovali si také své postřehy z oblasti techniky – nové recepty na vývojky a zkušenosti s nimi, zkušenosti s kresbou různých objektivů, ale také tipy, kde mají velký výběr filmů či nějakou slevu na ně. V dobách, kdy nebyl internet, bylo toto ústní předávání zkušeností velice důležitou součástí rozvoje každého fotografa. Karel Kania byl v klubu velice aktivní a nejen že se účastnil téměř všech státních i mezinárodních výstav, salónů a soutěží, ale také mívával pravidelně pro ostatní členy klubu připravené zajímavé přednášky například o kompozici, chemii v komoře nebo o fotografování práce. S těmito tématy měl bohatou praktickou zkušenost a tak se o své poznatky a zkušenosti rád podělil se začínajícími fotografy z fotoklubu. S fotoklubem také jezdili na fotografické výlety do zahraničí – Německa - Drážďany, Quedlinburg, dále do Maďarska a Rakouska, kde se setkávali s fotografy ze zahraničních fotoklubů. Tyto výlety bývaly nejčastěji týdenní a jezdilo se na ně společně i s rodinou. Karla Kaniie na nich většinou doprovázela jeho manželka Svatava. Když se mladý Viktor Kolář, který právě studoval nultý ročník po maturitě, stal v roce 1959 členem fotoklubu Vítkovických železáren, jehož předsedou v té době byl František Pajurek, hned po pár schůzkách se spřátelil s Karlem Kaniou, který dle jeho slov byl v té době výraznou osobností fotoklubu a velice zapáleným fotografem. Na Karlu Kaniiovi ho zaujala jeho bystrost, klukovsky zapálené srdce pro fotografii a pokrokový přístup k ní, který měl také díky tomu, že sledoval v zahraničních časopisech aktuální světový vývoj a trendy ve fotografii. Naprosto se tak lišil od většiny ostatních členů fotoklubu, kteří dle slov Viktora Koláře žili v jakési uzavřené komunitě – bublině, udržovali amatérskou tradici i její hodnoty a mysleli si, že dělají věci na nejvyšší možné úrovni, ale dále se nerozvíjeli. Proto mu také brzy přestalo členství ve fotoklubu vyhovovat a opustil jej. Za další výrazné členy fotoklubu, kteří se od ostatních členů svým přístupem k fotografii lišili, považuje Viktor Kolář Stanislava Sedláčka, Ing. Vojtěchovského a doktora Rudolfa Jandu (který býval často členem v porotách v ročníkových soutěžích). Při vstupu do fotoklubu Vítkovických železáren Viktora Koláře zprvu zaujalo, jak tito vzdělaní členové dokázali zajímavě a poutavě o fotografii vykládat.

Lipsko - radnice

Svačina

Bez názvu

Kaktusář

Byl to pro něj úplně nový pohled a přístup k fotografii. Z domu, kde jeho tatínek byl také fotografem, znal fotografii spíš jako řemeslo, kde otec dostal určitou zakázku, kterou poté co nejněrněji zachytil a zpracoval. Fotografii měl jako zaměstnání a o volnou tvorbu se moc nezajímal. Zde se tak Viktor Kolář poprvé setkává s fotografií v podobě volné, svobodné tvorby, kdy se fotograf sám toulá ulicemi a zachycuje nahodilé obrazy a scény, které ho něčím zaujmou. Pod těmito dojmy vyrážel Viktor Kolář se svým fotoaparátem do ostravských ulic a tam si vybíral zákoutí, kde žili hůře situovaní obyvatelé Ostravy, žijící starým tradičním způsobem. Jednalo se o čtvrti obývané horníky, kde po ulicích pobíhaly špinavé děti a člověk zde mohl potkat i různá hospodářská zvířata... Když ale tyto pořízené fotografie Viktor Kolář přinesl na konzultaci do fotoklubu, sklídl za ně kritiku, bylo mu vyčítáno, proč raději nefotografuje na moderních sídlištích. Jediný, kdo se jej vždy zastával a komu se jeho tvorba od začátku líbila, byl právě Karel Kania. A právě kvůli tomuto tvůrčímu spříznění mezi nimi vzniklo dlouholeté přátelství. Karla Kaniu totiž, stejně jako Viktora Koláře, zajímali jako námět pro fotografování mimo jiné cikáni, nižší společensko-ekonomické skupiny, pohostinství a restaurace čtvrté cenové skupiny, kde při pivu sedávali v šerosvitu prostí lidé pracující ve fabrikách. Karlu Kaniovi byla tato tematika velice blízká, protože nejenže pracoval ve Vítkovických železárnách, ale také z okna svého domu měl výhled přímo do koksárny Karolína, jak se z ní kouří. Často se pak Karel Kania i Viktor Kolář do těchto míst vydávali, buď každý sám, nebo někdy i společně, protože pro své snímky hledali podobnou tematiku. Ze schůzek ve fotoklubu se většinou vraceli domů stejnou cestou a tak tento čas věnovali dalším odborným diskuzím o fotografování a ještě před domem Kaniových si povídali do pozdních večerních hodin. Brzy jim přestal stačit čas omezený četností schůzek ve fotoklubu a Karel Kania pozval Viktora Koláře k sobě domů na návštěvu. Poté se začali navštěvovat pravidelně ve svém volném čase u Kaniových doma. Karel Kania přišel v pět hodin domů z práce a už tam na něj čekal mladý Viktor Kolář, aby mohli společně prodiskutovat jeho nové fotografie. Také si u něj rád Viktor Kolář prohlížel a půjčoval zahraniční fotografické časopisy, které běžně nebyly v tehdejším Československu k mání. Karel Kania se k nim dostal díky členství v klubu kaktusářů, kde jeden z členů – pan Zavadil byl bývalý autodopravce a dostával tyto časopisy ze Švýcarska. vzpomíná, jak švýcarský časopis Camera a americké fotografické ročenky Photography Annual byly úžasné a byly v nich publikované pro mladého začínajícího ostravského fotografa naprosto nové a fantastické fotografie. Součástí těchto časopisů byly také technické postupy, takže se z nich mohli nejen inspirovat novými tématy a kompozicemi pro své vlastní fotografie, ale také přiučit se v technické oblasti fotografování. Společně se také s Karlem Kaniou učili překonávat svůj strach z lidí, jakýsi ostych z toho, že při fotografování lidí v ulicích Ostravy vstupovali do jejich soukromých životů. Lidé na Ostravsku jsou rázní a tak měli strach z případných nadávek a konfliktů. Viktor Kolář mi prozradil, že Karel Kania měl pro tento účel vyrobené speciální zařízení – brašnu na svůj fotoaparát Flexaret, ve které měl na boku vyřezané otvory a fotoaparát v ní pootočený, takže když fotografoval, měl fotoaparát nasměrovaný ne směrem před sebe, ale do strany a fotografovaní lidé tím pádem vůbec netušili, že je Karel Kania právě zachycuje na své snímky. Karel Kania byl celý svůj život fascinovaný realitou, velice ho zajímala a rád ji zaznamenával na svých fotografiích. Pro tento účel, být nikým nepozorovaný fotograf, si později ještě pořídil v bazaru velmi kvalitní, ostře kreslící teleobjektiv s dob-

rou světelností ke svému fotoaparátu Praktisix. S ním se poté vydával fotografovat do restaurací a pohostinství čtvrté cenové kategorie, kde na svých snímcích zaznamenával cikánky, jak si povídají se štamgasty. Fotoaparát si vždy položil před sebe na stůl, aby byl nepozorován a nenápadně mačkal spoušť. Ostrost snímku nepotřeboval kontrolovat v hledáčku, stačilo mu odhadnout vzdálenost vybraného objektu a na objektivu si nastavit příslušné metry. Na dálku pak jen upravil potřebnou kompozici a nový snímek mohl vzniknout. Viktor Kolář vidí největší sílu Kaniovy tvorby právě v těchto dokumentárních portrétech prostých lidí, na kterých zachycoval tváře nejen cikánů, ale i dělníků v hospodském prostředí. Bohužel se z této části jeho tvorby nic nezachovalo, což bylo Viktoru Kolářovi upřímně líto. V roce 1965 ze svých dokumentárních fotografií zachycujících život v Ostravě uspořádali Karel Kania, Viktor Kolář a Stanislav Sedláček společnou výstavu v Muzeu revolučních bojů. Viktor Kolář tuto výstavu hodnotí jako velmi úspěšnou a v té době důležitou. Karel Kania na ní mimo jiné vystavoval také fotografie nalezených zátiší v surrealistickém duchu. Na těchto snímcích zachycoval nepořádek ve skleníku u svých rodičů na statku v Mariánských Horách, ve kterém si pěstoval svoje kaktusy. V té době ještě ani jeden netušili, že je to jejich poslední společná akce. Viktor Kolář musel nastoupit na povinnou vojenskou službu a po návratu z ní už do fotoklubu Vítkovických železáren přestal úplně docházet. I když si zvolil časově méně náročné povolání (předtím učil na základní škole), aby se mohl více věnovat volnému fotografování, na docházení do fotoklubu neměl čas a ani potřebu. Nadále se ale pravidelně scházel s Karlem Kaniou a to až do roku 1969, kdy Viktor Kolář emigroval do Kanady.

Bez názvu

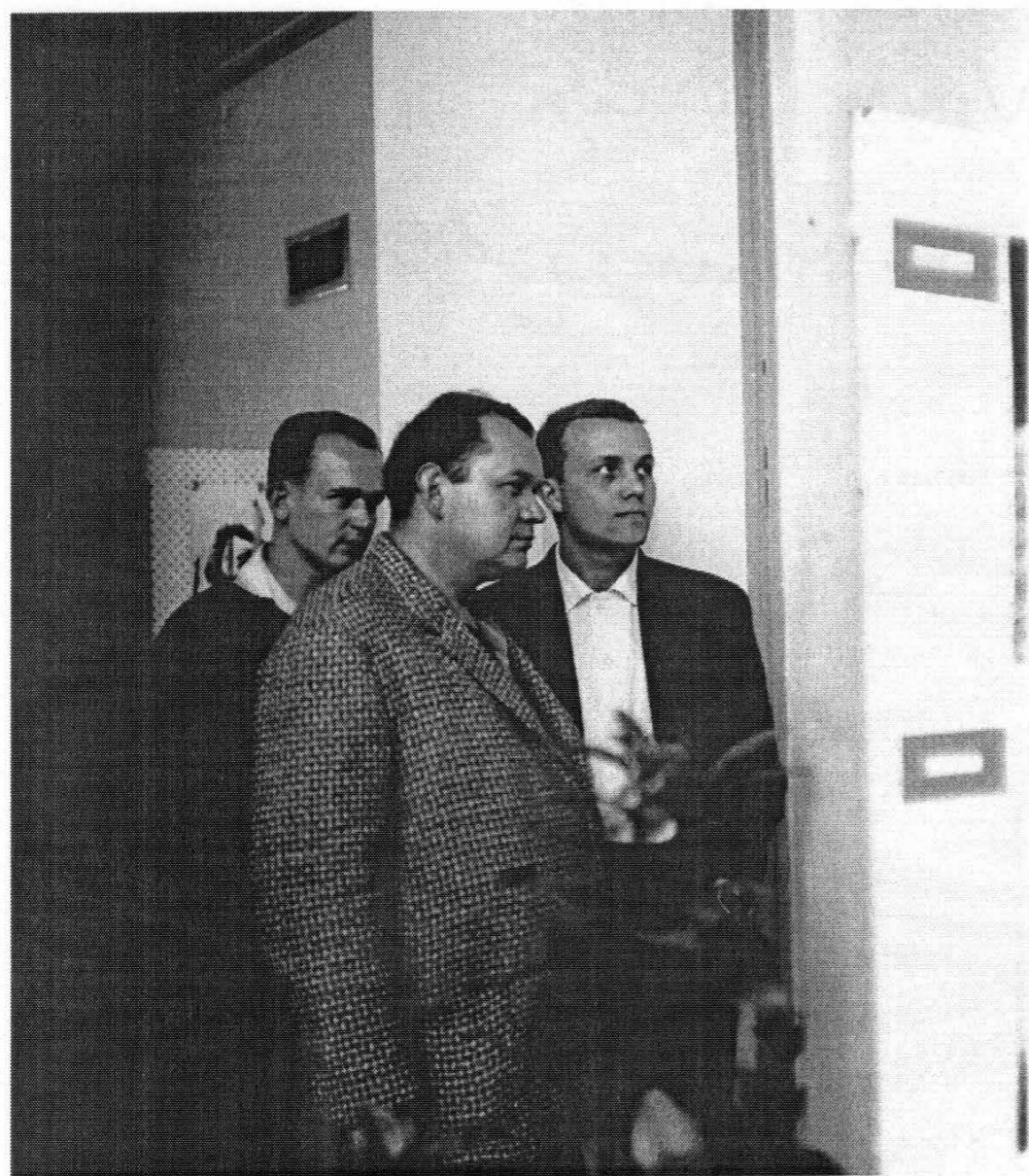
V pozdější době, kdy už Karel Kania nebyl tolik fotograficky aktivní, chodíval rád do redakce ČTK (české tiskové kanceláře) na návštěvu za svými přáteli fotografy – Věňkem Švorčíkem (který byl zakladatel ČTK v Ostravě) a Fedorem Gabčanem, aby společně popili trochu vína a povykládali si. Také se účastnil různých „mejdánů“ a akcí, které se v ČTK pořádaly. S Fedorem Gabčanem se Karel Kania blíže seznámil až kolem roku 1972 (předtím se znali pouze od vidění z fotografických výstav ve Fotochemě). V této době ale už Karel Kania moc nefotografoval – měl zdravotní problémy s tlakem a chůzí a tak na fotografickou práci pomalu rezignoval. Proto mi o jeho fotografické tvorbě Fedor Gabčan nemohl mnoho říct. Snad jen to, že si Karel Kania nechával věci na poslední chvíli. Fedor Gabčan vzpomíná, jak ještě večer před vernisáží Karel Kania rychle zvětšoval poslední snímky na výstavu. Jinak si Karla Kaniu pamatuje už jen jako žoviálního staršího pána, který si za nimi často chodíval do ČTK povykládat. S úsměvem vzpomíná, jak ho kolikrát zdržovalo od práce, když poslouchal jak si Věňek Švorčík společně s Karlem Kaniou povídali a popíjeli a on přitom musel rychle zpracovávat hromadu fotografií. Fedor Gabčan byl ale Karlu Kaniovi vděčný za to, že mu pomohl při rozhodování, kdy zvažoval, jestli má na pozici fotografa v ČTK nastoupit. Fedor Gabčan si zprvu tímto rozhodnutím nebyl vůbec jistý. Karel Kania mu tehdy radil, aby tuto nabídku přijal, že by to pro něj bylo dobré už jen kvůli různým výhodám a kontaktům, které zde může získat. Dle slov Fedora Gabčana: „...byl jsem rád, že jsem ho nakonec uposlechl a šel jsem pracovat do ČTK“. Fedor Gabčan zde ale na pozici fotoredaktora zůstal pouze čtyři roky a pak začal pracovat jako fotograf ve svobodném povolání, aby měl více času i pro svoji volnou tvorbu a to nejen fotografickou, věnoval se také grafice a keramice. Při našem rozhovoru mi Fedor Gabčan prozradil: „Fotograf, který mi byl inspirací a z kterého jsem si bral příklad, byl Viktor Kolář. On a pak také Karel Kania měli takové samostatné jiné vidění, byli svi.“ I když měl Karel Kania téměř profesionální úroveň, pořád měl mezi ostatními fotografy punc amatérského fotografa.

I Viktor Kolář mi při rozhovoru prozradil, že v průběhu jejich přátelství znamenal časem u Karla Kaniie jakousi rezignaci, způsobenou okolnostmi, které ho vedly k tomu, že se amatérské fotografii nemohl dostatečně věnovat a rozvinout tak svůj tvůrčí potenciál, jak by bylo potřeba a jak by si přál a to jak z finančních tak i časových důvodů. Časem začal dávat přednost více teorii – povídání o fotografiích a fotografování, před skutečnou praxí fotografa.

Karel Kania na sklonku svého života nejenže rezignoval jako fotograf, ale rezignoval i na své autorství a přiznání, že inklinoval ve fotografické tvorbě také k sociálním tématům, což dokazuje to, že zničil svůj fotografický archiv. Ke konci života už ani nechodíval pravidelně na fotografické výstavy.

1974 (ostrava) foto v. krejčí
Karel Kania, Věňek Švorčík, paní Kaniiová a dcerka
Anička

Bratislava : zprava V. Kolář, K. Kania
1963

Vzpomínka Viktora Koláře

Moje setkání a přátelství s Karlem Kaniou.

Na sklonku roku 1959 /v době kdy jsem pracoval ve Vítkovicích železárnách / jsem začal docházet do Fotoklubu Vítkovice. Schůzky se konaly v tzv. Zámečku – zasedací místnosti, tuším 1x měsíčně. Bylo mi tehdy 18 let a fotografování mne díky mému otci – fotografovi poutalo stále víc... vládla tu velmi přátelská atmosféra, někteří členové Karel Kania, Standa Sedláček, dr. Rudolf Janda, mne velice zaujali tím, jak o fotografii hovořili. Potom po skončení sešlosti jsme chodili do blízkých restaurací a pokračovali v debatách...

Karla Kaniu jsem obvykle doprovázel domů /bydlel v činžáku naproti Koksovně Karolině/ a před jejich vchodem jsme vytrvale diskutovali o fotografii /technice či fotografických obrazech/ často do pozdních hodin. V průběhu času jsem začal docházet ke Kaniům domů /pondělí navečer/ , kde jsme s Karlem rozebírali moje přinesené fotografie a já odcházel povzbuzen jeho radami ale i kritikou do ostravských ulic. Je třeba připomenout, že jsem si odnášel pod paží fotografické publikace, které mi Karel půjčoval /švýcarský časopis Camera či americké fotografické ročenky Photography Annual aj./ Listování těmito publikacemi bylo pro mladého autora více než inspirující.

Přátelství s Karlem Kaniou bylo také poznamenáno společným obdivem k ostravskému průmyslovému světu-krajina, lidé, drobné výjevy o kterých jsme dlouze povídali – na druhé straně ulice hučela Karolina , v jejichž tajemných útrobách se odehrávalo vše to o čem jsme povídali. Jinými slovy lze říct, že osoba Karla Kaniie měla na mne zásadní vliv v dobách mého formování a posilování motivace k fotografování. Nebýt jeho osoby, zaujatosti světem průmyslu, tak by asi mnohé z mých raných fotografií nespátřily světlo světa. Ba co více, nenašel bych ve fotografování ostravské krajiny a lidí žijících v této průmyslové aglomeraci svou životní posedlost a lásku. Naše přátelství bylo silné od roku 1959 až 1967, další období, které souvisí s rokem 1968 a posléze mým exilem v Kanadě je obdobím hledání vlastní identity a tvůrčí nezávislosti. Obě jsem musel mít ošetřené po mém návratu z exilu do normalizační Ostravy v roce 1974, ale to už je jiná životní kapitola.

Karel Kania a jeho vliv na mladého Viktora Koláře nebude nikdy zapomenut!

S díky jeho osobě Viktor Kolář fotograf /V Ostravě 12/XI/2015 /

Foto: Veronika Křížová, Viktor Kolář při rozhovoru, Ostrava 2016

Ostrava 1964
 zleva: K. Kania, Bohuslav Růžička, Stanislav Sedláček
 foto: V. Kolář

K. Kania
 S. Sedláček, V. Kolář
 foto: V. Kolář
 ČSČ, 1963
 Brno, 1963

Foto Viktor Kolář

Karel Kania, Kluci, 1958

Dokumentární tvorba Karla Kanii se dá rozdělit do dvou hlavních směrů a to do proudu poezie všedního dne, které se věnoval především ve své volné tvorbě a do socialistického realismu, kam řadíme jeho fotografie z prostředí Vítkovických železáren.

Dokumentární fotografie Karla Kanii

Poezie všedního dne

V druhé polovině padesátých let došlo v Československu k mírné politické liberalizaci a umělci se ve své tvorbě začali zajímat o drobné události každodenního života. Toto nové téma, které se v různých uměleckých odvětvích začalo objevovat, bylo pojmenováno jako poezie všedního dne. Proud poezie všedního dne se v Československu nejvíce projevoval v 50. a 60. letech 20. století. Tento proud se ze začátku nejvýrazněji uplatňoval především v literatuře a to především u mladých básníků sdružujících se kolem časopisu Květen (do okruhu takzvaných „květnáků“ patřili například Miroslav Holub, Karel Šiktanc, Jiří Šotola a další), ale postupně ovlivnil i další oblasti jako je film a výtvarné umění včetně fotografie. Fotografové spadající do tohoto proudu hledají své vzory, svou inspiraci především v optimisticky laděných dokumentárních fotografiích členů agentury Magnum Photos (Henri Cartier-Bresson, Robert Capa, David Seymour a George Rodger) a navazují také na umělecký program členů Skupiny 42, která tvořila ve 40. letech 20. století v duchu civilismu – „Umění objevuje skutečnost, vytváří skutečnost, odhaluje skutečnost, ten svět, v němž žijeme, a nás, kteří žijeme.“ Skupina 42 sdružovala básníky a malíře, kteří svůj umělecký zájem zaměřili na město, jeho krajinu a způsob života v něm. Zajímali se především o městskou periferii a životy obyčejných pracujících lidí v továrnách. Mezi její členy patřili například básníci Ivan Blatný, Jiří Kolář, Josef Kainar..., malíři: František Gross, Karel Souček, František Hudeček..., teoretici byli Jindřich Chaloupecký a Jiří Kotalík a fotografem řadicím se do této skupiny byl Miroslav Hák.

Autoři spadající do proudu poezie všedního dne si svá témata vybírají z všedního života a snaží se o nevšední zobrazení této všednosti. Za jednoho z prvních fotografů, který začal tvořit v tomto duchu, bývá považován fotograf Václav Jirů. To byl všestranný český fotograf a redaktor, který tvořil především ve 20. až 70. letech 20. století. Svými reportážními fotografiemi z pražských ulic, na kterých zachycuje její nesentimentální každodennost, bývá právě řazen mezi první fotografy proudu poezie všedního dne. Za jednu z nejspěšnějších fotografek tohoto stylu v 60. letech bývá uváděna fotografka Marie Šechtlová. Dalšími důležitými představiteli tohoto proudu jsou – Erich Einhorn, Miloš Novotný, Jan Lukas, Pavel Dias a Miroslav Hucek. Také brněnská skupina Vox, mezi jejichž členy patří Karel Otto Hrubý, Miloš Budík, Antonín Hinš, Josef Tichý, Soňa Skoupilová, Vladimír Skoupil a Jan Beran, je svou tvorbou řazena do tohoto směru. Skupina Vox vznikla v roce 1965 a rozpadla se v 70. letech. Tato skupina neměla vytvořený pevný tvůrčí program, bylo to spíše volné sdružení brněnských fotografů, jejichž jednotlivým prvkem byl důraz na výtvarnou působivost snímku v duchu ozvláštňování všednosti. Ze slovenských představitelů nesmíme zapomenout na fotografa Karola Kállaye, který svým rozsáhlým dílem zasahuje do celé řady fotografických žánrů a je známý především svou reportážní fotografií. Z řad amatérských fotografů, kteří se zabývali fotografováním všedního života z jim známého prostředí, ve kterém žili, bych ještě ráda zmínila českého fotografa Miloslava Kubeše, který na svých snímcích zachycuje neopakovatelnou atmosféru života v Praze.

Karel Kania, Architektura

Marie Šechtlová, Bez názvu 1964

Karel Kania, Lipsko

Miloslav Kubeš, Bez názvu, 60. léta

Podzimní čas

Na Balatonu, 1965

Karel Kania byl celý svůj život fascinován realitou a všedním životem obyčejných lidí, které každodenně bez povšimnutí míváme v ulicích. Lidé spěchající do práce, při procházkách v parku, nakupující u místních stánkařů, nebo sedící na zahrádkách restaurací. Rád je nenápadně z povzdáli sledoval a zachycoval na svých snímcích. Skoro každý víkend vyrážel v dopoledních hodinách se svým fotoaparátem do ostravských ulic, aby tak zachytil život v ulicích při ranním světle. Měl rád toto světlo, jeho zvláštní atmosféru vyznačující se dlouhými stíny, které dotvářejí zajímavé kompozice na jeho fotografiích. Často také využíval protisvětla, což do jeho snímků vnáší určitý pocit tajemna. Tím plně naplňuje hlavní myšlenku proudu Poezie všedního dne – zaznamenávat nevšedním způsobem všední okamžiky každodenního života. Na fotografii květinářky využívá ranního bočního světla, díky kterému na snímku vnímáme jen podstatné věci – květiny a květinářku, které umístil do středu obrazu. Paní, která se u stánku zastavila, je umístěna na kraji snímku a k nám je otočena zády, olemovaná pouze bočním světlem. Na dalším snímku děti hrajících si na dvorku s pumpou na vodu, umístil Karel Kania tento hlavní motiv do třetiny obrazu a fotografoval jej z ptačí perspektivy. Díky tomu zbytek snímku vyplňuje potměšlá zem a kousek cihlové zdi. Děti s pumpou tak na snímku jako jediné září svou bělostí. U některých fotografií si můžeme povšimnout i vtipu, který je Karlu Kaniovi tak blízký. Například na fotografii prodejny knih, kterou ve chvíli expozice právě míjejí dva lidé, je v popředí fotografie umístěn stůl s váhou. Divák tak získává pocit, jako by tato prodejna prodávala knihy na váhu. Další část jeho dokumentární tvorby jsou fotografie zachycující život prostých lidí trávících svůj volný čas v hospodských zařízeních, tato část se bohužel nedochovala. Podle slov Viktora Koláře, který tyto fotografie dobře znal a považoval je za nejsilnější díla Karla Kani, se v této části tvorby Karel Kania nesoustředí už jen na zachycení všedních okamžiků z hospodského prostředí, ale vnáší do fotografií velmi silný sociální podtext. Snímky zachycovaly dělníky z přilehlých továren trávící svůj volný čas v hospodách čtvrté kategorie. Cikánky, které si sem chodily povídat s místními štamgasty... Všechny tyto snímky ale pořizoval od svého stolu pomocí teleobjektivu, nikým nepozorován. Toto prostředí bylo Karlu Kaniovi dobře známé, protože hospodská zařízení také rád a často navštěvoval jako host.

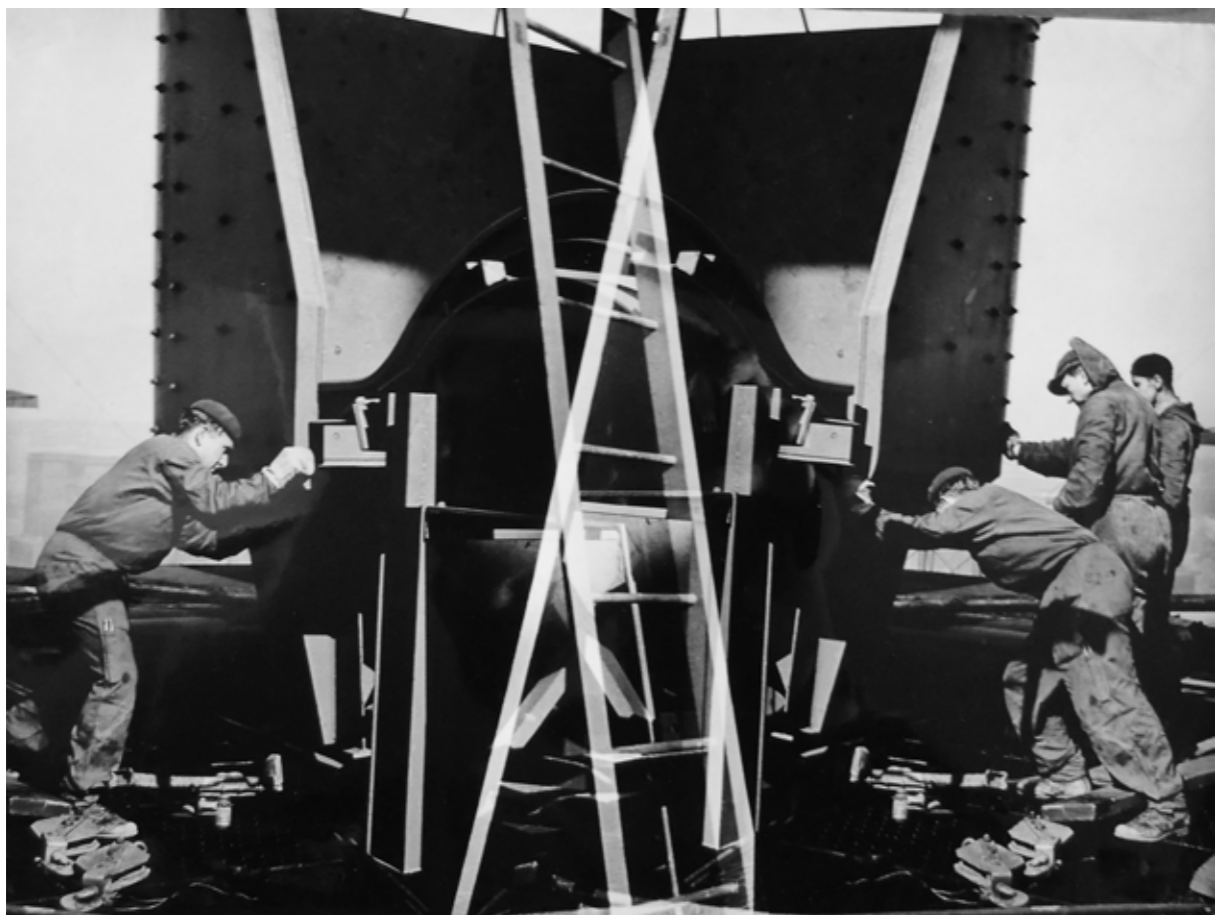
Kluci

Před vylohou

Na podzim z práce

Montéři, kolem roku 1974

Plynovod

Socialistický realismus

Od roku 1948 po komunistickém převratu byly postupně zestátnovány tiskárny a nakladatelství a zavedla se přísná politická cenzura. Většina fotoateliérů byla násilně převedena pod družstvo Fotografia a amatérské fotokluby byly sdruženy pod Revoluční odborové hnutí jako zájmová umělecká činnost.

Jako socialistický realismus (někdy pod názvem sorela) označujeme umělecký směr, který byl v roce 1932 schválen Ústředním výborem Komunistické strany Sovětského svazu jako oficiální směrnicí pro výtvarné umění, literaturu a hudbu. Nebyla to tudíž žádná tendence, která by přišla od autorů, umělců, ale jakýsi politický koncept, který museli autoři v této době dodržovat. Tento směr oslavuje vládnoucí režim a slavnostně nám ukazuje úspěchy lidí v jejich reálném životě, především pak v pracovním. Díla vytvořená v tomto směru jsou tvrdě ideologicky orientovaná, a to někdy i na úkor pravdivosti. V literatuře vznikají budovatelské romány z prostředí továren a venkova. V architektuře se klade důraz na monumentálnost a dokonalost, často se také objevují zdobné historizující ornamenty na stavbách. Nejvíce staveb v duchu socialistického realismu můžeme v Česku najít právě v Ostravě - Porubě a v Havířově. V sochařství pak vzniká spousta památníků osvobození, pomníků Stalina a různých reliéfů s budovatelskou tematikou. Ve fotografii byla volba motivu striktně omezena. Zásadním se stalo zobrazování šťastného nového života a budování socialismu. Důležitá byla snadná čitelnost fotografií s přehlednou tradiční kompozicí. I v reportážní fotografii se setkáváme se strojeným aranžmá. Zásadním motivem pro fotografii v duchu socialistického realismu se stalo téma práce, které mělo mít především morální a výchovný charakter. V reportážní fotografii vidíme záběry z oslav svátku práce s mnohočetnými průvody jásajících lidí. V krajinářské fotografii na snímcích nechybí pracovníci zemědělských družstev, nebo alespoň zemědělská technika. Pro 50. léta jsou typické fotografie zobrazující rozorávané meze a řady traktorů. Časté jsou portréty usměvavých dělníků, od práce černých ušpiněných havířů, zemědělců s pohledy upřenými k lepším zítřkům a také mladých svazáků. Tyto fotografie nebyly autentické, nevypovídaly nic o lidech ani o místu, kde byly pořízeny. Jedinou jejich funkcí bylo ukázat obecné ideje komunistického režimu. Autoři navazovali na aranžované práce sovětských fotoreportérů z třicátých let, popírali principy moderní fotografie a ostře kritizovali meziválečnou avantgardní fotografii. Fotoreportérem pohybujícím se v blízkosti státní reprezentace s výsadním postavením byl Karel Hájek, který se novému pojetí fotografie dokázal po roce 1948 rychle přizpůsobit. Fotografie v duchu socialistického realismu dominovaly v produkci ČTK, pro kterou v té době pracovali mimo jiné Věněk Švorčík, Jiří Rublič, Rostislav Novák a Zdeněk Havelka. Další fotografové, kteří jsou některými svými fotografiemi zařazeni do socialistického realismu, jsou: František Pajurek, Oldřich Rakovec, Karel Prošek, František Krasl, Karel Vojkovský s cyklem „Stavba trati míru“, Karel Krátký se snímky „Ostravští havíři“, Jaroslav Hudeček s fotografií „Svářečka“, Bohumír Kuchař s fotografiemi „Kulturní program na oslavách v Ostravě“, František Firlíčinský s fotografiemi „Závodní tělovýchova“ a „U koksárenských pecí“ a jiní. Od Karla Kaniie jsou v tomto směru známé především fotografie „Vrtání skály“, „Z válcovny trub“ z roku 1951 a „Svazačky zdraví první máj“ z roku 1953. Sám se ale s aranžováním lidí na snímku a překrucováním skutečnosti neztotožňoval. Po roce 1953 skončilo nejtvrďší období socialistického realismu, které mělo v Československé fotografii naštěstí krátké trvání.

Karel Hájek, Maršál Koněv se sovětskými vojsky při osvobození Prahy, 1945

Oldřich Rakovec, Takovým chci býti..., 50. léta

František Pajurek, Pojdte s námi..., 50. léta

Svet 444, Při mláčení

Karel Kania se fotografováním pracujících lidí ve Vítkovických železárnách zabýval dlouhodobě a byla to pro něj takřkajíc srdeční záležitost. Jeho snímky nám autenticky ukazují dělníky při práci, bez nějakých strojených úsměvů. Fotografování hutnických provozů nebylo v padesátých letech umožněno každému, ale díky tomu, že zde byl Karel Kania zaměstnán, mohl v tomto fotograficky atraktivním prostředí fotografovat často. Toto prostředí tak bylo Karlu Kaniovi velmi dobře známé a uměl si počkat na správné okamžiky, které chtěl na svých snímcích zachytit. Jeho fotografie tak mají hlubší význam a nejsou jen strojenou propagandou tehdejšího režimu. Jako příklad můžeme uvést fotografii svářeče ležícího vysoko na střeše v pozadí s těžní věží. Svářeč je plně zaujat svojí prací a přítomnost fotografa vůbec nevnímá. Popředí tohoto snímku se svářečem je kontrastní a ostré, zatímco pozadí s panoramatem ostravských komínů a těžní věží je ponořeno do šedi a mírně neostré. Díky tomu je hlavní motiv zdůrazněn a přitom zasazen do příslušného prostředí. Na dalším snímku v hale plné sudů zachytil dělníka právě ve chvíli, kdy zvedá sud a tak je pracovník zase plně soustředěný na svoji práci, kterou zrovna vykonává. Fotografie má díky seřazeným sudům, vedoucím až k ústřednímu motivu dělníka, diagonální kompozici. S Kaniiovými snímky pořízenými v tomto duchu se můžeme setkat na propagačních kalendářích Vítkovických železáren a publikacích „120 let VŽKG“ z roku 1948, „Vysoké pece, koksovna, aglomerace, vanadovna, údržba VŽKG“ kterou částečně ilustroval svými fotografiemi. Tyto fotografie s pracovní tematikou byly také často publikovány v časopise Československá fotografie a oceňovány ve fotografických soutěžích.

Bez názvu

Podpisování závazku, 1952

Podpisování závazku - rub fotografie

Všední den

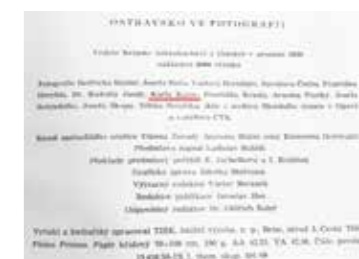
Ostravská dokumentární tvorba v 30. až 70. letech 20. století

Fotografie zachycující Ostravu, její krajinu, průmysl, obyvatele a jejich zázemí má své hluboké kořeny. V depozitáři Ostravského muzea můžeme najít tisíce snímků dokumentujících masivní industrializaci Ostravska. Ostrava tvoří jakýsi konglomerát průmyslu a města. Svou drsností a zároveň půvabem láká fotografy k zachycování její dvojí tváře a nenapodobitelné atmosféry. Proto také není divu, že se stěžejním tématem zdejších fotografů stala právě dokumentární fotografie, do které můžeme zařadit také fotografii městských zákoutí a průmyslových krajin. V dokumentární fotografii Ostravska se setkáváme především se dvěma okruhy motivů. První motiv je sociální, ve kterém vidíme snímky zaznamenávající místní průmyslovou revoluci a s tím i spojený stoupající příliv obyvatel do tohoto města, budování nových sídlišť a soužití s původními obyvateli. Druhý motiv je hospodářský, ve kterém pozorujeme proměnu zdejší krajiny a zacházení s ní. Hlavním fotografickým tématem zde ale vždycky byla práce.

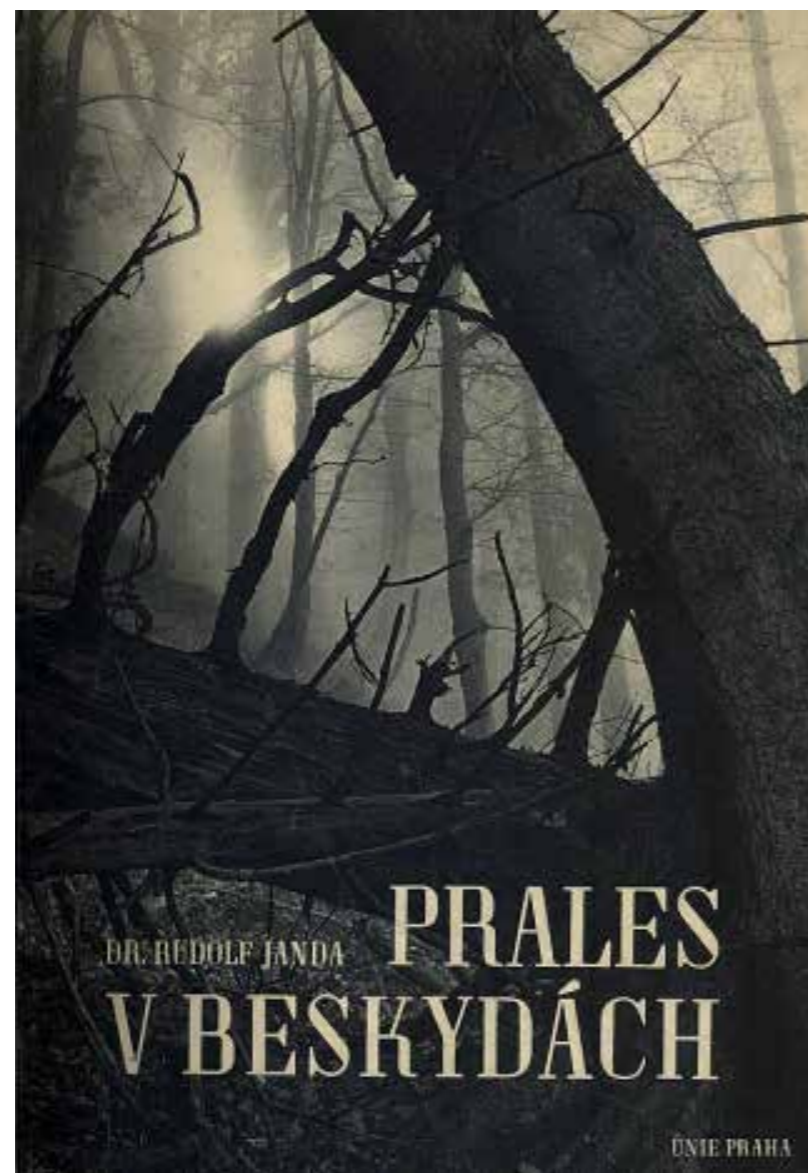
Díky tomu, že město mělo dostatek finančních prostředků, bylo zde pro jeho obyvatele zřízeno mnoho různých volnočasových aktivit – kroužků a klubů. Mezi nimi také fotokluby, které vznikaly jednak při různých podnikách, tak i přímo pod městskými částmi. Ostrava byla druhým městem, hned po Praze, s největším množstvím fotoklubů v České republice, a proto také zplodila spousty profesionálních a amatérských fotografů, kteří se ve své tvorbě zabývali dokumentováním Ostravy, její krajiny a života v ní.

Karel Kania nám na svých snímcích ukazuje Ostravu ze všech možných úhlů – život běžných lidí v ostravských ulicích, pracující dělníky v továrně, cikány a horníky v různých pohostinstvích a také krajinu, které vévodí siluety průmyslových staveb. Tyto fotografie nám ukazují reálný život tehdejší doby. Některým z jeho fotografií nechybí ani jeho osobitý humor. Fotografie dokumentující Ostravskou krajinu, se vyznačují svou zvláštní světelnou atmosférou a působivou kompozicí. Zůstávají ale pouze v rovině dokumentární bez výtvarného nebo moralizujícího sdělení.

Ráda bych se teď pár slovy zmínila o některých dalších fotografech, kteří se ve své tvorbě zabývali ostravským dokumentem ve stejné době jako Karel Kania a osobně se s ním i znali nebo přátelili.

Bez názvu

Rudolf Janda

Rudolf Janda jako milovník přírody se ve své fotografické tvorbě věnoval především krajinářské fotografii. V Beskydech pro sebe objevil prales – krajinu skoro nedotčenou člověkem. Tyto zbytky beskydských pralesů chodil velmi často zaznamenávat na své fotografie. Z těchto fotografií vzešla v roce 1943 kniha „Prales v Beskydách“. Postupně poznával a fotografoval všechny pralesové rezervace v Československu a tyto fotografie vydal v knize „Naše pralesy“. Kontrastem k těmto fotografiím člověkem nepoznamenané přírody jsou pak snímky ostravské krajiny. Fotografa Rudolfa Jandu bychom mohli označit za jednoho z prvních fotografů, který se začal zabývat zaznamenáváním změn Ostravské krajiny. Jako svědek pomíjivého času zaznamenával devastaci Ostravské krajiny způsobenou šílenou dravostí lidí dvacátého století, kteří nelítostně a bezohledně využívali přírodní zdroje bez zamýšlení se nad dopady jejich jednání. V padesátých letech proto Rudolf Janda fotografoval ostravské haldy a znečištěnou řeku Ostravici. Těmito snímky se snažil veřejnost upozornit na drancování životního prostředí v Ostravě.

Rudolf Janda, U vysokých pecí Vítkovických železáren, 1933

Rudolf Janda, Přehrada, 1955

Fotografie Františka Krasla z průmyslového prostředí

Fotografie Karla Kaniie z průmyslového prostředí

Vítkovické železářny, 1962

Vítkovické železářny, 1962

František Krasl

František Krasl, známý především jako ostravský divadelní fotograf, se od padesátých let začal zabývat také fotografováním lidí – dělníků, pracujících v hutnickém a důlním průmyslu. Jeho fotografie jsou charakteristické výtvarným laděním, které vnáší i do dokumentárních snímků. Typický je heroismus zachycený ve tvářích dělníků, které fotografoval i hluboko v podzemí v obtížných světelných podmínkách, kdy jako jediný zdroj osvětlení mu sloužilo světlo hornických lamp. Krasl ve své práci vždy usiloval o výtvarně působivé a řemeslně dokonalé fotografie. Fotografováním v tomto prostředí se zabýval i v době, kdy už byl v důchodu. Na snímcích zachycujících ostravskou krajinu se siluetami mohutného průmyslu vidíme u Krasla lyrický pohled na tuto svéráznou průmyslovou oblast, který se liší od přístupu Rudolfa Jandy, který naopak poukazuje na devastaci přírody. Z těchto snímků plných budovatecké romantiky vydává František Krasl publikace: „Ostrava barevná“ (1963), „Poesie oceli“ (1968), „Zpěv uhlí“ (1986) a další. Karel Kania měl s Františkem Kraslem mnoho společného. Hlavním tématem jejich fotografií se stal život a práce v ostravském hutnickém průmyslu. Fotografie Karla Kaniie z tohoto prostředí mi připadají více přirozené, realistické, více zachycují skutečné dění ve Vítkovických železárnách a to bez jakýchkoliv pozlátok, což je způsobeno jistě tím, že Kania toto prostředí tak dobře znal. Fotografie studovaného Františka Krasla jsou naopak více výtvarně laděné a víc idealizující tváře dělníků do podoby hrdinů té doby. Další věcí, která tyto dva autory spojuje, je jejich touha zkoušet nové věci, díky které byli právě oni dva v Ostravě průkopníky, kteří se začali zabývat barevnou fotografií.

Foto František Krasl

Foto Karel Kania, Vítkovické železářny, 1962

Viktor Kolář, Hra

Na dvorku si děti hrají I.

Viktor Kolář, Soumrak, 1963

Bez názvu

Viktor Kolář

Viktor Kolář, který jako mladý začínající fotograf hledal inspiraci a informace o fotografii ve fotoklubu Vítkovických železáren a později u svého přítele, kterého tam poznal – Karla Kaniie, se stal bezesporu nejvýraznější osobností ostravské fotografie. Z jeho fotografií vidíme, že je s Ostravou bytostně propojen. Viktor Kolář stejně jako Karel Kania se po celý svůj život snaží dokumentovat život v Ostravě a své fotografie nikdy ničím nepřikrášluje. Stává se do role citlivého pozorovatele, který pouze zaznamenává osudy zdejších lidí. Na rozdíl od Karla Kaniie ale této práci věnuje většinu svého volného času a tak brzy překonává svůj ostych a na svých snímcích dovede osobitě, lidsky a někdy i s trochou ironie zachytit události z běžného života ostraváků. Jeho fotografie nesou prvky Cartier-Bressonovy školy – zachycují rozhodující okamžiky. Fotografie Viktora Koláře nejsou jen pouhým zachycením života v tomto městě, ale dýchá z nich na nás spousta emocí. Takové dokonalosti se Karlu Kaniiovi ve své tvorbě dosáhnout nepodařilo. I když jeho fotografie jsou zajímavým náhledem do tamního života lidí žijících v průmyslovém městě, světelně, kompozičně a technicky propracované, někdy jim chybí ta jedinečnost okamžiku, kterou nacházíme na snímcích Viktora Koláře. Pro Viktora Koláře se dokumentování života v Ostravě stalo jeho celoživotním tématem a nadále fotografuje proměny tohoto města, i když už skončila éra těžkého průmyslu a Ostrava si hledá svou novou tvář.

Viktor Kolář, Ostrava, 1992

Fotografie Fedora Gabčana z průmyslového a ostravského prostředí

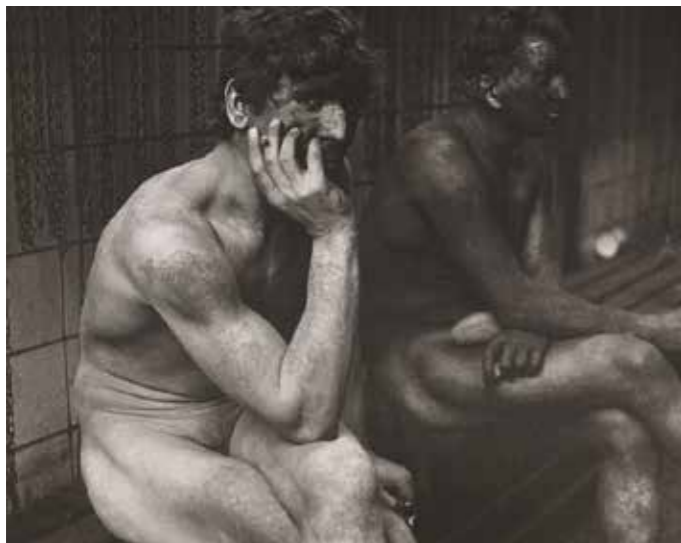

Z cyklu „Lidé z pevnosti“, 1970–1972

Fotografie Karla Kaniie z průmyslového a ostravského prostředí

Cikánka ve smutku

Z cyklu „Baníci“, 1967–1974

Montáž na vysoké peci

Fedor Gabčan

Fedor Gabčan patří k jedněm z prvních fotografů, který se zdevastovanou ostravskou krajinou snažil vnímat a na svých snímcích ji zachytit z výtvarného hlediska. K tomuto účelu používal redukování fotografických prvků a zvýrazňování detailů, které se tak na jeho snímcích stávají dominantní. Nejznámější a mnohokrát publikovaná je v tomto duchu jeho fotografie mrtvého racka s rozepjatými křídly. Stejně jako Fedor Gabčan i fotograf Petr Sikula se snažil zachytit estetickým způsobem tuto ostravskou zdevastovanou krajinu, proto ji fotografoval v kontrastu s ženským aktem, který na svých snímcích pokládá do popředí na kal. Mimo tyto sugestivní snímky ostravské krajiny se Fedor Gabčan věnoval i živé fotografii z hutnického a báňského prostředí a to především v prvních letech po příjezdu do Ostravy, protože v této době pracoval na různých pozicích v hutnickém a hornickém průmyslu. V cyklu „Baníci“ vidíme naprosto odlišné ztvárnění horníků, než na jaké jsme zvyklí od jiných autorů. Fedor Gabčan je nezachycuje heroickým způsobem, ale přesně naopak, ukazuje nám intimní snímky těchto mužů ve sprchách, kdy ze sebe po celodenní šichtě smývají pot a špínu. U Fedora Gabčana tak vidíme naprosto odlišný přístup v dokumentování těchto lidí než na snímcích Karla Kaniie nebo Františka Krasla. Karel Kania zachycuje tyto dělníky v pracovním procesu, zatímco Fedor Gabčan si vybírá intimní chvíle po skončení šichty. Gabčan se tak více snaží proniknout do jejich soukromí. Jediným společným prvkem, který pozorují na jejich fotografiích je, že na snímcích vůbec nevnímáme fotografova přítomnost. Snímky jsou naprosto reálné, přirozené, jako by fotografovaní vůbec neměli tušení, že je právě někdo fotografuje. Naprosto odlišný, dalo by se říct, až romantický přístup vidíme u Fedora Gabčana v cyklu věnovaném Romům „Lidé z pevnosti“. Tématu Romů se věnovala spousta českých fotografů, fascinoval je jejich nsvázaný způsob života, tolik odlišný od toho našeho.

Foto: Veronika Křížová, Fedor Gabčan při rozhovoru, Ostrava 2016

Fotografie Miloše Poláška z Ostravy

Bez názvu, 1967

Slezskoostravský hrad, 1979

Fotografie Karla Kani z Ostravy

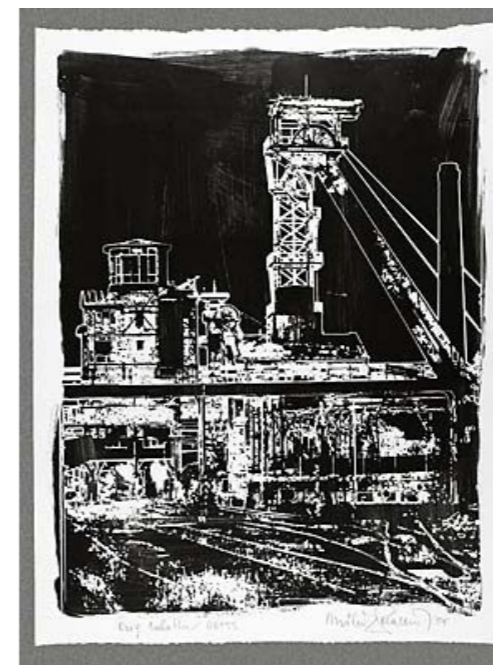
Bez názvu

Bez názvu

Miloš Polášek

Miloš Polášek pracuje v šedesátých letech na cyklu „Symbióza“, ve kterém dokumentuje život prostého člověka v krajině poznamenané průmyslovým rozvojem města. Z jeho fotografií cítíme určitou nejistotu a neschopnost lidí žijících zde vyrovnat se s těmito změnami, kdy klasickou krajinu plnou luk a polí nahrazují haldy, kaliště a struskové odvaly. Martin Štěrba se k těmto fotografiím ve své práci „Svědci průmyslového pokroku“ vyjádřil takto: **„Spojení člověka s měnící se krajinou zachycené na snímcích ostravského rodáka Miloše Poláška osobně vnímám jako osud člověka ztraceného ve svém vlastním světě.“** (citace: Štěrba Martin, Svědci průmyslového pokroku, bakalářská práce ITF Slezské univerzity v Opavě, rok 2002, strana 8) Dalším tématem pro Poláškovy fotografie byli lidé na okraji společnosti. Těmito cykly – „Spoluobčané“ fotografie s romskou tematikou, „Harenda“ snímky o lidech z podsvětí a „Život na tři směny“ věnován lidem z prostředí hranic, se Polášek dotýká sociálních témat stejně jako Karel Kania, kdy na svých fotografiích zaznamenával plynoucí čas a dění v různých okrajových pohostinstvích. Karel Kania i Miloš Polášek po roce 1968 opouštějí živou fotografii a začínají se věnovat méně potenciálně politicky kontroverzní výtvarné fotografii. Na snímcích Miloše Poláška i zde jasně vidíme jeho zaměření na zdevastovanou krajinu. Pro toto výtvarné ztvárnění svých snímků využívá Polášek různé fotografické techniky, jako jsou izohélie, Sabattierův efekt a fotografika.

Miloš Polášek, z knihy „Ostrava - Tvář města“

Fotografie Bohuslava Růžičky z Ostravy

Bez názvu

Tobogan

Fotografie Karla Kania z Ostravy

Bez názvu

Odborníci

Bohuslav Růžička

Bohuslav Růžička byl velmi blízký kamarád Karla Kania a stejně jako on, se i Růžička ve své tvorbě z padesátých a šedesátých let věnuje živé fotografii. Jako fotograf amatér zaznamenává život v ostravských ulicích. Pro své záběry si vybírá především rázovité typy lidí z okraje ostravské společnosti. Nad svými fotografiemi pak Karel Kania s Bohuslavem Růžičkou společně diskutovali ve fotoklubu Vítkovických železáren, ve kterém se pravidelně potkávali. Koncem šedesátých let se jako spousta ostravských fotografů odklání od dokumentární fotografie a začíná se věnovat nefigurativním snímkům zaměřeným na výtvarné ztvárnění zdevastované ostravské krajiny. Na ostravských haldách nachází témata pro své abstraktní zvětšeniny – zachycuje na nich struktury vychládající vysokopeční strusky. Svým abstraktním fotografiím, na kterých vidíme černé skvrny ve vodě, říkával Růžička „kosatce“. Karel Kania se v určitém úseku své tvorby také věnoval abstraktní fotografii a to na makro snímcích zachycujících bublinky ze sifonu. Bohuslav Růžička byl stejně jako Karel Kania velice aktivní fotoamatér, který své fotografie zasílal do mnoha fotografických soutěží, a také vystavoval ve fotografické síni prodejny Fotochema v Ostravě.

Bohuslav Růžička, Metamorfoza

Bez názvu

Stavby, 1950

Ostravská krajina nadále láká svou jedinečnou podobou a atmosférou fotografy k zachycování jejího drsného půvabu a života v ní. Téma „Ostravsko“ snad nebude nikdy vyčerpáno.

Karel Kania, bez názvu

Stanislav Sedláček, Romeo a Julie

Emila Medková, Torso, 1965

Martin Martinček, Mat s dcerkou, 1965

Surrealistický vliv ve fotografiích Karla Kania

Za zakladatele surrealismu je považován André Breton – francouzský básník a prozaik, který byl teoretikem tohoto nového směru. V roce 1924 vydal Manifest surrealismu, kde ho definoval jako „čistý psychický automatismus“. Surrealismus navazuje na dadaismus. Název tohoto směru by se dal přeložit jako nadrealita a umělci ovlivnění tímto směrem se snažili o zachycení svých pocitů, snů a myšlenek. Hlavním světovým představitelem tohoto směru je francouzský malíř Salvátor Dalí. Surrealismus vznikl jako reakce společnosti na válku – poválečná deprese, pocity osamění, nejistota a beznaděj. Tento směr se projevil v různých uměleckých odvětvích – malířství, literatura, film, fotografie, hudba. Ve světě surrealisté sympatizovali s komunistickým hnutím a s proletářskou revolucí.

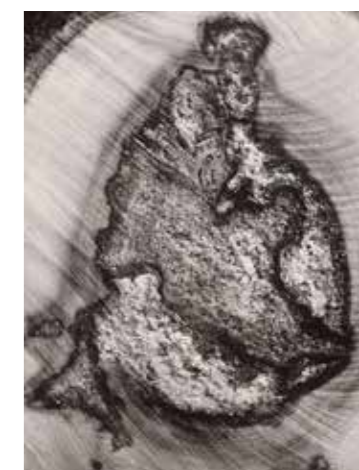
V Československu se surrealismus objevil v třicátých letech dvacátého století. V Praze v roce 1934 vznikla surrealistická skupina, jejímiž členy byli Vítězslav Nezval, Jindřich Štyrský, Vincenc Makovský, Toyen (vlastním jménem Marie Čermínová), a od roku 1935 i Karel Teige. Za války u nás vznikla další umělecká skupina ovlivněná surrealismem - skupina Ra. Do této skupiny patřili malíři, grafici, fotografové, spisovatelé a básníci. Jejím iniciátorem a zakladatelem byl Václav Zykmond. Mezi jejími členy byli i fotograf Vilém Reichmann a Miloš Koreček. Za druhé světové války považovali nacisté surrealismus za pokleslé umění, proto byla činnost této skupiny nelegální. Činnost skupiny Ra byla nejproduktivnější ve čtyřicátých letech dvacátého století. V roce 1948 byla opět zakázána tentokrát komunistickou stranou, která surrealismus považovala za pokleslé umění.

Na rozdíl od surrealismu ve světě byla v Československu patrná i reakce na totalitní režim, který nás izoloval od dění ve světě. To se nejvýrazněji projevilo v padesátých letech. Tato situace vedla umělce k řešení postavení člověka ve světě.

Mezi nejvýraznější surrealistické fotografie patří například krátkým fotografickým vstupem i Jindřich Štyrský, Emila Medková, Vilém Reichmann a z žijících autorů Alois Nožička. Jejich netradiční pohled na náš svět vzbudil zájem i u spousty dalších mladých fotografů. Svě sny a fantazie hledali v strukturách starých zdí, omítek, drátů a plechů, ale také v různých torzech a detailech pařezů a stromů.

Karel Kania, bez názvu

Martin Martinček, Ludová madona, 1965

Ladislav Postupa, Ptáci, 1970

Karel Kania, bez názvu

Martin Martinček, Hanibal pred bránami, 1965

Karel Kania, Akt

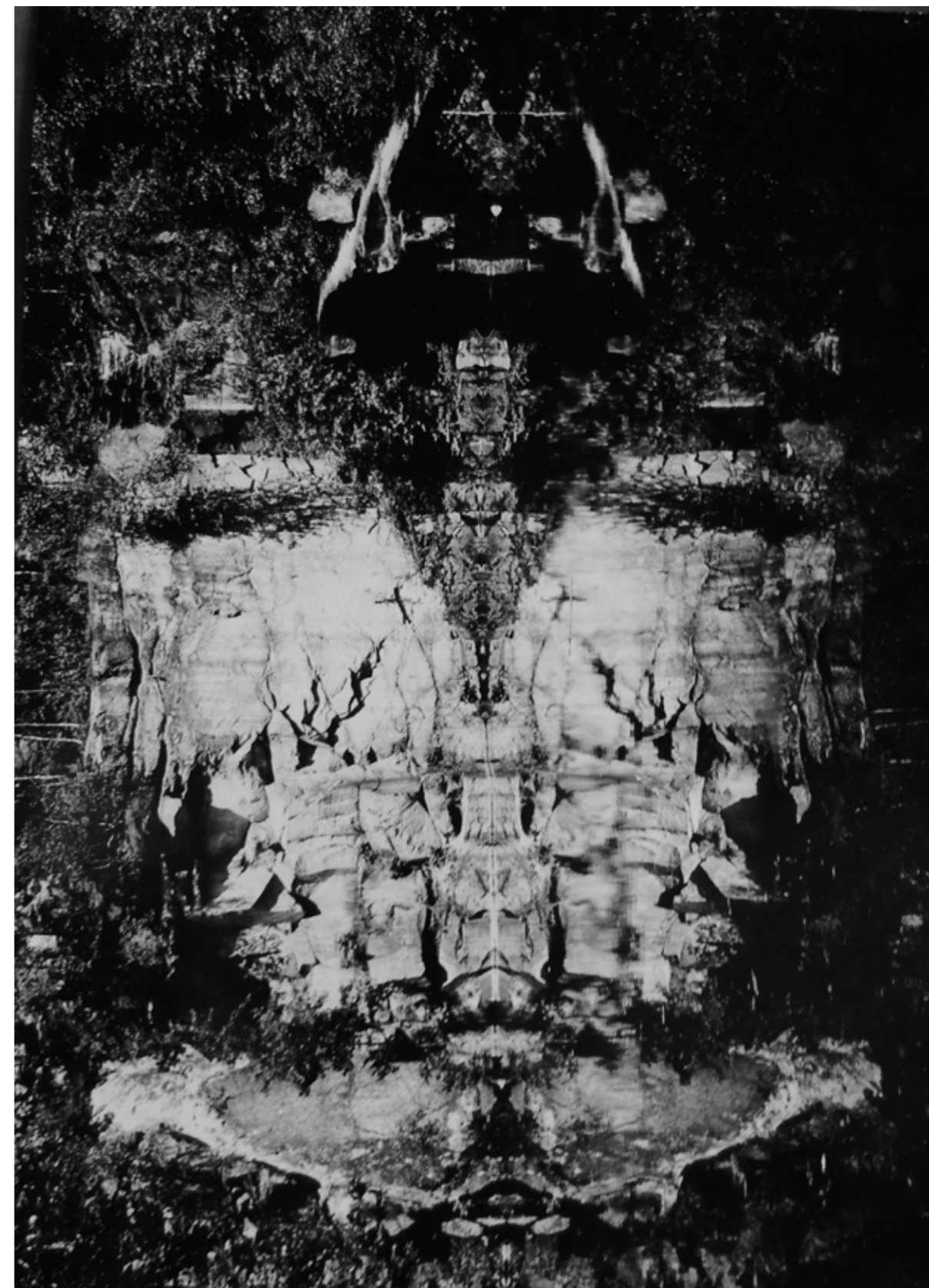
Velká část dochovaných fotografií Karla Kania je v surrealistickém duchu. Stejně jako Emila Medková nebo Vilém Reichmann hledá různé snové postavy ve starých zdech a omítkách. V kusech pařezů a větví nachází čaroděje, různá zvířata nebo ženské tělo. Karel Kania tyto samorosty ale většinou nechává začleněné v krajině, ale odtrhává je od okolního světa a fotografuje na neutrálním pozadí – černém nebo bílém. Fotografované objekty nijak nemění, zachycuje pouze to, co vidí. V imaginativních detailech statických objektů má Karel Kania také blízko k metaforickým fotografiím slovenského fotografa Martina Martinčeka, který se mimo dokumentování krajiny a všedního života obyčejných lidí z Liptovského kraje věnoval také fotografiím ovlivněným surrealismem a to například v souboru „Nezbadaný svet“ a „Svetlá vo vlnách“. Dalším z řady surrealistických fotografů, ke kterým můžeme dílo Karla Kania přirovnat, je liberecký fotograf a grafik Ladislav Postupa, který stejně jako Karel Kania své nalezené fantazie izoluje od okolí a fotografuje je nejčastěji na černém pozadí. Ale na rozdíl od Karla Kania, který se převážně zabývá fotografováním různých dřevin – samorostů, Ladislav Postupa nachází své fantazie v různých výrobcích zhotovených lidmi, jako jsou například kleště, čajítka... Druhou částí snových fotografií Karla Kania tvoří dvojexpozice, které provádí při zvětšování negativu. Zde vidíme nejčastěji hru s portrétem, který kombinuje s nějakou strukturou – zdí, plechem, trávou... Podobný přístup vidíme i na některých fotografiích jeho oblíbeného německého fotografa Franze Laziho, který stejně jako Karel Kania kombinuje ženský portrét s určitou strukturou a dává mu tak nový význam. Karel Kania si také rád pomocí dvojexpozice z jednoho negativu hraje s principem symetrie. Tyto symetrické fotografie se u něj objevují nejen v krajinářské a surrealistické tvorbě, ale i v jeho dokumentárních fotografiích z prostředí Vítkovických železáren. Je k zamyšlení, zda si těmito symetrickými fotografiemi, které v nás vzbuzují pocit harmonie a klidu, nekompensuje neklid ve svém soukromém životě. Možná právě proto, že v osobním životě byl neustále vystavován hádkám a neklidu, snažil se harmonii a klid nalézt aspoň ve své vlastní tvorbě. Ve sbírkách Slezského zemského muzea v Opavě je 28 převážně surrealisticky laděných fotografií od Karla Kania. Přibližně polovinu z nich tvoří dvojexpozice. Jako modely pro snové portréty v kombinaci se strukturou často využívá sám sebe a své rodinné příslušníky, nejčastěji dcery.

Vilém Reichman, Barbelés, 1971

Karel Kania, Srdce Romeovo, 1963

Karel Kania, Symetrie

Karel Kania, bez názvu

Karel Kania, bez názvu

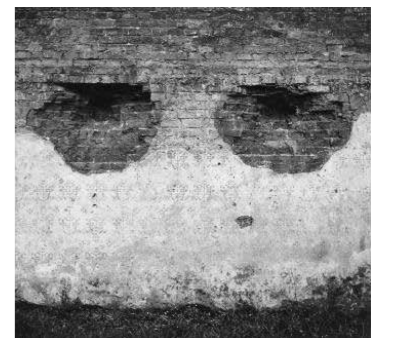
Karel Kania - Čaroděj

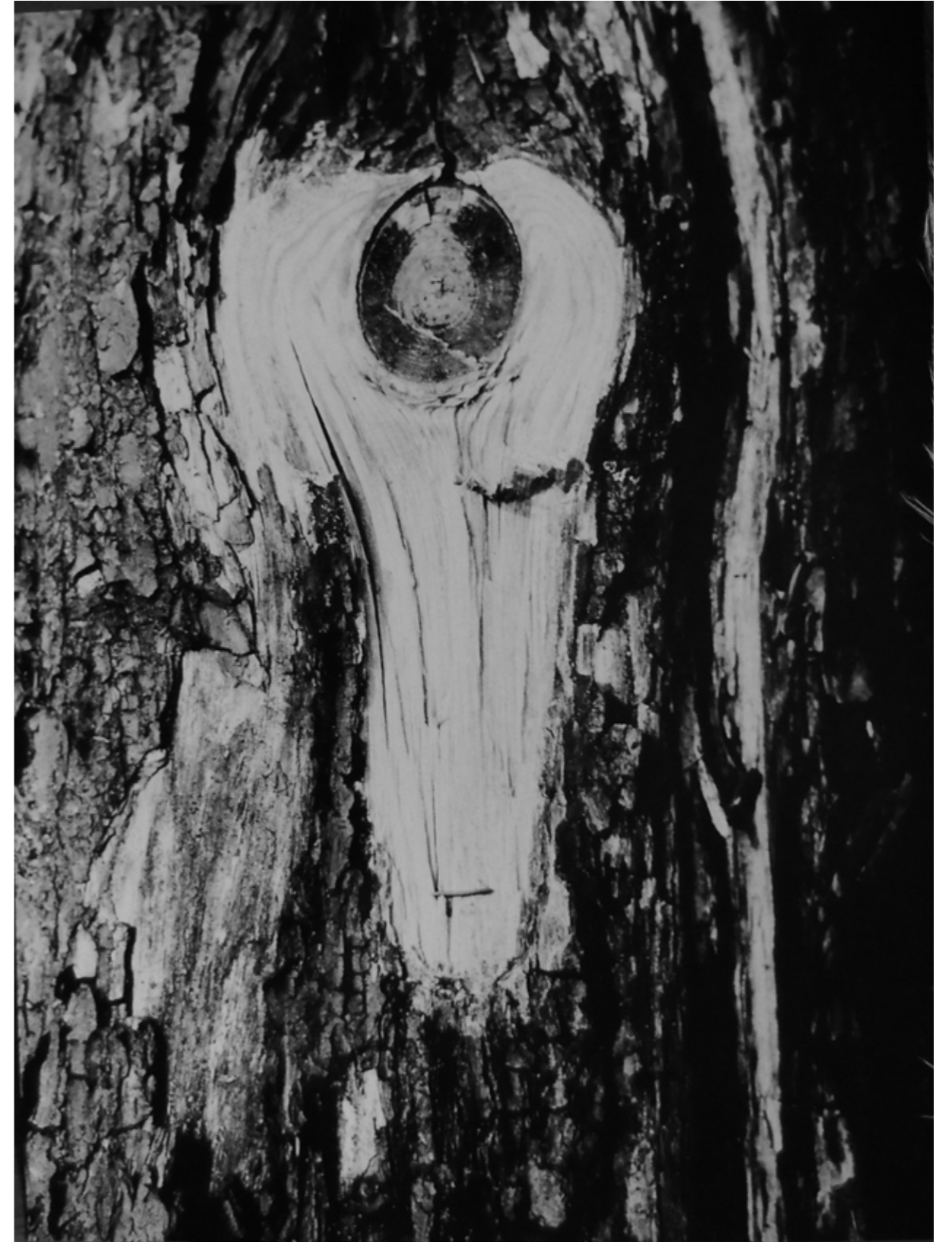
Emila Medková, Křik, 1963

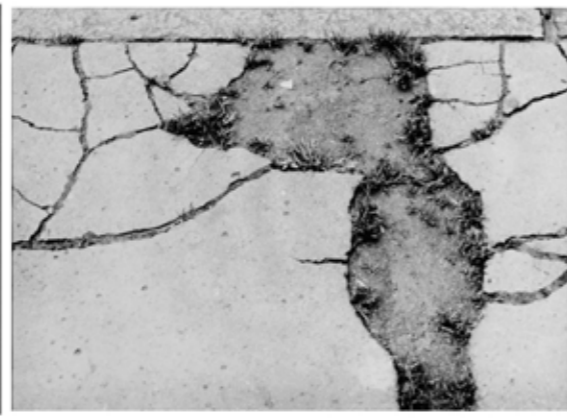
Karel Kania, bez názvu

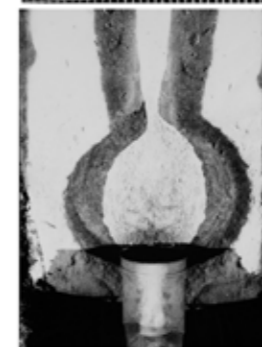
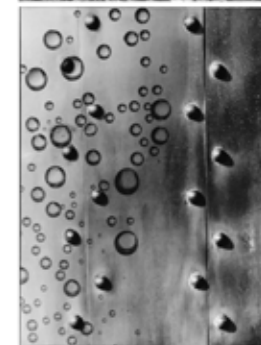
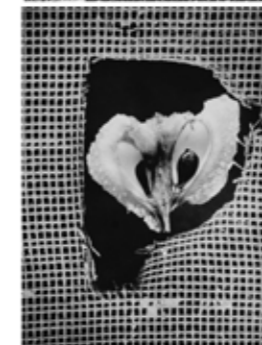
Emila Medková, Oči, 1962

Bez názvu

Fotografie Karla Kanií ze sbírky Slezského zemského muzea v Opavě

Autor neznámý

Fotoklub Vítkovických železáren

První český klub fotografů amatérů vznikl v Praze v roce 1889 a jeho činnost pokračuje nadále pod názvem fotoklub „Nekázanka“. V době svého vzniku měl klub kolem 30 členů a to nejen z Prahy, ale i z jiných částí Čech. Byla tím uspokojena touha českých fotografů v době Rakouska – Uherska mít svůj vlastní, ryze český fotoklub. Z důvodů vzdálenosti bydliště jednotlivých členů byla komunikace v klubu založena hlavně na písemné korespondenci. Od roku 1893 mohli své fotografie členové fotoklubu prezentovat v nově vzniklém fotografickém časopise „Fotografický obzor“ a díky tomu vidět práce svých kolegů a dovídat se nové informace z oblasti fotografie. Široké veřejnosti se členové klubu poprvé představili na své společné výstavě v roce 1891 v Praze. Členové fotoklubu na této výstavě sklídili velký úspěch a získali i několik diplomů a medailí. V roce 1897 proběhla druhá velká výstava a zároveň s ní i sjezd fotografů amatérů z celých Čech a Moravy. O tři roky později v roce 1900 se amatérští fotografové z fotoklubu prezentovali i ve světě a to přímo v kulturním srdci Evropy na mezinárodní soutěžní výstavě v Paříži, kde získali za své fotografie stříbrnou medaili. Tímto počinem ukázali světu, jak kvalitní amatérská fotografie u nás v Čechách je.

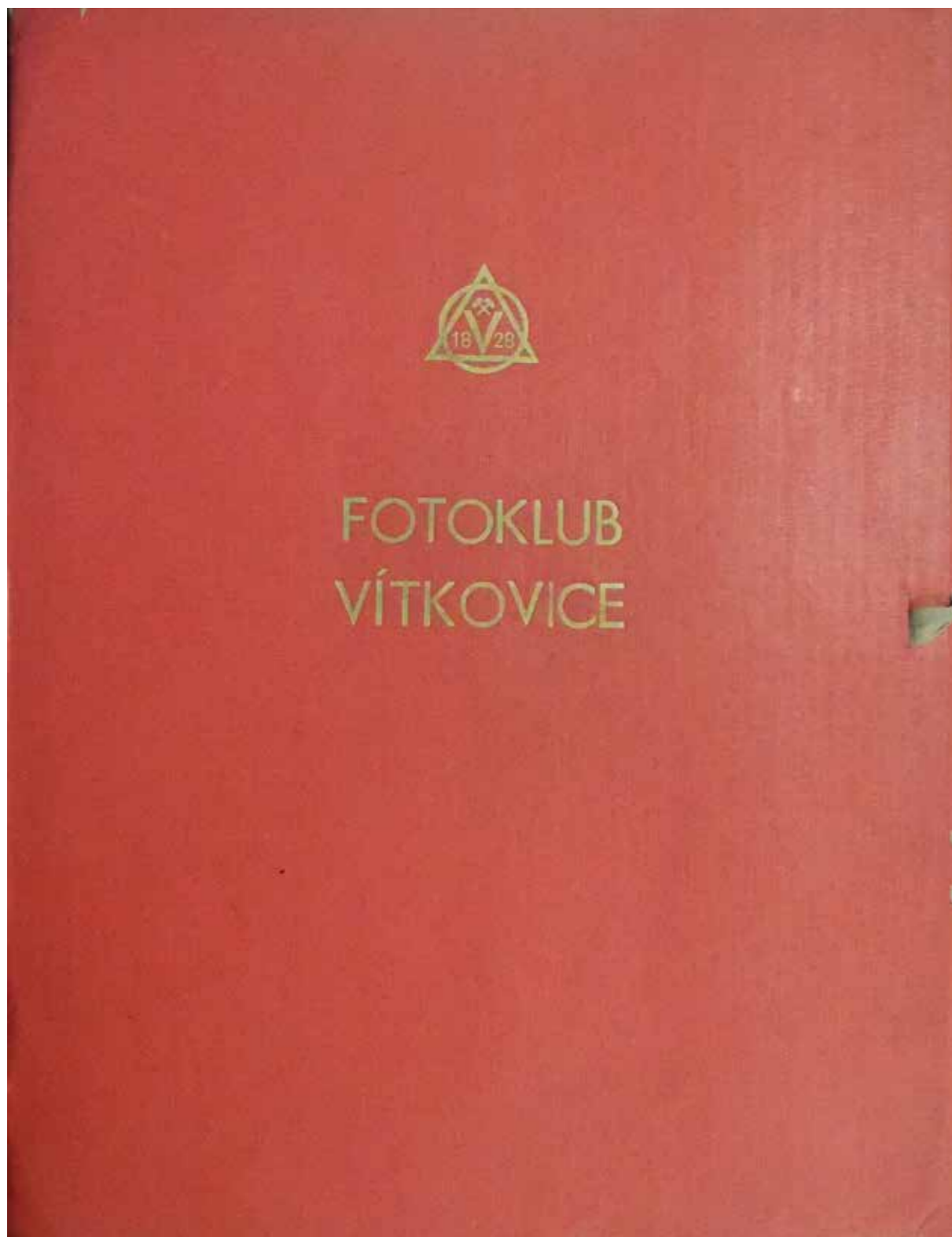
Postupně, zejména pak po roce 1918, kdy vzniklo samostatné Československo, začaly vznikat i další fotografické amatérské kluby v jiných městech. Důvodem byla potřeba osobního setkávání členů a okamžitá konfrontace názorů na své fotografie, která kvůli vzdálenosti původního fotoklubu pro mimopražské členy nebyla vždy možná. V meziválečném období byla činnost členů ve fotoklubech velice aktivní a mezi jejich členy nacházíme i velmi výrazné fotografické osobnosti, které se začaly prosazovat i na mezinárodních fotografických salonech. Patřili mezi ně Josef Sudek, Karel Hájek, Josef Růžička a další. Fotokluby začaly svým členům pravidelně pořádat místní výstavy, odborné přednášky a besedy s fotografy a tím poskytovaly členům širší rozhled v oblasti fotografie a také možnost vlastní prezentace před veřejností. V dobách německého protektorátu byla činnost klubů dočasně omezena, ale po konci 2. světové války se opět jejich aktivity naplno rozběhly a to s ještě větším elánem. Po roce 1950 s nástupem komunismu a rozkvětem státních podniků byla spousta fotoklubů převedena pod hlavičku závodních klubů při některých ze zdejších továren a podniků. V této době vznikly také mnohé nové závodní fotokluby. Hlavními tématy, kterým se členové fotoklubů ve své tvorbě po roce 1950 věnovali, byly krajina, portrét a reportáž ve stylu poezie všedního dne. Fotokluby svým členům nabízely možnost ukázat zvětšeniny veřejnosti a to v rámci členských výstav, domácích i mezinárodních salónů a v rámci republikových i mezinárodních fotografických soutěží. Typickou soutěží, která existuje v menší míře dodnes, se pro české amatérské fotografy staly tzv. mapové okruhy. Tato soutěž probíhá pouze mezi různými fotokluby, které si navzájem posílají vybrané soubory fotografií, které mají daný fotoklub reprezentovat. Tyto mapové okruhy si kluby navzájem hodnotí a mezi členy poroty jsou i samotní autoři fotografií. Popularitu těchto mapových okruhů dokazuje i fakt, že jich v padesátých letech bylo v Českých zemích více než třicet, například Mapový okruh Josefa Sudka, MO Nekázanka, MO Vysočina a další. Amatérské fotokluby byly pro začínající autory velmi důležitým star-

tovacím zázemím. Nejenže se zde dozvídali od svých starších a zkušenějších kolegů mnoho cenných rad z oblasti teorie fotografie, kterých poté využívali ve své vlastní tvorbě, ale měli v rámci klubů také možnost konfrontovat své práce v rámci republikových a mezinárodních soutěží a salonů, ke kterým byly často i vydávány obrazové katalogy, které jim umožnily nahlédnout do dění v amatérské fotografii i v jiných fotoklubech. Velkou událostí pak byl pro všechny fotografy vstup Československa do Mezinárodní federace fotografického umění FIAP v roce 1967. Garantem členství byl Svaz československých výtvarníků SČSVU a o rok později pak byl i založen Svaz českých fotografů SČF.

Vzhledem k tomu, že v padesátých letech byla Ostrava hlavním průmyslovým městem, bylo zde hned po Praze zřízeno také nejvíc fotografických klubů v republice například FK Vítkovických železáren, FK Nové hutě KG, FK Poruba, FK Hlubina, FK Ostrava, FK Havířov a další. Tyto fotografické kluby byly zřizovány převážně při velkých průmyslových a hutnických podnicích. Hlavní původní myšlenkou straníků, proč byly tyto fotokluby u podniků zřizovány, byla propagace budování socialistického průmyslu a práce těchto závodních fotoklubů měla být také přínosem při náboru nových pracovníků do hutního průmyslu, do dolů a dalších odvětví. Podniky poté snímky od členů svých fotoklubů uplatňovaly v závodních a místních novinách a na závodních nástěnkách a jiných informačních deskách. Mezi nejstarší a největší fotokluby v Ostravě patří právě Fotoklub Vítkovických železáren Klementa Gottwalda, později pod názvem Fotoklub Vítkovice.

Fotosalon Vítkovice, porota hodnotí fotografie, autor neznámý

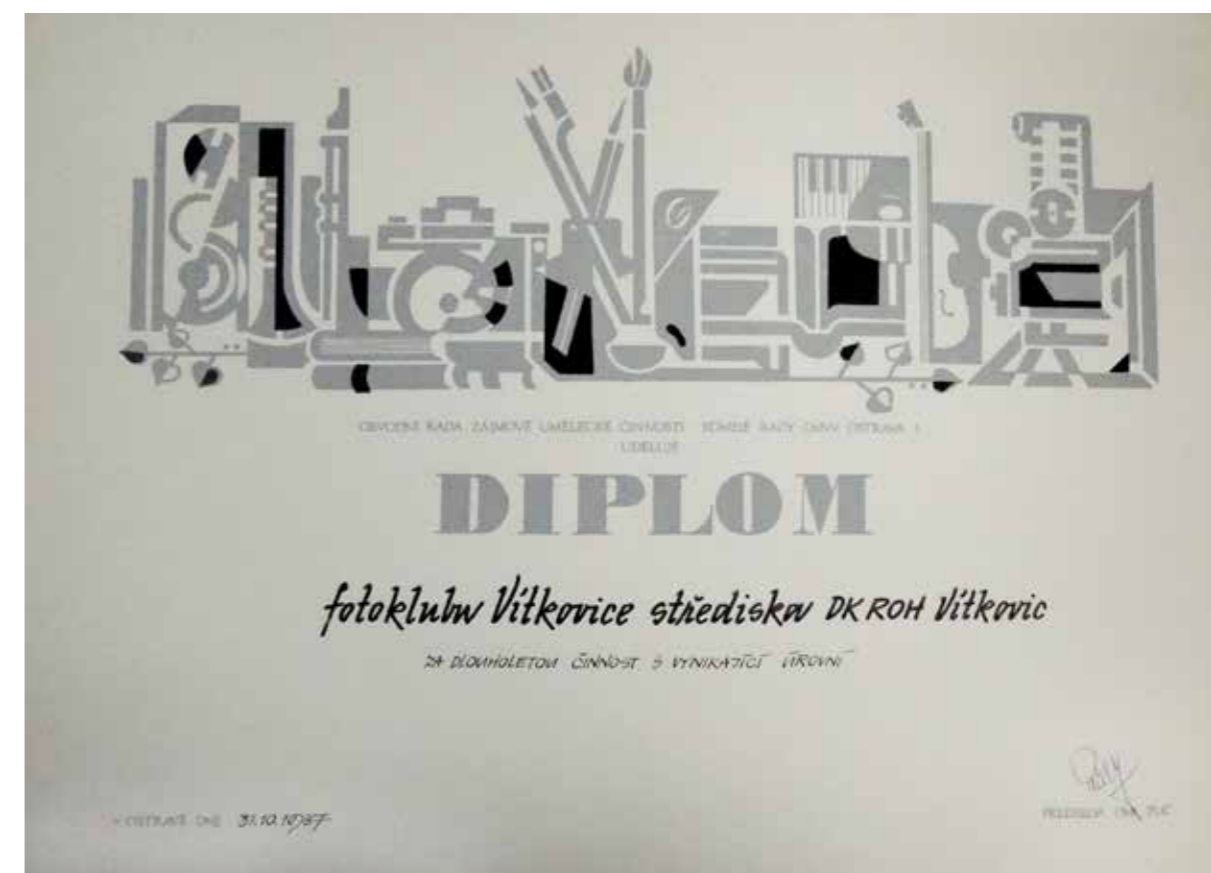
Kronika Fotoklubu Vítkovice

Fotoklub Vítkovických železáren Klementa Gottwalda založilo 12 amatérských fotografů dne 7. Května 1948 a jeho členové se pravidelně jednou za měsíc scházeli v zámku na Výstavní ulici ve Vítkovicích. Přirozená potřeba odezvy a konfrontace vzniklých fotografií vedla spousty fotografů amatérů k tomu, aby do některého z fotografických klubů vstoupili. Na počátku padesátých let tak měl fotoklub VŽKG 150 aktivních členů. Na svých pravidelných schůzkách mohli společně členové fotoklubu diskutovat o svých fotografiích, sdělovat si poznatky z technické oblasti fotografie a vzájemně se podporovat v práci. Fotoklub VŽKG byl postupně vybavován fotografickou technikou a odbornou literaturou a tak brzy nabízel svým členům nejen sociální, ale i kvalitní technické zázemí a umožňoval tak svým členům více se rozvíjet. Členové zde měli možnost využívat klubovou fotokomoru, která jim při zvětšování negativů nabízela větší komfort, než mívali doma při práci ve stísněných koupelnách svých bytů a také ateliér vybavený kvalitním osvětlením. V roce 1954 se fotoklub rozdělil na dva kluby a to na fotografický, jehož vedoucím se stal František Pajurek, a na filmový, který vedl Bohumír Kuchař. V roce 1956 fotoklub navázal spolupráci se zahraničními amatérskými fotokluby a to v tehdejší NDR v Halle nad Sálou a v Polsku. Společně si vyměňovali mapové okruhy a mohli tak sledovat, jak se fotografie v různých klubech vyvíjí. Také toto přátelství přineslo možnost zahraničních výjezdů při návštěvách přátel ze zahraničních fotoklubů. Pro nejúspěšnější práce svých členů fotoklub Vítkovice pořádá každoroční klubovou výstavu ve výstavních prostorách Domu kultury pracujících (DKP) ve Vítkovicích. Později začaly být schůzky ve fotoklubu dvakrát měsíčně, každé liché pondělí, a klub se přestěhoval do nových prostor do Závodního hotelu na náměstí ve Vítkovicích. Tam pak sídlil až do 90. let, kdy byla jeho činnost ukončena. V roce 1979 se stal novým předsedou fotoklubu ing. Otakar Jermář a po jeho náhlé smrti v roce 1981 Jaroslav Hanzlíček. V 80. letech už nebyl o fotoklub takový velký zájem jako v dobách jeho vzniku a měl pouze kolem 30 členů. Mezi neaktivnější členy z těchto let patří Štefan Smidžár, ing. Martin Smékal, Herbert Thiel, Miroslav Molitor a Jaroslav Hanzlíček. Poslední předseda fotoklubu Vítkovice Jaroslav Hanzlíček nadále uchovává majetek – vybavenou fotokomoru a ateliér a také archiv fotoklubu, ve kterém můžeme nalézt kroniku fotoklubu Vítkovice a originální zvětšeniny některých bývalých členů.

Fotoklub Vítkovice byl velmi aktivní a začal pořádat po vzoru mezinárodních salónů Fotosalon VŽKG a nabídl tak nový prostor pro živou fotografii v Ostravě. První ročník byl uspořádán v roce 1966, měl i mezinárodní účast a byly na něj velmi pozitivní ohlasy. Předsedou poroty byl doc. PhDr. Ludvík Beran, který se stal stálým předsedou Fotosalonu VŽKG až do jeho konce s výjimkou roku 1970, kdy byl předsedou doc. Ján Šmok a posledního ročníku Fotosalonu VŽKG v roce 1985, kdy byl předsedou PhDr. Vladimír Birgus. Fotosalon VŽKG se pravidelně opakoval co dva roky až do roku 1985, kdy vedení podniku Vítkovických železáren už tuto soutěžní výstavu odmítá nadále financovat a tak organizace Fotosalonu VŽKG nemá dostatek finančních prostředků pro další pokračování. V letech 1976, 1978 a 1980 probíhal Fotosalon VŽKG pod patronací mezinárodní organizace FIAP a mezi členy poroty jsou také zahraniční autoři z Rakouska, NDR a Polska, například Gerhard Richter, Stefan Wojnecki, Willy Hengl a další. Fotosalon byl skvělým místem pro amatérské fotografy, aby si zde ověřili úroveň vlastní tvorby.

Fotoklub Vítkovice se také pravidelně účastnil Mapového okruhu zasloužilého umělce Josefa Sudka a v roce 1984 byl i sám organizátorem hodnocení této soutěžní výstavy. Zakladatelem Mapového okruhu zasloužilého umělce Josefa Sudka byl Fotoklub BONEX Teplice v roce 1956. Za dobu svého trvání prošel tento mapový okruh zákonitým vývojem a změnami. V 80. letech odezdával každý zúčastněný fotoklub 30 fotografií od svých členů, které měly daný fotoklub reprezentovat. Podstatou této soutěže je výměna fotografií mezi všemi fotokluby, které mezi nimi kolují po dobu osmi měsíců a jsou označeny jenom čísly. Jména autorů a fotoklubu zná vždy pouze fotoklub, který je v daném roce organizátorem hodnocení. Každý fotoklub má ustavenou svou porotu, která tyto mapové okruhy hodnotí (kromě svých vlastních fotografií). Pořádající fotoklub poté sečte hlasy a určí pořadí jednotlivců a fotoklubů. Z vybraných úspěšných fotografií je následně uspořádána výstava.

Autor neznámý, vlevo Karel Kania

Karel Kania byl dlouholetým, velice výrazným a aktivním členem fotoklubu Vítkovice a patřil mezi jeho zakládající členy. Když v roce 1947 začal fotoklub VŽKG navštěvovat, hledal zde zázemí pro svou tvorbu, možnost účastnit se v rámci fotoklubu různých republikových i mezinárodních fotografických soutěží a výstav, nalézat novou inspiraci a podněty pro svou vlastní tvorbu, konfrontovat své fotografie s dalšími členy fotoklubu a dovědět se více o fotografické technice a aktuálním vývoji fotografie v republice i zahraničí. Tehdy ještě netušil, že mu fotoklub přinese nejen to vše, co očekával, ale že zde nalezne také věrné kamarády z řad členů fotoklubu. Protože právě zde se seznámil se Stanislavem Sedláčkem, Bohuslavem Růžičkou a Viktorem Kolářem, kteří se stali jeho blízkými přáteli na celý život. Společně se scházeli i mimo stanovené schůzky fotoklubu, aby mohli diskutovat nad svými fotografiemi. Také dohromady navštěvovali výstavy a to nejen v rámci Ostravy, ale vyjžděli společně například i do Bratislavy na výstavu amatérské fotografie. Karel Kania do fotoklubu chodil velmi rád a když mohl, nevynechal žádnou z členských schůzek. V pozdější době v sedmdesátých letech, už jako zkušený fotograf amatér, předával své poznatky z odvětví reportážní fotografie a práce ve fotokomoře dál novým začínajícím členům fotoklubu. Od roku 1978 už o Karlu Kaniovi v kronice fotoklubu nenacházím žádné informace. Pravděpodobně tedy v letech 1978 nebo 1979 své působení ve fotoklubu ukončil. Jak již bylo zmiňováno v jiných kapitolách, měl v této době už velké zdravotní problémy.

V kronice Fotoklubu Vítkovice nalézáme záznamy o jeho aktivním působení v rámci klubu:

- Únor 1973 Kompozice ve fotografii ukázkami - přednese K. Kania.
- Duben 1973 Zvětšování velkých formátů - přednese K. Kania.
- Červen 1973 Diskuze o reportážní fotografii – řídí K. Kania
- Duben 1977 Přednáška K. Kania o fotografování v pracovním prostředí.
- Srpen 1977 Přednáška K. Kania o zpracování fotomateriálu, výběru negativů a kontrolních pozitivů.

Jméno Karla Kania se také velmi často objevuje v kronice fotoklubu Vítkovice v seznamech fotografií, které fotoklub zasílal do různých soutěží nejen republikových, ale i mezinárodních, jako byly například: „Zlatý svícen města Kamenického Šenova“, Salon International Romania, Salao de fotografia i internacional Portugal, Zagreb Salon Jugoslavie a další.

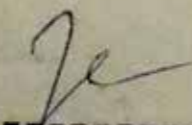
5. února 1973	Diskuze o fotografování v zimě - řídí s. Pajurek.
12. února 1973	Kompozice ve fotografii ukázkami - přednese s. Karel Kania.
19. února 1973	Druhá mapa Suckova okruhu-hodnocení a výběr. Diskuze o posíl. a neg. materiálu-řídí s. Ing. Jermář.
19. února 1973	Třetí mapa Suckova okruhu-hodnocení a výběr. Diskuze o zpracování filmů a papírů-řídí s. Chasák.
5. března 1973	Fotografování krajiny - přednese s. G. Chasák.
19. března 1973	Čtvrtá mapa Suckova okruhu-hodnocení a výběr. Promítání a hodnocení donesených bar. disposit.
2. dubna 1973	Pátá mapa Suckova okruhu-hodnocení a výběr. Diskuze o fotografování v lese-řídí s. H. Thiel.
16. dubna 1973	Zvětšování velkých formátů - přednese s. K. Kania.
30. dubna 1973	Šestá mapa Suckova okruhu-hodnocení a výběr. Promítání disposit. fotografií z "Prenafoto 1970".
4. května 1973	Sedmá mapa Suckova okruhu-hodnocení a výběr. Diskuze o fotografování o dovolené-řídí s. Sedláček.
18. května 1973	Speciální snímky ve fotografii-přednese s. Růžička.
1. června 1973	Osma mapa Suckova okruhu-hodnocení a výběr. Promítání a hodnocení donesených bar. dispositivů.

Městské kulturní
středisko
s. Koláťorová
Přemyslovců 63.
O s t r a v a
Mar. Hory

10.10.1977.

fotografický profil
s. K. Kanie

Na Vaši žádost Vám zasíláme krátké
zhodnocení člena našeho fotokroužku
s. Karla Kanie, které jste požadovali
při příležitosti jeho navržení na vyz-
namenání při krajské konferenci ZUČ.

za výbor fotokroužku

Karel K a n i a nar. 4.5.1923

Zakládající člen vítkovického fotokroužku (1947)
Člen krajského poradního sboru amatérské fotografie od r. 1947
později ve funkci předsedy.
Dlouholetý člen poradního sboru foto jednak městského jednak
krajského Domu osvěty do r. 1973.

Výstavy samostatné : 1958 Dům umění - Ostrava
Peruba 1960, 1962
Bílovec 1964
Dům kultury VŽKG 1964
Fotochema Ostrava 1966, 1968, 1970, 1977

Publikace : 120 let VŽKG (1948)
Ostravsko ve fotografii (částečně)
Augustin Hanzel - monografie
Salichová - starešdina loxtuse (částečně)

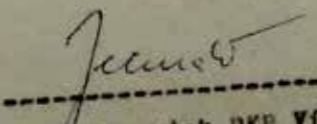
Ocenění : 1970 - Zlatý odznak svazu českých fotografů
1971 - Čestné uznání Domu kultury pracujících
Vítkovice

Pracovní : Zasloužilý zlepšovatel VŽKG
Člen BSP odměněné Zlatým odznakem VŽKG a
bronzovým odznakem ČRO
1975 :
čestné uznání a medaile za splnění socialis-
tických závazků na počest 30. výročí osvobo-
zení Československa Sovětskou armádou.

Jako kandidáta na navržené a výše citované vyznamenání s. Kaniu
vřele doporučujeme.

10.10.77

S pozdravem

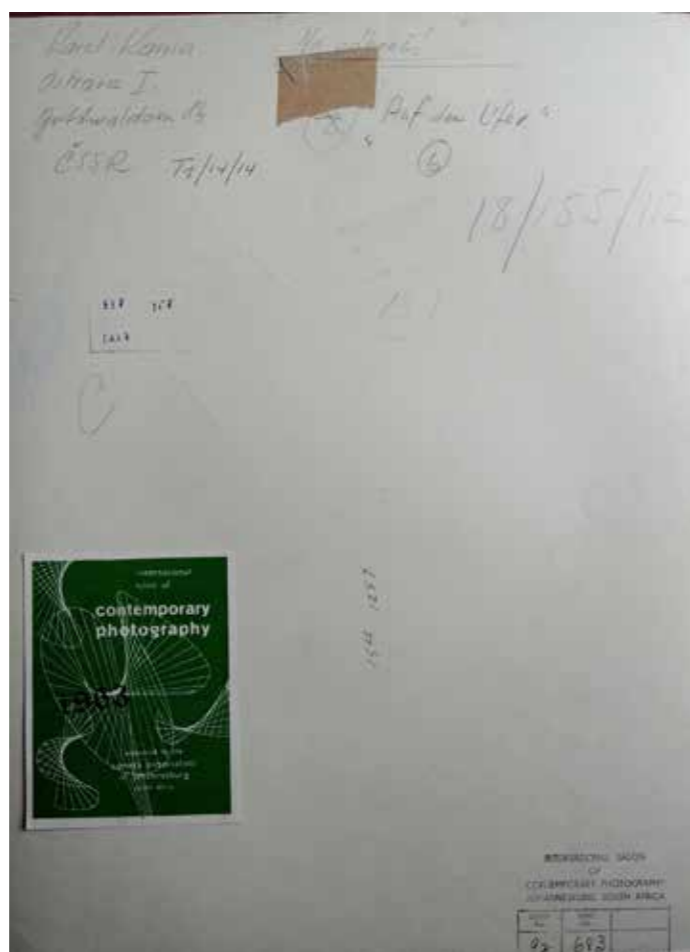
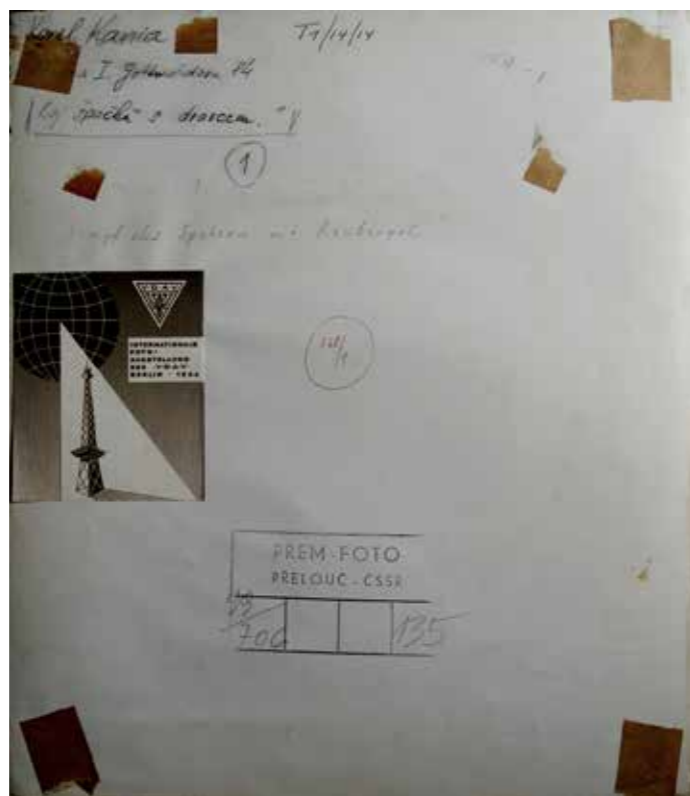

za fotokroužek DKP Vítkovice

Fotografie Karla Kanii v archivu Fotoklubu Vítkovice

Vzpomínka Stanislava Drozda člena Fotoklubu SČF DK NH Ostrava-Zábřeh na tehdejší situaci:

Dva zajímavé příběhy:

Ve svém tvůrčím zápalu jsme zažívali i příhody, z dnešního hlediska naprosto nepochopitelné. Uvedu dvě. V roce 1986 jsme pořádali jubilejní výstavu ve výstavní síni DK – dnes součást hotelu. Byla to pěkná akce s asi 80 účastníky, zejména s hosty z ostravských fotoklubů. Významným hostem byl Ladislav Noel, metodik Slovenského osvětového ústavu Bratislava a metodik Okresního kulturního střediska Opava Vojta Bártek. Výběr fotografií na výstavu provedla klubová porota. Po zahájení přišel za mnou (v té době jsem byl předsedou) Miloš Polášek sdělil mi, že na jednom panelu je jeho fotografie, na které je Karel Kryl, a že bude problém. Byla to pěkná fotografie z noční Ostravy s kytaristou. A problém opravdu byl. Za dva dny mi volal náměstek ředitele DK, že u nich bylo výjezdní zasedání MěV KSČ a že musíme fotku sundat. Já jsem to odmítl a sundání provedl náměstek. Na panelu zůstalo prázdné místo s titulkem Noční Ostrava.

V době hluboké normalizace jsme měli jednu členskou výstavu ve výstavní síni Fotochema v Ostravě pod frýdlantskými mosty. V deníku Práce (noviny ROH) se objevil článek, že výstava působí chmurně, neoptimisticky a že fotografie neoslavují člověka budovatele socialismu. Reakcí byla velká návštěvnost. Kamarádi fotografové mě podezírali, že jsem redaktora záměrně objednal.

Stanislav Drozd, Ostrava-Poruba

Fotografie z natáčení TV Ostrava, vlevo Stanislav Drozd

Výstava Karla Kania v Ostravě v březnu 2017

Za podpory Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě jsem v rámci mé diplomové práce uspořádala Karlu Kaniovi retrospektivní výstavu v Galerii Opera v Divadle Jiřího Myrona v Ostravě. Výstava Karla Kania se ale v tomto divadle nekonala poprvé, sám autor zde vystavoval už v roce 1972 své fotografie z Ostravské operace, z osvobození Ostravy. Výstavu jsem pojmenovala „Karel Kania: Retrospektiva“ a pokusila jsem se na ní z toho mála fotografií, které se po Karlu Kaniovi dochovaly, ukázat divákům celou škálu jeho tvorby. Na výstavě byly k vidění originální zvětšeniny Karla Kania, které mi pro tuto výstavu zapůjčila jeho rodina – dcery Danuše Králova a Anna Siwková a vnučka Lucie Kříkavová. Fotografie byly rozmístěny do dvou pater galerie. Přízemí jsem věnovala jeho surrealismem a informelem ovlivněné tvorbě a experimentům s dvojexpozicí, a také si zde návštěvníci mohli přečíst krátký životopis Karla Kania doplněný jeho autoportrétem, který byl použit i na pozvánce na vernisáž výstavy. V prvním patře hosté našli jeho reportážní fotografie ze života Ostraváků z 50. až 70. let a také pár fotografií z Vítkovických železáren. Jedna stěna v tomto patře pak byla věnována reportážním snímkům se silným výtvarným pojetím.

Vernisáž výstavy proběhla 9. března 2017 a zahajovali ji společně se mnou profesor Vladimír Birgus a blízký přítel Karla Kania fotograf Viktor Kolář. Profesor Vladimír Birgus zahájil výstavu slovy: „Dnes zde máme opravdu významnou akci, protože zahajujeme výstavu Karla Kania, autora, který je spjatý s Ostravou celým svým životem a dílem. Mám obrovskou radost, že spousta našich studentů objevuje ve svých diplomových pracích zapomenuté autory a přináší tak zpátky do světa autory, na které se zapomíná. To je i případ Karla Kania, autora, který byl aktivní hlavně v 60. a 70. letech a je nepochybně spjatý s Ostravou a patřil do úzkého okruhu ostravských fotografů, jako jsou Viktor Kolář, Fedor Gabčan, František Krasl, Miloš Polášek a další, kteří z Ostravy udělali významné fotografické centrum... Mám obrovskou radost, že tady můžu teď přivítat profesora Viktora Koláře, což je výjimečné, protože Viktor Kolář chodí v Ostravě jen na ty nejdůležitější výstavy. Pokud si dobře pamatuji, za posledních 20 let tu byl na vernisáži třikrát, takže to opravdu svědčí o tom, že výstava Karla Kania je velmi důležitá.“

Profesor Viktor Kolář při svém projevu pak zavzpomínal na své přátelství s Karlem Kaniou: „Děkuji profesorovi Birgusovi i Veronice za tuto výstavu, protože to je důležitý krok jak Karla Kania vrátit zpátky na scénu, byť v současné době není o tento druh fotografie moc velký zájem, ale to neplatí napořád. Co bych chtěl říct je, jaké bylo jeho místo v mém životě. S Karlem Kaniou jsme se setkali v roce 1959 na půdě fotoklubu Vítkovice a Karel Kania a několik dalších lidí na mě zapůsobili velice osobně a jelikož jsem měl tátu fotografem s velmi odlišným zaměřením, který fotografii dělal jako živobytí a neměl jí jako srdeční záležitost, tak jsem já až teprve při setkání s Karlem Kaniou, doktorem Jandou, Stanislavem Sedláčkem, Františkem Nyklem a několika dalšími fotografy poznal, že fotografovat se dá ještě nějak jinak, že je to prostředek sebevyjádření a že souvisí s nějakými emocemi a jakousi skrytou láskou, skrytým světem a aspirací. S Karlem Kaniou jsem chodíval po schůzkách fotoklubů ještě na společné povídání do nějakých hospod a

Vernisáž retrospektivní výstavy Karla Kania v březnu 2017 v Galerii Opera v Divadle Jiřího Myrona v Ostravě
Foto: Ondřej Durczak

Instalace výstavy, přízemí
Foto: Ondřej Durczak

Instalace výstavy, 1. patro
Foto: Ondřej Durczak

Instalace výstavy, 1. patro
Foto: Ondřej Durczak

potom jsme ještě dlouho před domem Kaniových si povídali do půlnoci a po půlnoci jsme se stejně nemohli rozejít. Toto byla taková jakoby milostná aféra mezi Viktorem Kolářem a Karlem Kaniou, ale nebyl v tom žádný sex. Bylo v tom něco, co bylo propojeno s Ostravou a fotografií a vnitřním nutkáním, které nebylo ještě zformulováno a pojmenováno a Karel Kania mi pomohl, že se tyto věci vynořily na povrch a že získaly pevné kontury. V týdnech, kdy nebyly fotokluby, jsem vždy chodil na návštěvu ke Kaniům a díky tomu jsem poznal velice dobře i jeho rodinu... Jméno Karel Kania, to že mi půjčoval manuály fotografie – Popular Photography a švýcarskou Cameru, že se vyznal v dějinách fotografie, že to nebyl člověk, který jenom dělal o nedělich fotky, že to byl zasvěcený člověk, který mohl předat tyhle věci dál, to je třeba připomenout. Byl to školitel ale i osobnost. I člověk, který byl velmi frustrovaný tím, že celý život musel někde přijímat a poslouchat pravidla, aby uživil rodinu a nevymanil se tak z toho jenom amatérského fotografování a nemohl se tomu věnovat 24 hodin denně, jak by to mělo být. To se mu bohužel nepovedlo, ale povedla se mu spousta jiných věcí a náznak toho díla vidíme tady na výstavě a za to musím poděkovat iniciátorům a autorům této výstavy že to vrátili sem a poděkovat také rodině že tyto fotografie schraňovala.“

Vernisáže se zúčastnila celá rodina Karla Kanií a fotografové, kteří s ním v dobách jeho života kamarádili, nebo jej alespoň znali – např. už zmiňovaný Viktor Kolář, Fedor Gabčan, František Nykl, Stanislav Drozd, Jaroslav Hanzlíček a další. Všichni společně si tam tak mohli zavzpomínat na Karla Kaniu a časy už minulé, při prohlížení jeho fotografií. Výběr a celkovou koncepci výstavy hodnotili návštěvníci vesměs kladně. Rodina měla z této výstavy velikou radost, protože to pro ně byla možnost nejen prohlédnout si fotografie svého tatínka a dědečka pěkně zarámované a vystavené v galerii, ale také se společně sejít s celou rodinou a jeho dávnými přáteli.

Dcera Anna mi k výstavě napsala: „Výstava se mi moc líbila, podle mě zahrnovala taťkovy nejlepší snímky. Nemohu říct, že bych nějakou fotografii postrádala. Velice na mě zapůsobilo samotné naaranžování fotografií - černé rámování s bílou paspartou dobře doplňovalo černobílé fotografie. A k velmi dobrému pocitu z celé výstavy ještě přispěly i úvodní slova pana profesora Birguse a Viktora Koláře. Vzhledem k tomu, že jsme s Viktorem byly s mamkou v kontaktu naposledy po taťkově úmrtí v roce 1981, je obdivuhodné, co všechno si pamatoval. Řekla bych, že si opravdu s taťkou rozuměli a z toho mám dobrý pocit.“

Dcera Danuše: „Výstavu i vernisáž hodnotím na 100 %, všechno bylo velmi profesionální a precizní. Výběr fotek i umístění super. Ze všeho jsem měla velmi dobrý pocit, na vernisáži panovala velmi pozitivní atmosféra, prostě skvělé, nemám co dodat. A velmi děkuji.“

Viktor Kolář: „Výběr je reprezentativní a docela dobře vystihuje tvůrčí potenciál Karla Kanií i dobu, ve které jeho fotografie vznikly.“

Fedor Gabčan: „Podle mého názoru bylo všechno, jak mělo být. Výběr byl dobrý. Instalace a rozmístění jednotlivých fotografií také. Výstava se povedla. Překvapilo mě po letech zapomení, že fotografie neztratily na svojí hodnotě, a naopak mají svojí estetickou hodnotu. Podobného názoru byli i ostatní fotografové. Zkrátka se Vám to povedlo a je dobré, že se Karlova tvorba vrátila do povědomí. Zasloužilo by se, aby se výstava zopakovala třeba na nádraží v Opavě v nové výstavní síni.“

Následuje text a fotografie použité na výstavě.

Karel Kania

Retrospektiva

Retrospektivní výstava fotografií Karla Kania je připomínkou tohoto významného a často opomíjeného ostravského fotografa.

Pořadatelé: Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě a Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

Kurátorka výstavy: Veronika Křížová

Karel Kania se narodil v Ostravě 4. května 1923 a tamtéž v roce 1981 zemřel. Celý svůj život pracoval ve Vítkovických železárnách – z toho v letech 1945 – 1950 jako fotograf v propagačním ateliéru. Proto je velká část jeho tvorby věnována dokumentární fotografii z hutnického prostředí. Na těchto snímcích zachycuje Karel Kania především lidi, kteří zde pracovali, ale také krajinu, do které jsou Vítkovické železářny vsazeny. Tohle prostředí je mu velice blízké a dobře ho zná, což je velkou výhodou.

Z důvodu, že jeho vzdělání bylo technické a v této době bylo kvalifikovaných techniků velmi málo, byl později přeřazen do výroby jako technický úředník. Fotografií se ale věnoval nadále jako amatérský fotograf a svými snímky dále přispíval například do propagačních kalendářů Vítkovických železáren. Pozice amatérského fotografa mu vyhovovala více – byl svobodný a mohl fotografovat jen to, co ho opravdu zajímalo, což dokazují i jeho vlastní slova z článku z roku 1972 „...troufám si tvrdit, že být amatérem a mít možnost výběru námětu, zpracování, prostě fotografovat co chci, je mnohem lepší.“

Karel Kania se ve své tvorbě věnoval především dokumentární fotografii spadající do proudu poezie všedního dne, kdy zachycoval všední život ostravských ulic ve 40. až 70. letech. Na první pohled si v pracích Karla Kania povšimneme zajímavé práce se světlem, která dodává jeho fotografiím zvláštní atmosféru. Také kompoziční řešení fotografií je dokonale promyšlené. U některých snímků nechybí ani humor, kterým Karel Kania tak oplýval. Bohužel se zachovala jen malá část z jeho tvorby.

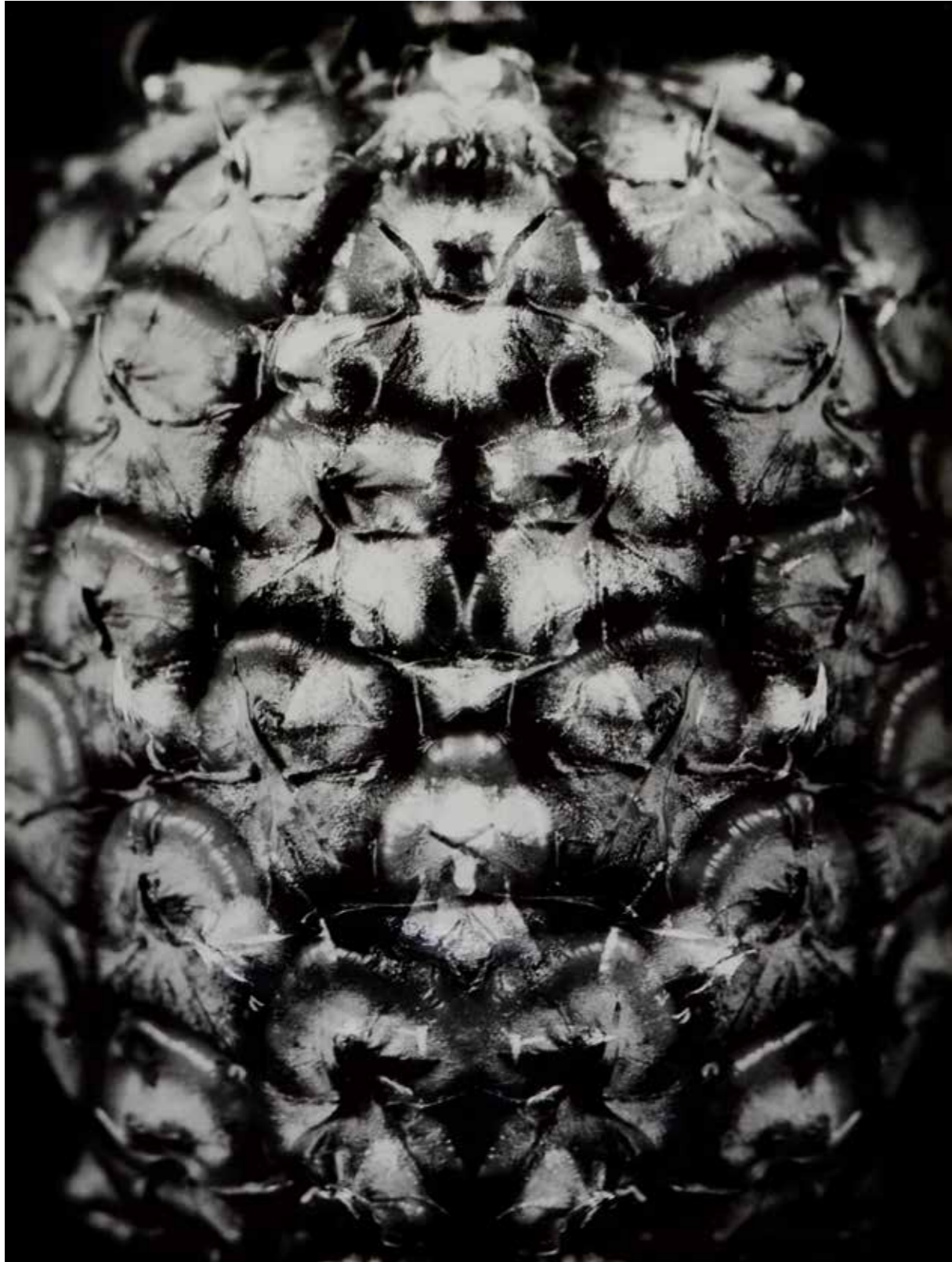
Velká část dochovaných fotografií Karla Kania je v surrealistickém duchu. Na svých fotografiích hledá různé snové postavy ve starých zdech a omítkách. V kusech pařezů a větví nachází čaroděje, různá zvířata nebo ženské tělo. V imaginativních detailech statických objektů měl blízko k metaforickým fotografiím Martina Martinčeka nebo Ladislava Postupy. Kania tyto samorostry většinou nenechává začleněné v krajině, ale odtrhává je od okolního světa a fotografuje na neutrálním pozadí – černém nebo bílém. Fotografované objekty nijak nemění, zachycuje pouze to, co vidí. Druhou částí jeho snových fotografií tvoří dvojexpozice, které provádí při zvětšování negativu. Zde vidíme nejčastěji hru s portrétem, který kombinuje s nějakou strukturou – zdí, plechem, trávou... Rád si také pomoci dvojexpozice z jednoho negativu hraje s principem symetrie. Tyto symetrické fotografie se objevují i v jeho dokumentární tvorbě.

Cituji z Kulturního měsíčníku Červený květ z roku 1959:

„Jedním z nejnadanějších a nejzajímavějších fotografů-amatérů, jehož snímky Ostravy patří mezi nejkrásnější, je mladý Vítkovák, absolvent Vyšší průmyslové školy, zaměstnanec VŽKG – Karel Kania.“

Autoportrét

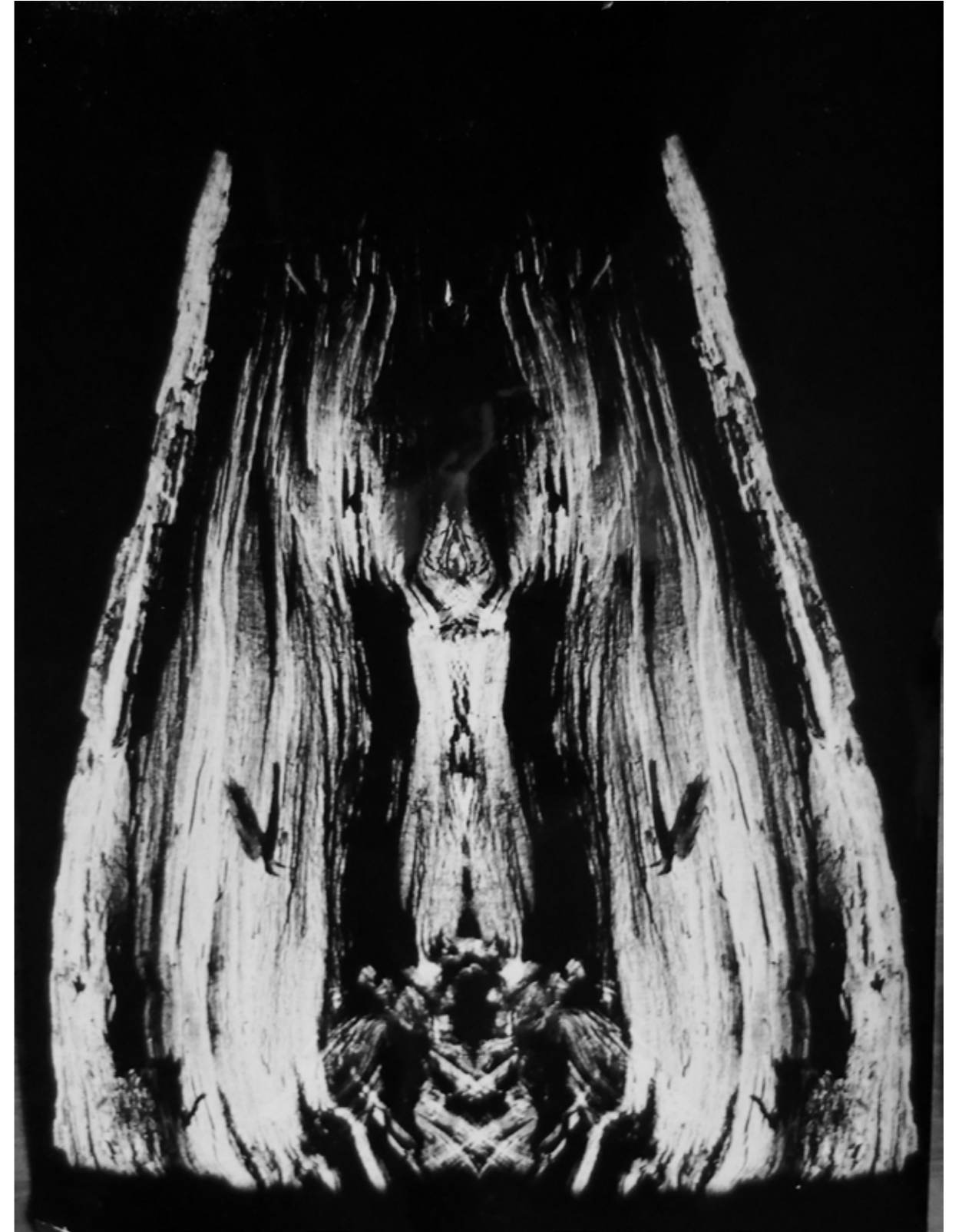
Brouk, 1970

Hanka, 1969

Sen

Iluze

Lišák

Bez názvu

Bez názvu

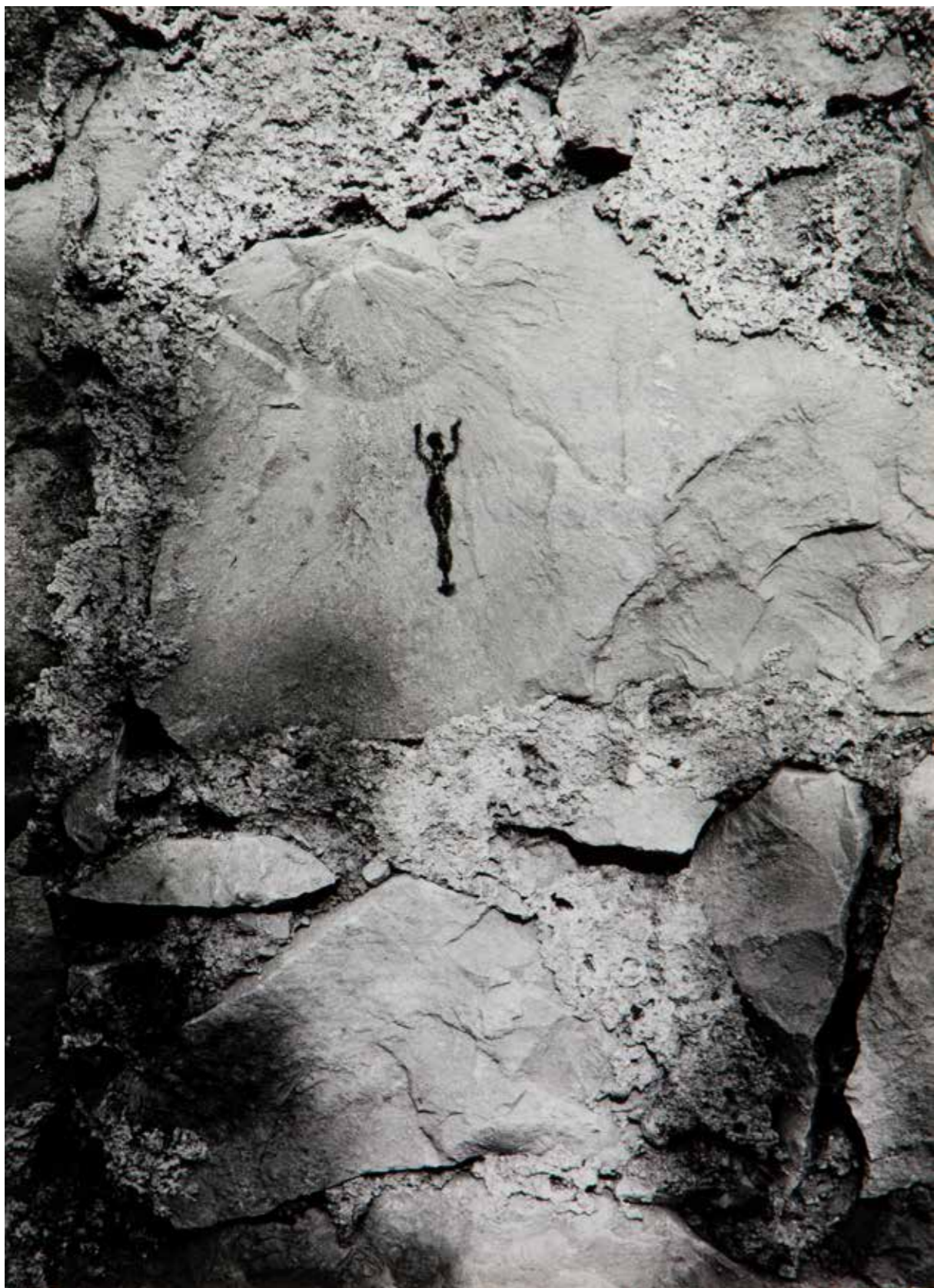
Čarodějnice, 1968

Cyrano, 1967

Bez názvu

Venuše, 1967

Bez názvu

Bez názvu

Montáž na vysoké peci

Bez názvu

Srdce Romeovo, 1963

Boj špačků s dravcem

Na nábřeží

Na dvorku si děti hrají I.

Bez názvu

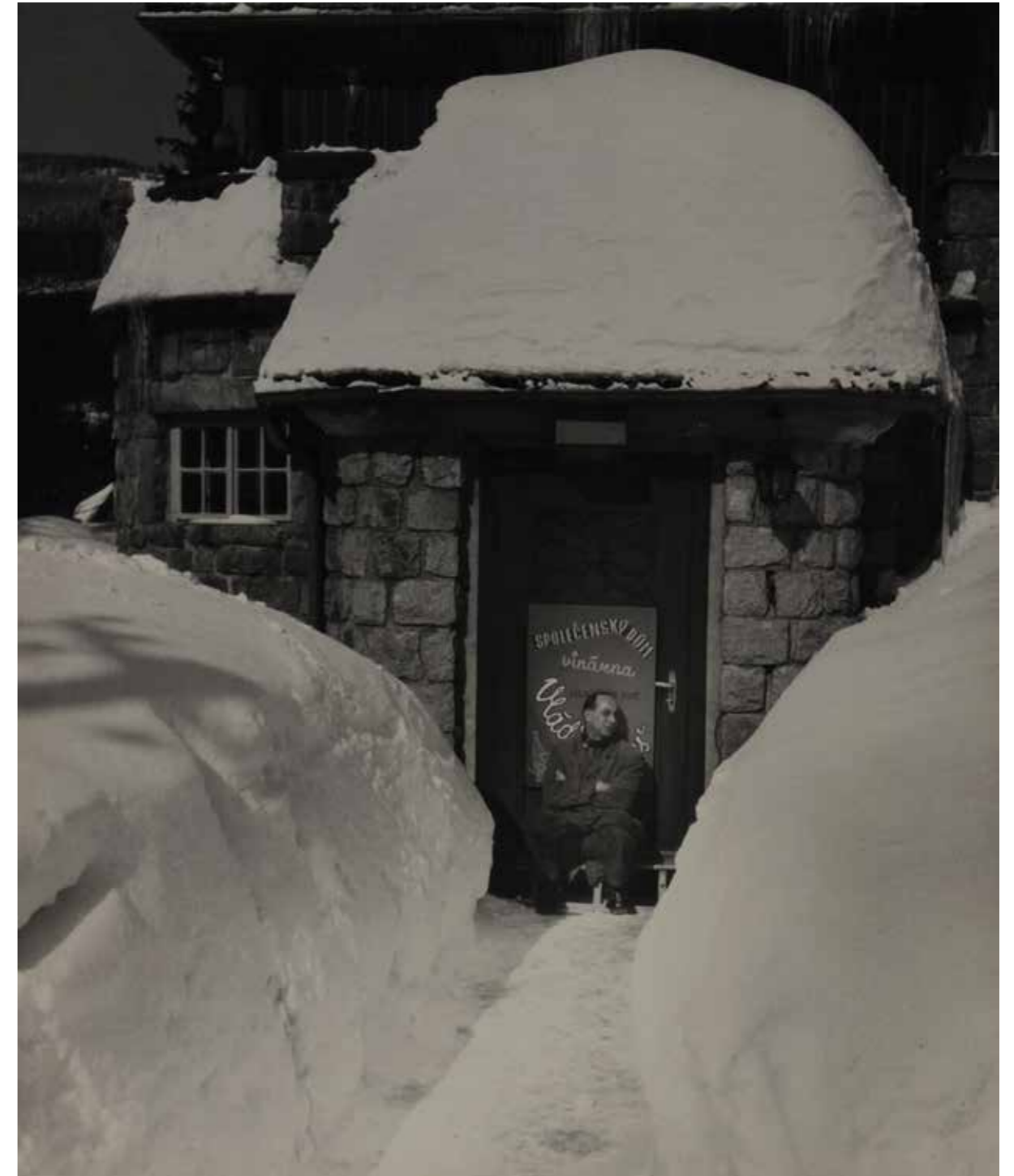
Jaro

Váhy

Z cyklu „Popelnice I.“

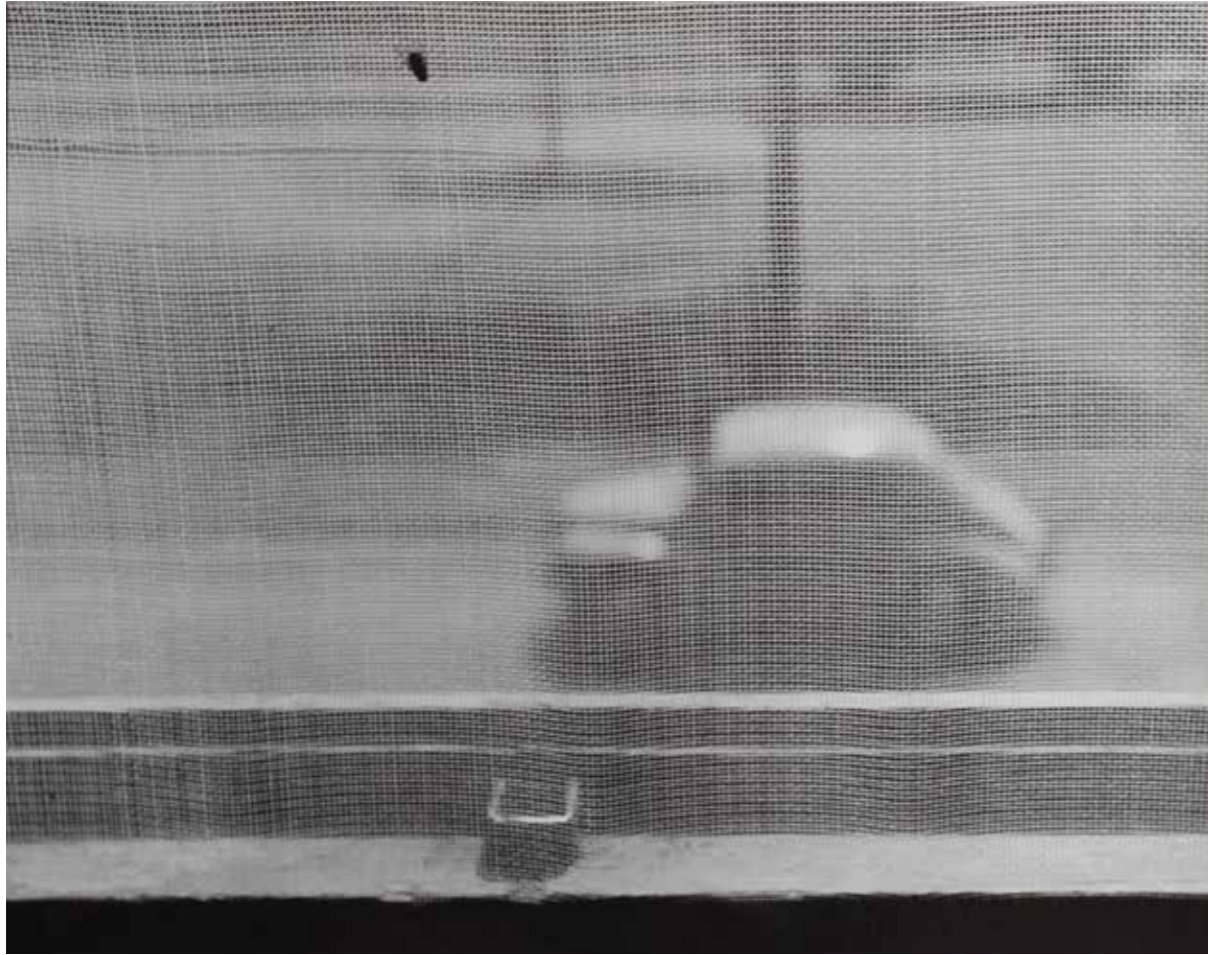
Zimní siesta

Bez názvu

Fotograf v dešti

Moucha na síti, 1950

Čištění výlohy

Bižuterie

Spěch za sklem

Bez názvu

Okno

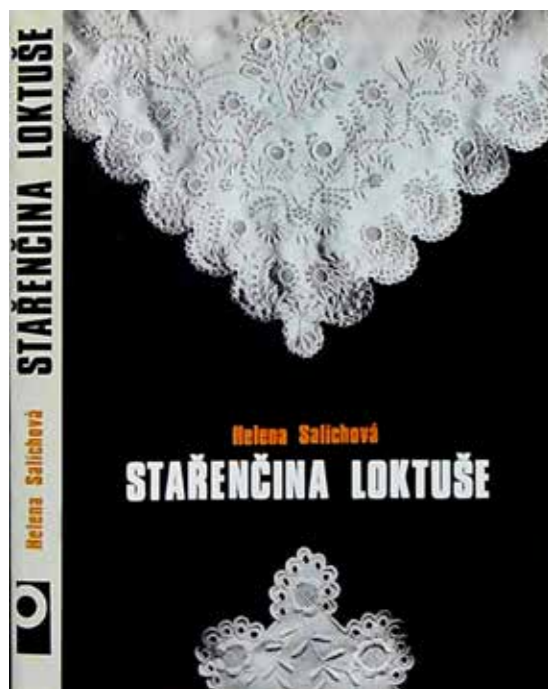

Závěr

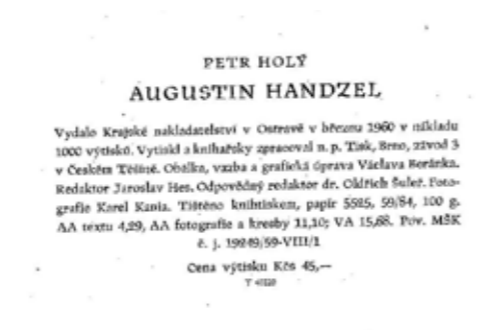
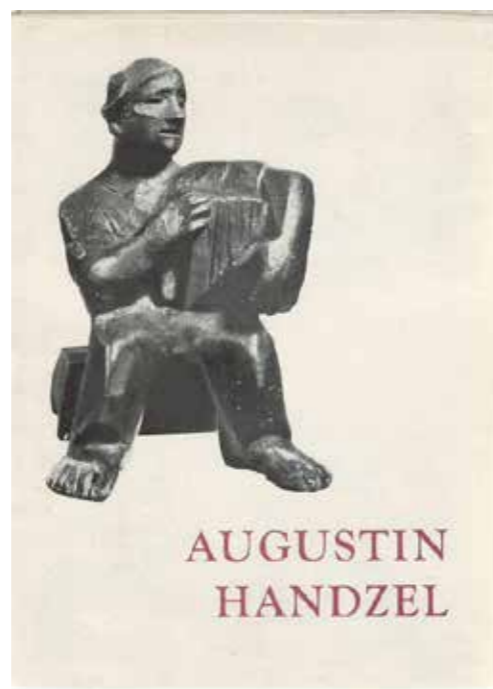
Tuto práci o Karlu Kaniovi jsem se rozhodla napsat proto, abych tohoto často opomíjeného ostravského fotografa aspoň trochu připomněla veřejnosti a ukázala celý rozsah jeho díla. V dnešní době totiž bývá Karel Kania v odborných článcích zmiňován pouze jako autor ve směru socialistického realismu a na jeho volnou tvorbu ovlivněnou proudem poezie všedního dne a surrealistické období se téměř zapomnělo. Přitom on sám se na svých autorských i společných výstavách, které pořádal v letech 1959 – 1977, prezentoval právě reportážními fotografiemi zachycujícími běžný život lidí žijících v Ostravě a v pozdějších letech také snovými fotografiemi a montážemi v surrealistickém stylu. Abych Karla Kaniu připomněla především Ostravákům a ne jenom profesorům a studentům Institutu tvůrčí fotografie na Slezské univerzitě v Opavě, kterým se moje diplomová práce dostane do rukou, rozhodla jsem se uspořádat Karlu Kaniovi v Ostravě retrospektivní výstavu. Slezská univerzita a především profesor Vladimír Birgus mě v tomto projektu velmi podpořili a pomohli mi uspořádat výstavu v Galerii Opera v Divadle Jiřího Myrona v Ostravě, se kterou Institut tvůrčí fotografie už léta spolupracuje. Jsem moc ráda, že můžu svojí diplomovou prací přispět k zaznamenání díla Karla Kania a vrátit tak zpět alespoň útržek z jeho kdysi rozsáhlé tvorby.

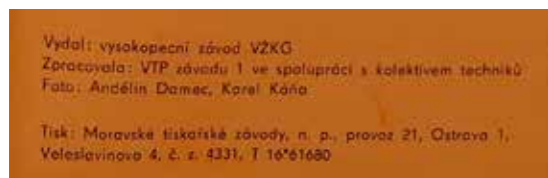
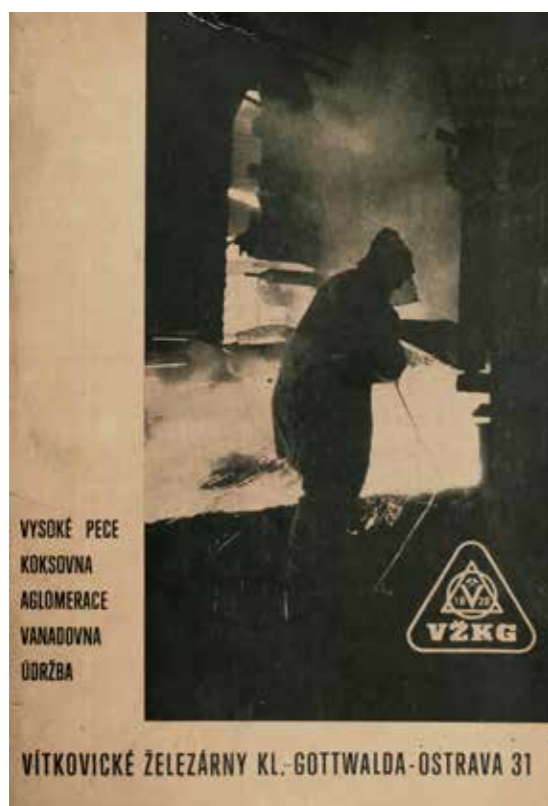
Bez názvu

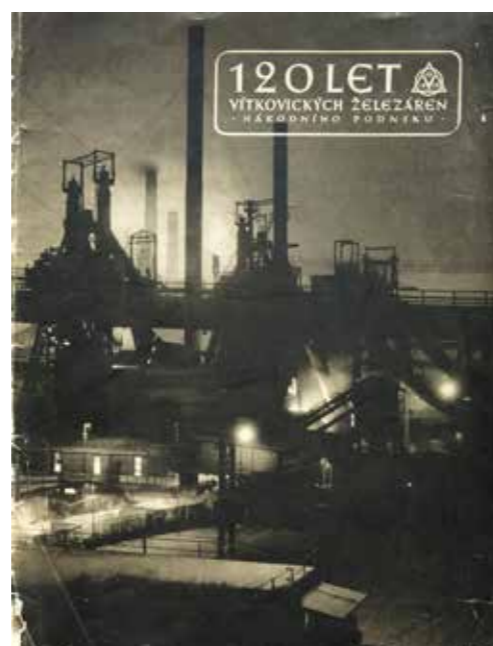
Publikace: Helena Salichová, Stařenčina lokuše, 1975, fotografie Karel Kania

Publikace: Augustin Handzel, 1960, fotografie Karel Kania

Publikace: Vysoké pece, koksovna..., po roce 1966, fotografie Karel Kania a Andělín Dávec

Publikace: 120 let VŽKG, 1948, fotografie Karel Kania

Fotografické aktivity Karla Kania

Karel Kania byl zakládající člen Vítkovického fotoklubu (od roku 1947), předseda oblastního fotoklubu SČF Ostrava, člen krajského poradního sboru amatérské fotografie (od roku 1947) později ve funkci předsedy. Dlouholetý člen poradního sboru foto jednak městského a také krajského Domu osvěty do roku 1973.

Pro fotoklub Vítkovických železáren pořádal spoustu přednášek týkajících se kompozice ve fotografii, fotografie v pracovním prostředí, chemie ve fotokomoře a spoustu jiných. Také se aktivně účastnil všech soutěží a výstav pořádaných fotoklubem a své fotografie představoval divákům i na samostatných výstavách. Karel Kania pravidelně publikoval v kulturně-politickém měsíčníku Červený květ a v závodních novinách Vítkovických železáren Klementa Gottwalda „Jiskra“. Jeho fotografie bývaly také často publikovány v časopise Československá fotografie. S jeho fotografiemi se můžeme setkat i na dobových kalendářích Vítkovických železáren a také jako s ilustracemi v některých publikacích jmenovaných níže.

Dnes můžeme fotografie Karla Kania nalézt ve sbírkách Slezského zemského muzea v Opavě, v archivu Fotoklubu Vítkovice v Ostravě, který opatruje jeho poslední předseda Jaroslav Hanzlíček a největší část tvorby u rodiny – dcery Danuše Králové, Anny Siwkové a u vnučky Lucie Křikavové.

Výstavy:

- 1959 – Samostatná výstava – Dům umění v Ostravě (fotografie všedního života ostravských ulic)
- 1960 – Samostatná výstava v prodejně knih na Leninově třídě v Porubě
- 1962 – Samostatná výstava fotografií v Porubě
- 1964 – Samostatná výstava fotografií, Bílovec
- 1964 – Dům kultury VŽKG
- 1965 – Výstava fotografií Karel Kania, Viktor Kolář a Stanislav Sedláček v Muzeu revolučních bojů v Ostravě
- 1966, 1968 – Samostatná výstava fotografií ve výstavní síni Fotochemy v Ostravě
- 1970 – Společná výstava fotografií se Stanislavem Sedláčkem ve výstavní síni Fotochemy v Ostravě
- 1972 – Samostatná výstava fotografií z Ostravské operace z osvobození Ostravy v Divadle Jiřího Myrona v Ostravě
- 1977 – 3 fotografie na výstavě fotografií členů fotoklubu Vítkovice při celostátní konferenci „KOVO“ v Praze
- 1977 – Poslední samostatná výstava ve výstavní síni Fotochemy v Ostravě
- 1989 – Společná výstava – Česká amatérská fotografie 1945-1989, Bruselský pavilon, Praha (zdroj abART)
- 2005 – Společná výstava – Česká fotografie 20. století, Galerie hlavního města Prahy - Městská knihovna, Praha (kurátoři výstavy Vladimír Birgus a Jan Mlčoch)
- 2017 – Samostatná retrospektivní výstava fotografií v Galerii Opera v Divadle Jiřího Myrona v Ostravě

V rámci mezinárodních soutěží byly jeho fotografie vystavovány různě po světě – v Austrálii, Pákistánu, Rumunsku, Portugalsku, Jugoslávii, Německu, Maďarsku, Jižní Africe a v Anglii. Společné výstavy s fotoklubem Vítkovických železáren např.: Zlatý svícen, Sudkův okruh, Mapové okruhy a Fotosalony.

Publikace:

- 120 let VŽKG (1948)
- Vysoké pece, koksovna, aglomerace, vanadovna, údržba VŽKG (po roce 1966) (spoluautor)
- Augustin Handzel - (1960) monografie
- Ostravsko ve fotografii – (částečně) (1958) (spoluautor)
- Helena Salichová – Stařenčina lokuše (1975) (spoluautor)

Ocenění:

- 1970 – Zlatý odznak Svazu českých fotografů
- 1971 – Čestné uznání Domu kultury pracujících Vítkovic
- 1977 – Vyznamenání při krajské konferenci ZUČ

Fotografie publikované v časopise Československá fotografie:

1951, roč.2

fotografie „Z válcovny trub“ – hlubotisková příloha
fotografie „Vrtání skály“ – hlubotisková příloha
fotografie „Manifestační svoz obilí JZD“ – hlubotisková příloha

1953, roč.4

fotografie „Svazačky zdraví první máj“ – hlubotisková příloha

1958, roč.9

fotografie „Tichá noc“

1959, roč.10

fotografie „Montáž vysoké pece“ – hlubotisková příloha
fotografie „Budovatelé“ – hlubotisková příloha

Citace z článků v časopise Československá fotografie:

(Zdroj rešerše od Martina Smékala)

1951, roč.2

Rozbor snímků „Z válcovny trub“ – Těžký průmysl je jistě vhodný zdroj motivů. K. Kania se v tomto prostředí již dobře zapracoval a dovede z něho vybrat ucelený záběr, který má instrukční a přitom i tvořivou hodnotu.

1958, roč.9

Ministerstvo školství a kultury uspořádalo od 1. dubna do 11. května I. celostátní výstavu čs. fotografie... Nejsou tu první, druhá, třetí cena za jednotlivé fotografie, ale 13 čestných uznání- ... Kania ... a za barevnou Krasl..., která hodnotí autora ne podle jednotlivosti, ale podle souboru fotografií a jeho celého vývoje.... Co je současnost, současná skutečnost? Jistě za prvé člověk a jeho práce, výstavba naší nové společnosti. Ale to není jen dělník, zemědělec, technik. To je i vědec, umělec, manekýnka, listonoš, sportovec atd., prostě každý, kdo se prací zúčastňuje na našem novém životě, na nezbytných složkách k němu i na jeho zkrášlení. Po přísném výběru poroty, která musela zamítnout fotografie neživé i mrtvé, jež práci chtě nechtě diskreditují a nikoliv oslavují, však tím více vynikly tak klasické fotografie, jako jsou... téměř všechny Kaniovy fotografie, barevné fotografie Kraslovy... a další.“

1959, roč.10

V Domě umění v Ostravě byla otevřena výstavka „Ostrava ve fotografii“, která je přehlídkou asi 200 záběrů ze života města, hutí a dolů. Záběry jsou dílem předního ostravského fotoamatéra ze ZK VŽKG K. Kania.

1968, roč.19

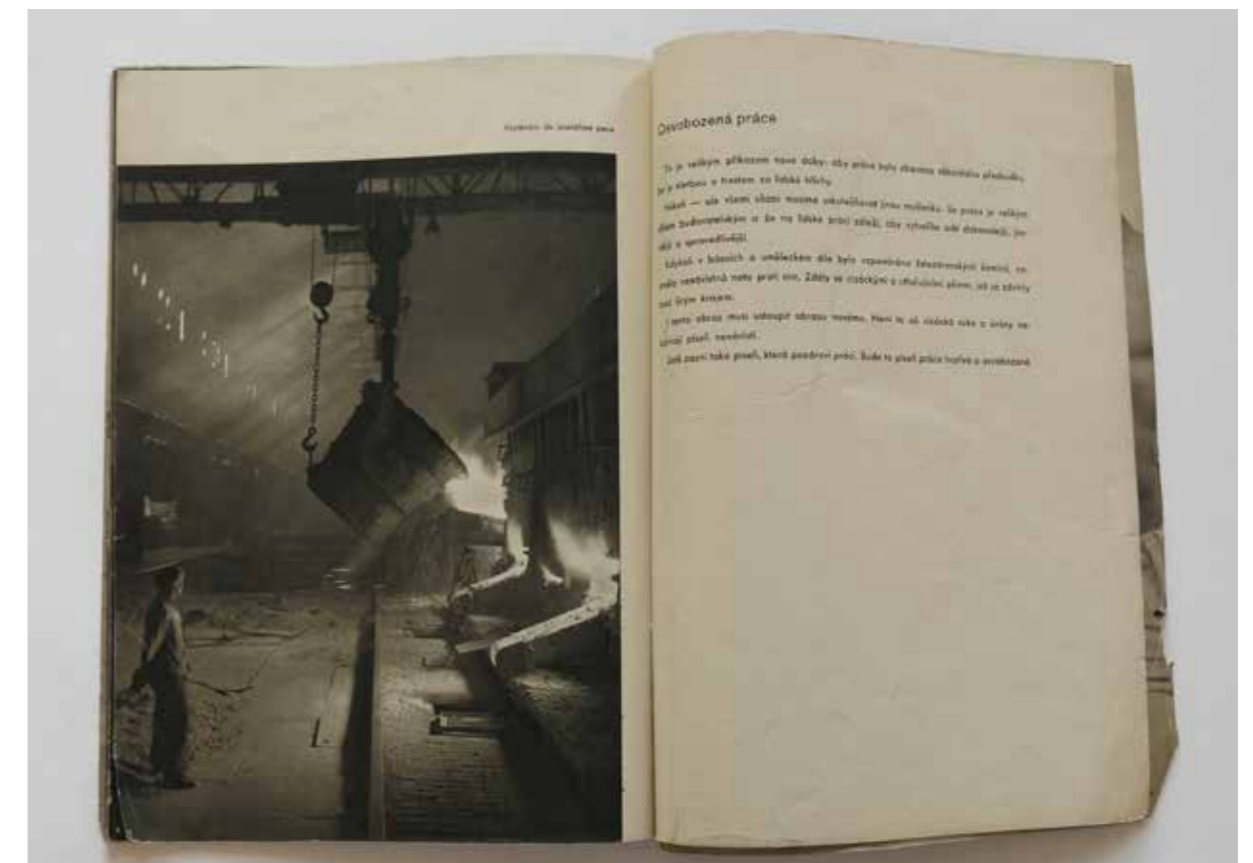
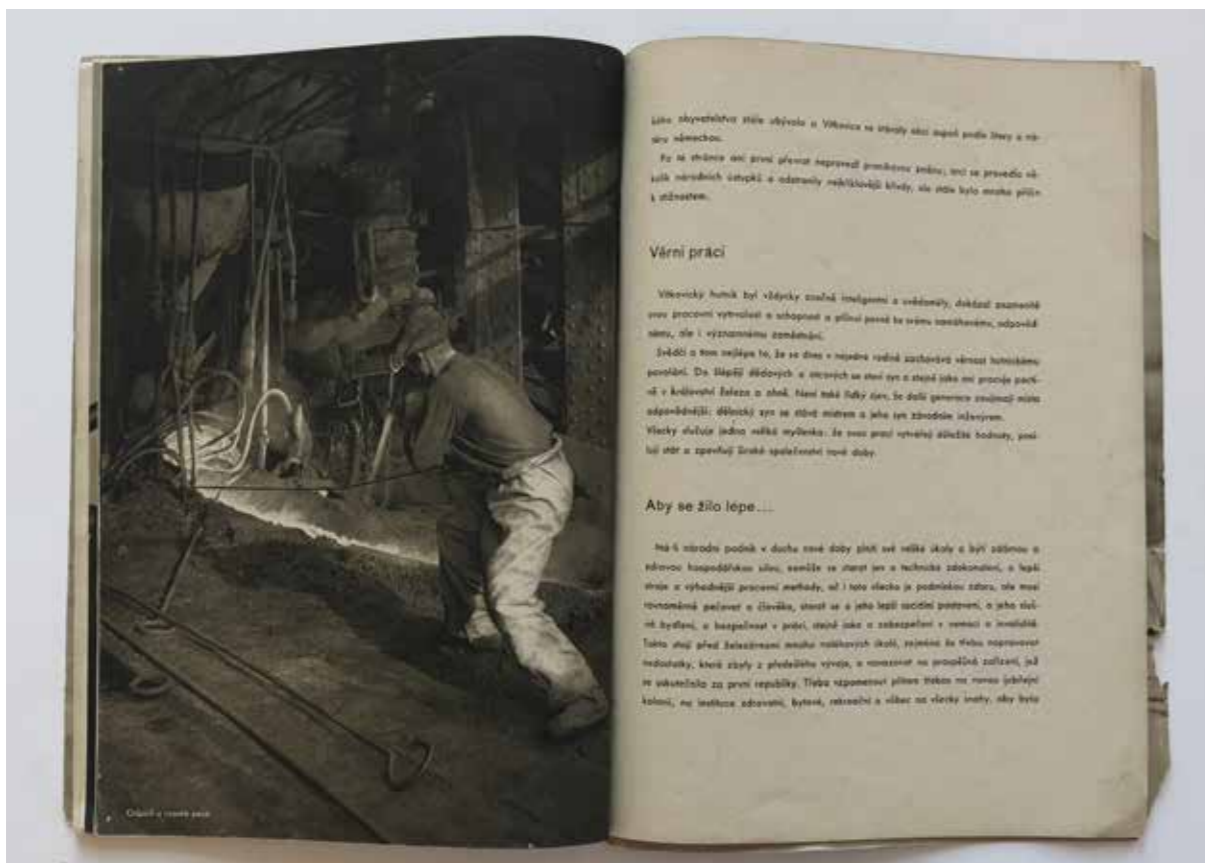
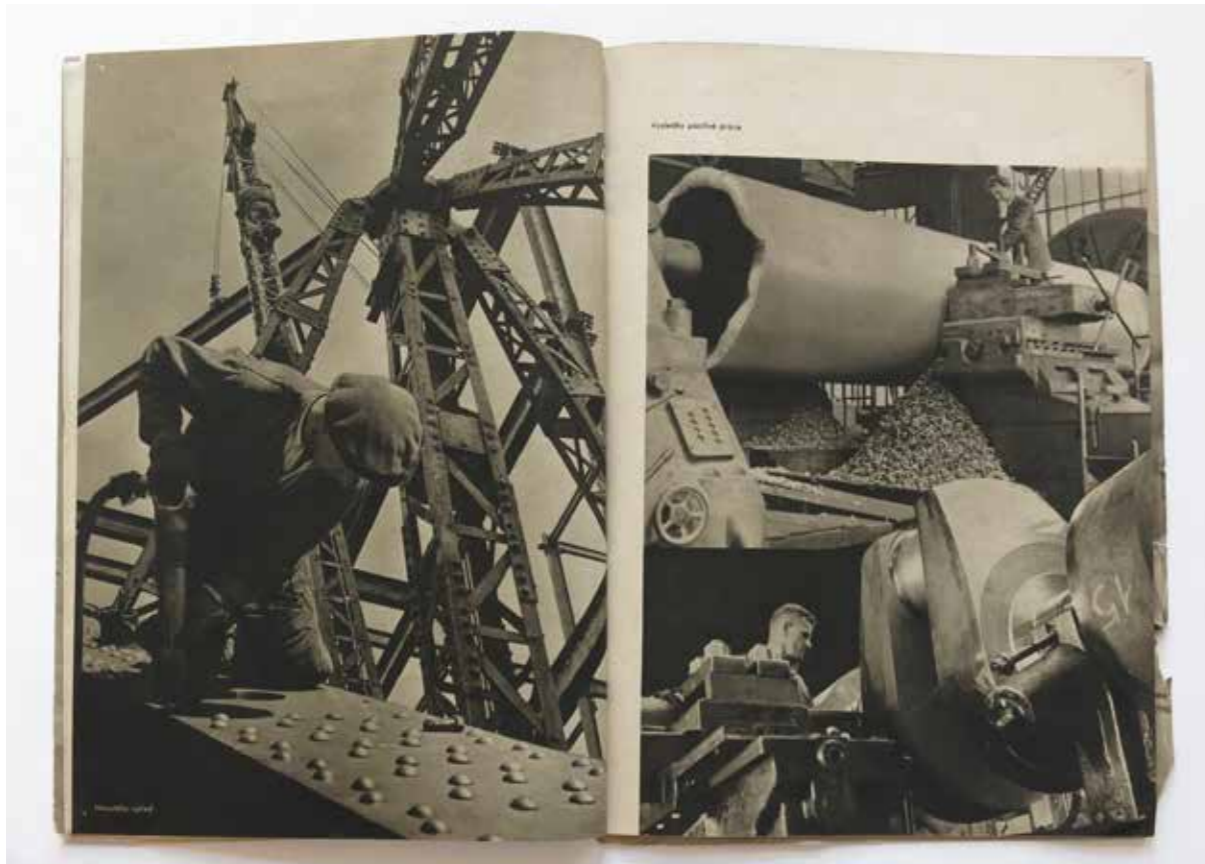
... Poslední zářijovou neděli se v Domě kultury VŽKG otevírala další výstava. Byl to soubor nejlepších snímků z fotosoutěže zaměstnanců VŽKG. Kromě známých autorů typu Fr. Pajurka, B. Růžičky a H. Thiela, zúčastňujících se pravidelně okolních výstav a soutěží ... dala se zaznamenat i některá překvapení. Tak např. Karel Kania, který se desítky let věnoval fotografii realistické, koncipované dle klasických kánonů i námětů, vystavuje zde snad poprvé i fotografie meditativního charakteru, struktury, metafory, předměty...

1968, roč.20

Fotograf Karel Kania, jehož výstava zaplnila v listopadu ostravskou výstavní síň Fotochemy, patří mezi několik málo stále ještě aktivních „nestorů“ fotografie Severomoravského kraje. Uvažuje-li se o jménech, která se objevila před pětadvaceti, třiceti lety a která se ještě nepozapomněla, vybaví se především jméno jeho a pak ... pak se už musí hodně dlouho přemýšlet. Protože ta ostatní patří autorům, kteří se již dávno odmlčeli. Kteří odešli i s vyjadřovacími prostředky a formou projevu své doby. Karla Kaniu jsme doposud znali jako vytříbeného autora, schopného sdělit svým divákům onu těžce postižitelnou poesii kouzla hutního prostředí, pocity lidí hemžících se v mraveništi konstrukcí průmyslových aglomerátů a učarovat jim strohou dramatičností haldami poraněné krajiny. Současná výstava je přehlídkou jeho cesty hledání a ověřování významové nosnosti obrazu ve zcela jiné rovině. Kania se třeba pokouší kombinací několika negativů - významů o jejich mimoúrovňové sepětí, nebo nové významové vyznění. Používá i metaforických prvků, zejména ve světle ozvláštňeném detailu a přejímá formu nazírání charakterizovanou u nás Reichmannem, Medkovou a pod. ...

Bez názvu

Seznam použité literatury a informačních pramenů

BIRGUS, Vladimír - MLČOCH, Jan: Česká fotografie 20. století. KANT, Praha 2010
BIRGUS, Vladimír - SCHEUFLER, Pavel: Fotografie v českých zemích 1839-1999, Grada Publishing, Praha 1999
HRDINA, Jiří: Ostrava fotografická 1860-2009, Ostrava 2009
MRÁZKOVÁ, Daniela - REMEŠ, Vladimír: Cesty československé fotografie. Mladá fronta, Praha 1989

DURCZAK, Ondřej: Propagujme uhlí a ocel! Fotografické publikace o Ostravsku ve 20. století, Teoretická diplomová práce, ITF FPF SLU, Opava, 2016
HUNTEROVÁ, Jana: Liberecké studio výtvarné fotografie, Teoretická diplomová práce, ITF FPF SLU, Opava, 2013
ŘEZNÍČKOVÁ, Klára: Fotosalon – Vítkovice, Teoretická bakalářská práce, ITF FPF SLU, Opava, 2006
POPIELUCH, Michal: Dokumentární fotografie ostravských autorů po roce 1989 do současnosti, Teoretická bakalářská práce, ITF FPF SLU, Opava, 2006
PECHÁČEK, Roman: Fotografie průmyslového Ostravska, Teoretická bakalářská práce, ITF FPF SLU, Opava, 2008
SMÉKAL, Martin: Fenomén Ostravska jako specifický motiv v české poválečné fotografii, Teoretická diplomová práce, ITF FPF SLU, Opava, 1999
ŠTĚRBA, Martin: Svědci průmyslového pokroku, Teoretická bakalářská práce, ITF FPF SLU, Opava, 2002

Časopisy:

Červený květ, kulturně politický měsíčník, Ostrava, 1959
Červený květ, kulturně politický měsíčník, Ostrava, 1960
Československá fotografie, magazín českých a slovenských fotografů, Praha, 1949
Ostravský kulturní zpravodaj, POLÁŠEK, Miloš: 33 let jsem u vás sloužil..., Ostrava, červen 1972

Rozhovory:

GABČAN, Fedor, fotograf
HANZLÍČEK, Jaroslav, fotograf
KOLÁŘ, Viktor, fotograf
KRÁLOVÁ, Danuše, dcera Karla Kanii
KŘIKAVOVÁ, Lucie, vnučka Karla Kanii
MOLITOR, Miroslav, fotograf
SIWKOVÁ, Anna, dcera Karla Kanii
THIEL, Herbert, fotograf

Jmenný rejstřík

Baran, Ludvík 90
Bártek, Vojtěch 99
Beran, Jan 49
Birgus, Vladimír 13, 90, 101, 103, 139, 141
Borovička, Milan 38
Budík, Miloš 49
Cartier-Bresson, Henri 31, 49, 65
Dias, Pavel 49
Drozd, Stanislav 99, 103
Einhorn, Erich 49
Firličinský, František 55
Gabčan, Fedor 14, 33, 38, 42, **66, 67, 101, 103**
Hanzlíček, Jaroslav 14, 89, 103, 141
Havelka, Zdeněk 55
Hájek, Karel 55, **55, 85**
Hák, Miroslav 49
Hengl, Willy 90
Hinšt, Antonín 49
Holub, Miroslav 49
Hrubý, Otto Pavel 49
Hucek, Miroslav 49
Hudeček, Jaroslav 55
Janda, Rudolf 38, 39, **60, 61, 61, 63, 101**
Jermář, Otakar 89
Jírů, Václav 49
Juřina, Věnceslav 38
Karpala, Milan 38
Kállay, Karol 49
Kolář, Viktor 13, 14, 21, 31, 38, 39, 40, 41, 42, **43, 45, 46, 47, 51, 64, 65, 65, 93, 101, 103, 141**
Koreček, Miloš 75
Krasl, František 31, 55, **62, 63, 63, 67, 101, 142**
Krátký, Karel 55
Kubeš, Miroslav 49, **49**
Kuchař, Bohumír 55, 89
Lazi, Franz 33, 76
Lukas, Jan 49
Martinček, Martin **74, 75, 76, 104**
Masclat, Daniel 33
Medková, Emila **74, 75, 76, 79, 142**
Molitor, Miroslav 89
Nezval, Vítěslav 75
Noel, Ladislav 99

Novák, Rostislav 55
Novotný, Miloš 49
Nožička, Alois 75
Nykl, František 101, 103
Pajurek, František 13, 39, 55, **55, 89, 142**
Polášek, Miloš 17, **18, 38, 68, 69, 69, 99, 101**
Postupa, Ladislav **75, 76**
Prošek, Karel 55
Průša, Jiří 38
Půlpán, Vladimír 38
Rakovec, Oldřich 55, **55**
Reichmann, Vilém 75, 76, **76, 104, 142**
Richter, Gerhard 90
Rublič, Jiří 55
Rusek, J. 38
Růžička, Bohuslav 13, 21, 38, 39, **70, 71, 71, 93, 142**
Růžička, Josef 85
Sedláček, Stanislav 13, 21, **37, 38, 39, 41, 74, 93, 101, 141**
Síkula, Petr 13, 38, 67
Skoupil, Vladimír 49
Skoupilová, Soňa 49
Smékal, Martin 89
Smidžár, Štefan 89
Sudek, Josef 21, 33, 85
Stibor, Miroslav 38
Sychová, Běla 38
Šechtová, Marie 49, **49**
Šiktanc, Karel 49
Šmok, Ján 90
Šotola, Jiří 49
Štěrbá, Martin 69
Štyrský, Jindřich 75
Šuleř, Oldřich 38
Švácha, Miloš 38
Švorčík, Věšek 42, 55
Teige, Karel 75
Thiel, Herbert 13, 89, 142
Tichý, Josef 49
Toyen 75
Vojkovský, Karel 55
Weinertová, Věra 38
Wojnecki, Štefan 90
Zykmund, Václav 75